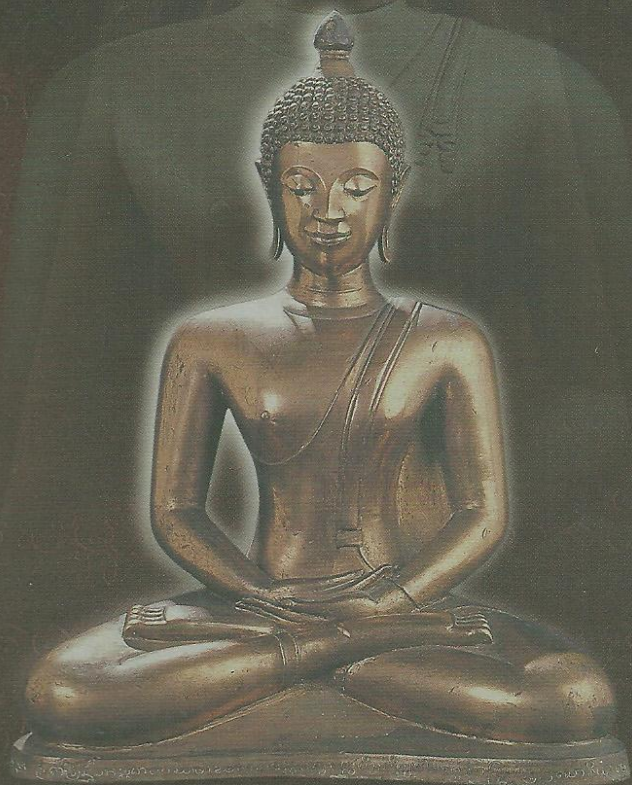

คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เล่ม ๔
Buddhist Questions and Answers
Book IV

คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เล่ม ๔

สำนักงานเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ
สำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี
จัดพิมพ์เผยแพร่ พุทธศักราช ๒๕๔๖

คำนำ

หนังสือ “คำถาม - คำตอบ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา” นี้
มุ่งชี้ประเด็นที่มีผู้สงสัยใคร่รู้ และแสวงหาคำตอบที่ยึดหลัก
พระธรรมวินัยในพระพุทธศาสนา การจัดพิมพ์ได้แบ่งเป็น
ภาคภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยจัดลำดับข้อตรงกันเพื่อความ
สะดวกในการศึกษาค้นคว้าและอ้างอิง ตลอดจนการใช้ประโยชน์
ในการเสวนากับชาวต่างประเทศเกี่ยวกับหลักพุทธธรรม

คณะกรรมการหวังว่า หนังสือเล่มนี้จะให้ความรู้
ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี

ขอความสุขและความเจริญในธรรมจงมีแต่ทุกท่านโดยทั่วกัน

คณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ
คำถาม - คำตอบ เกี่ยวกับพระพุทธศาสนา
ในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

กรกฎาคม ๒๕๔๖

สารบัญ

หน้า

ข้อ ๑	หัวใจของพระพุทธศาสนาคืออะไร	๑
ข้อ ๒	พระพุทธศาสนาสอนเรื่องแก่นสารแห่งชีวิต ไว้อย่างไร	๓
ข้อ ๓	พระพุทธศาสนาสอนเรื่องการยอมรับความ เห็นที่แตกต่างกันอย่างไร	๔
ข้อ ๔	พระพุทธศาสนากล่าวถึงบุคคลที่พัฒนาแล้วไว้ อย่างไร	๕
ข้อ ๕	ที่เรียกว่าทางสายกลางนั้น หมายความว่า อย่างไร	๖
ข้อ ๖	ที่กล่าวกันว่าพระพุทธเจ้าทรงมีความสามารถ ตอบคำถาม ทำให้ผู้ถามได้รับความแจ่มแจ้ง หายสงสัย อยากทราบว่าพระพุทธเจ้าทรงมี วิธีตอบปัญหาอย่างไร	๗
ข้อ ๗	การอุทิศส่วนบุญแก่ผู้ล่วงลับ เป็นบุญกิริยา อย่างหนึ่งที่ชาวพุทธปฏิบัติเป็นประจำ เรียกว่ากรวดน้ำ อยากทราบความเป็นมาของ การกรวดน้ำและบุญที่อุทิศไปนั้น ผู้ล่วงลับจะ ได้รับหรือไม่อย่างไร	๘

ข้อ ๘	พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นปัญญา อยากทราบว่าพระพุทธศาสนามีหลักแห่งการ สร้างปัญญาอย่างไรบ้าง	๙
ข้อ ๙	พระพุทธศาสนามีทัศนะอย่างไรเกี่ยวกับ ความจน	๑๐
ข้อ ๑๐	พระพุทธศาสนาสอนหลักแห่งการครองตน เป็นพลเมืองดีไว้อย่างไร	๑๑
ข้อ ๑๑	พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องการกำเนิดชีวิตไว้ อย่างไร	๑๒
ข้อ ๑๒	พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของพ่อค้า และการค้าขายที่มีกำไรหรือขาดทุนไว้อย่างไร	๑๓
ข้อ ๑๓	คนดีในทัศนะของพระพุทธศาสนา คือคน ประเภทใด	๑๖
ข้อ ๑๔	การบวชเป็นภิกษุณีตามพระพุทธบัญญัติ มี ขั้นตอนและวิธีการอย่างไร	๑๘
ข้อ ๑๕	พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องการจัดระเบียบ สังคมไว้อย่างไร	๒๐
ข้อ ๑๖	การสวดพระปริตรมีความเป็นมาอย่างไร มี หลักการและวัตถุประสงค์อย่างไร	๒๑

ข้อ ๑๗ พระพุทธศาสนากล่าวถึงการทำประชา พิจารณาไว้บ้างหรือไม่อย่างไร	๒๒
ข้อ ๑๘ พระพุทธเจ้าทรงบริหารคณะสงฆ์อย่างไร	๒๓
ข้อ ๑๙ ขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธ- ศาสนาที่ถูกต้องมีอย่างไร	๒๕
ข้อ ๒๐ เพราะเหตุใดการเจริญพระพุทธรูปมนต์จึงถือว่าเป็น สิริมงคล	๒๗
ข้อ ๒๑ ชาวพุทธควรมีท่าทีอย่างไรต่อการตั้งศาลพระภูมิ หรือศาลพระพรหม	๒๘
ข้อ ๒๒ แม่ชีและชีพราหมณ์มีลักษณะต่างกันอย่างไร และมีวัตรปฏิบัติอย่างไร	๒๙
ข้อ ๒๓ การสวดภาณยักษ์ มีความเป็นมาและมี วัตถุประสงค์อย่างไร	๓๐
ข้อ ๒๔ พุทธศาสนิกชนที่ดีควรปฏิบัติตนอย่างไร	๓๑
ข้อ ๒๕ พุทธบริษัทควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงสามารถ สร้างศรัทธาแก่ผู้ที่ไม่เลื่อมใสให้เลื่อมใสใน พระพุทธศาสนาได้	๓๒
ข้อ ๒๖ เหตุใดชาวพุทธบางส่วนจึงปฏิบัติไม่ถูกต้องตาม คำสอนในพระพุทธศาสนา	๓๓

ข้อ ๒๗	การบริหารจิตในรูปแบบสมาธิและวิปัสสนา มีเป้าหมายอย่างไร	๓๔
ข้อ ๒๘	พระพุทธศาสนามีหลักและวิธีการฝึกฝน อบรมตนอย่างไรบ้าง	๓๕
ข้อ ๒๙	ที่ว่าพุทธธรรมมีลักษณะบูรณาการนั้น หมายความว่าอย่างไร	๓๘
ข้อ ๓๐	การพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนามีวิธี การวัดผลอย่างไรบ้าง	๓๙
ข้อ ๓๑	หลักพหุสูตร เน้นการท่องจำเป็นหลักสำคัญ ข้อหนึ่ง หลักนี้ช่วยพัฒนากระบวนการเรียนรู้ อย่างไร	๔๐
ข้อ ๓๒	ตามนัยแห่งพุทธธรรม มนุษย์ทุกคนสามารถ พัฒนาให้เรียนรู้ได้จริงหรือ	๔๑
ข้อ ๓๓	การขาดสติแม้เพียงชั่ววูบ ก็เป็นเหตุให้ทำชั่ว ได้ ชาวพุทธควรทำอย่างไรจึงจะเป็นผู้มีสติ ตลอดเวลา	๔๒
ข้อ ๓๔	ตามที่ชาวพุทธบางกลุ่มเข้าใจว่า เจ้าแม่กวนอิม คือพระโพธิสัตว์ที่จะมาช่วยให้พ้นทุกข์ผู้บูชา เจ้าแม่กวนอิมเป็นที่พึ่งจะได้ไปเกิดในศาสนา	๔๓

- ของพระศรีอารียเมตไตรย ความเชื่อเช่นนี้
ขัดกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าหรือไม่
- ข้อ ๓๕ ในปัจจุบันชาวพุทธบางคนรู้สึกลังเลใจในการ
ทำบุญ ควรจะแนะนำเขาผู้นั้นอย่างไร ๔๕
- ข้อ ๓๖ ถวายสังฆทานแล้ว แต่พระสงฆ์นำไปใช้เป็น
ส่วนตัว ทานนั้นยังจะเป็นสังฆทานอยู่หรือไม่
อาณิสย์จะลดลงหรือไม่
- ข้อ ๓๗ ทำอย่างไรจึงจะให้คนเลิกเล่นการพนัน ๔๗
- ข้อ ๓๘ พระพุทธศาสนากับปรัชญาต่างกันอย่างไร ๔๘
- ข้อ ๓๙ คู่ครองที่นิยมกันว่าเป็น “คู่สร้าง คู่สม” ควร
มีคุณสมบัติอย่างไร ๔๙
- ข้อ ๔๐ การที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน จะต้อง
ปฏิบัติอย่างไร ๕๐
- ข้อ ๔๑ พระพุทธศาสนากล่าวถึงลักษณะ คนพาล
และบัณฑิต ไว้อย่างไร ๕๑
- ข้อ ๔๒ การทำจิตใจให้ผ่องแผ้วตามโอวาทปาติโมกข์
มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร ๕๔
- ข้อ ๔๓ การทำทานที่ถูกต้องตามแนวพระพุทธศาสนา
มีหลักการอย่างไร ๕๖

ข้อ ๔๔	ที่กล่าวกันว่า คำสอนเรื่องสันโดษในพระพุทธศาสนา มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชาติไทยไม่พัฒนา	๕๗
	คำถามนี้มีส่วนถูกต้องหรือไม่อย่างไร	
ข้อ ๔๕	อริยมรรคมีองค์ ๘ แต่ละข้อมีความหมายว่าอย่างไร	๕๘

ภาคผนวก

๑. อัมมจักกัปปวัตตนสูตร	๖๐
๒. มหาสติปัฏฐานสูตร	๖๑
๓. กรณียเมตตสูตร	๖๑
๔. สัพพาสวสังวรสูตร	๖๒
๕. ทิศ ๖	๖๔
๖. ธรรมานุญชีวิต	๖๘
๖.๑ คนผู้เป็นสัตว์ประเสริฐ	๖๘
๖.๒ คนสมบูรณ์แบบ	๗๑
๖.๓ คนถึงธรรม	๗๓

๑. หัวใจของพระพุทธศาสนาคืออะไร

ถ้า “หัวใจ” หมายถึงแก่น หรือสิ่งสำคัญที่สุด หัวใจของพระพุทธศาสนาก็คือ หลักธรรมสำคัญ ตามนัยที่พระพุทธองค์ตรัสไว้ต่างวาระกันคือ

๑. **ศีล สมาธิ ปัญญา** ดังพุทธทวณะว่า “การไม่กระทำความชั่วทั้งปวง (ศีล) การยังกุศลให้ถึงพร้อม (สมาธิ) และการทำจิตของตนให้ผ่องใส (ปัญญา) นี่คือคำสอนของพระพุทธเจ้าทั้งหลาย”
๒. **อริยสัจ หรือปฏิจจสมุปบาท** ซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสอธิบายถึงความที่สิ่งทั้งหลายเป็นเหตุปัจจัยอาศัยซึ่งกันและกัน ดังพุทธทวณะว่า “ธรรม (สิ่ง) ทั้งหลายเกิดแต่เหตุ พระตถาคต ตรัสเหตุแห่งสิ่งเหล่านั้น และการดับเหตุแห่งสิ่งเหล่านั้น”
๓. **วิมุตติ** การหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ทั้งมวล ดังพุทธทวณะว่า “ธรรมทั้งหลายมีวิมุตติเป็นแก่น”
๔. **ความไม่ยึดมั่นถือมั่น** ดังพุทธทวณะว่า “ธรรม (สิ่ง) ทั้งปวง ไม่ควรยึดมั่นถือมั่น”
๕. **ความไม่ประมาท** ดังพุทธทวณะว่า “ภิกษุทั้งหลาย! สังขารทั้งหลายมีความสิ้นไปและความเสื่อมไปเป็นธรรมดา ท่านทั้งหลายจงยังกิจของตนให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความไม่ประมาทเถิด”

ศีล สมาธิ ปัญญา ก็ดี ความที่สิ่งทั้งหลายเป็นเหตุเป็นปัจจัยแห่งกันและกันก็ดี ความหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ทั้งมวลก็ดี ความไม่ยึดมั่นถือมั่นก็ดี เป็นหลักที่สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน คือการปฏิบัติเพื่อญาณ การหยั่งรู้ และวิมุตติ ความหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ทั้งมวล อันเป็นเป้าหมายของ

พระพุทธศาสนา และที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปลงในหลักแห่งอริยสัจ ๔ ประการ
ดังพุทธวจนะที่ตรัสไว้ใน มหาหัตถิปโตปมสูตรว่า “รอยเท้าสัตว์ทั้งหลาย รวม
ลงในรอยเท้าช้างฉันทใด กุศลธรรมทั้งปวง สงเคราะห์ (สรุปลง) ในอริยสัจ ๔ ฉะนั้น”
จึงนับว่าเป็น “หัวใจ” ของพระพุทธศาสนา.

๒. พระพุทธศาสนาสอนเรื่องแก่นสารแห่งชีวิตไว้อย่างไร

ในมหาสาริปมสูตร มัชฌิมนิกาย พระพุทธเจ้าตรัสสาระแห่งชีวิตเปรียบเหมือนแก่นของต้นไม้ใหญ่ กุลบุตรเข้ามาบวช เพื่อฝึกฝนอบรมตน ก็เสมือนผู้แสวงหาแก่นแห่งชีวิต การย่นดัดในลาภสักการะ เปรียบเหมือนกิ่งและใบไม้ ความสมบูรณ์ด้วยศีลเปรียบเหมือนสะเก็ดไม้ ความสมบูรณ์ด้วยสมาธิเปรียบเหมือนเปลือกไม้ การรู้การเห็นสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง (ญาณทัสสนะ) เปรียบเหมือนกระพี้ ความหลุดพ้น (วิมุตติ) เปรียบเหมือนแก่นไม้ เพราะฉะนั้น การปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า จนได้บรรลุถึงความหลุดพ้นจากกิเลสและกองทุกข์ทั้งหมด จึงถือว่าได้บรรลุสาระแห่งชีวิตอย่างแท้จริง.

๓. พระพุทธศาสนาสอนเรื่องการยอมรับความเห็นที่แตกต่างกันอย่างไร

พระพุทธเจ้าตรัสถึงการรู้จักปรับความเห็นให้เสมอกับคนอื่น (ทวิวิสามัญญตา) ว่าเป็นหนึ่งในหลักธรรมที่ทำให้ระลึกถึงกัน (สาราณียธรรม) ความเป็นผู้พูดจากันง่าย ด้วยเหตุผล (โสวจัสสตา) ว่าเป็นเหตุให้ถึงความเจริญ (มงคล) อย่างหนึ่งในมงคล ๓๘ ประการ ตรัสสอนว่า เมื่อมีคำกล่าวตำหนิพระพุทธพระธรรม และพระสงฆ์ อย่างพึงศวนโกธหรือแสดงความไม่พอใจ พึงพิจารณาว่าคำกล่าวนั้นเป็นจริงหรือไม่ ถ้าจริง ก็พึงรับรู้ว่าเป็นจริง ถ้าไม่จริง ก็พึงชี้แจงให้เขาเข้าใจ การไม่อดทนต่อคำว่ากล่าวของผู้อื่น จะมีแต่ผลเสีย.

พระพุทธองค์ตรัสสอนว่า ไม่พึงว่าร้ายเขา ไม่พึงเบียดเบียนเขา พึงมีความอดทน (ขันติ) รู้จักประสานประโยชน์ในการประกาศเผยแผ่พระพุทธศาสนา ความมีใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างกัน และปรับความเห็นให้ตรงกัน เป็นหลักแห่งการอยู่ร่วมกันอย่างสมัคสมานสามัคคีของหมู่คณะ ในส่วนที่เกี่ยวกับลัทธิศาสนาอื่น พระพุทธเจ้าทรงเน้นมิให้ว่าร้ายหรือหักหาญความเห็นของใครๆ ถ้าเป็นเรื่องที่ขัดแย้งกันมาก ไม่สามารถประนีประนอมกันได้ พระพุทธองค์ก็ทรงตัดประเด็น คือ ไม่พูดถึงเลย (ดังในกาลามสูตร เป็นต้น).

๔. พระพุทธศาสนากล่าวถึงบุคคลที่พัฒนาแล้วไว้อย่างไร

บุคคลที่พัฒนาแล้ว ตามหลักพระพุทธศาสนา หมายถึง

๑. ผู้ที่มีกายพัฒนาแล้ว (ภาวิตกาย) คือผู้ที่รู้จักติดต่อกับสิ่งทั้งหลาย ภายนอกด้วยดี ผ่านอินทรีย์ทั้งห้า คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และ ปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านั้นในทางที่เป็นคุณ มิให้เกิดโทษ
๒. ผู้มีศีลพัฒนาแล้ว (ภาวิตศีล) คือผู้ที่พัฒนาความประพฤติ ไม่ เบียดเบียนหรือก่อความเสียหายแก่ผู้อื่น รู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยดี
๓. ผู้มีจิตพัฒนาแล้ว (ภาวิตจิต) คือผู้ฝึกอบรมจิตให้เข้มแข็งมั่นคง เจริญออกงามด้วยคุณธรรมทั้งหลาย มีสติสมาธิ เบิกบาน เป็นสุข
๔. ผู้มีปัญญาพัฒนาแล้ว (ภาวิตปัญญา) คือผู้ฝึกอบรมปัญญา ให้รู้ให้ เข้าใจสิ่งทั้งหลายตามเป็นจริง สามารถทำจิตใจให้เป็นอิสระ ทำตน ให้บริสุทธิ์จากกิเลส แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยปัญญา.

๕. ที่เรียกว่าทางสายกลางนั้น หมายความว่าอย่างไร

ทางสายกลางในแง่ทฤษฎี หมายถึง **ปฏิจสมุปบาท** หลักอันว่าด้วยสิ่งทั้งหลายเป็นปัจจัยอาศัยกันและกันเกิดขึ้น ทางสายกลางในแง่ปฏิบัติหมายถึง อริยมรรคมีองค์แปด มีความเห็นชอบ (**สัมมาทิฏฐิ**) เป็นต้น อันเป็นข้อปฏิบัติเป็นกลางๆ ไม่ซ่องแวงที่สุด ๒ อย่างคือ การทรมานตนเอง (**อัตตทกิลมถานุโยค**) และการหมกมุ่นในกามคุณ (**กามสุขัลลิกานุโยค**).

**๖. ทักล่ำวกันว่พระพุทเจ้าทรงมีความสามารถตอบค้ำถำม
ทำให้ผู้ถำมได้ร่ำบควำมแจ่มแจ้ง หำยสงสัย อยำกทรำบ
ว่ พระพุทเจ้าทรงมีวิธีตอบปัญหำอย่ำงไร**

พระพุทเจ้าทรงมีวิธีตอบปัญหำ ๔ อย่ำงคือ

๑. ตอบตรงประเด็นโดยไม่มีเงื่อนไข

เช่นถำมว่ หำงพันทุกข์คืออะไร

ตอบว่ หำงพันทุกข์คือ **อริยมรรค**มีองค์แปด

๒. แยกประเด็นตอบ

เช่นถำมว่ บุคคลทำกรรมเมื่อต่ายแล้วไปเกิดในสวรรณค์หรือนรก

ตอบว่ ถ้ำทำกรรมดี ต่ายแล้ว ไปเกิดในสวรรณค์ ถ้ำ
ทำกรรมชั่วต่ายแล้วไปเกิดในนรก

๓. ย้อนถำมแล้วจึงตอบ

เช่นถำมว่ **โสตะ**เหมือนกันกับจักขุหรือไม่

ย้อนถำมว่ ที่ถำมนั้นในแง่ไหน ถ้ำในแง่การมองเห็น ตอบว่ ไม่
เหมือนกัน ถ้ำในแง่ความเป็น**อนิจจัง** ตอบว่ เหมือน
กัน

๔. ตัดประเด็น หรือไม่ตอบ

เช่น ค้ำถำมเกี่ยวกับปัญหำหำงอภิปรัชญำว่ โลกเที่ยง
หรือไม่ พระอรหันต์หลังจำกนิพพำนแล้ว ยังคงอยู่
หรือไม่ พระพุทเจ้าทรงตัดประเด็น หรือทรงไม่ตอบ.

๗. การอุทิศส่วนบุญแก่ผู้ล่วงลับ เป็นบุญกริยาอย่างหนึ่งที่ชาวพุทธปฏิบัติเป็นประจำ เรียกว่ากรวดน้ำ อยากทราบความเป็นมาของการกรวดน้ำ และบุญที่อุทิศไปนั้นผู้ล่วงลับจะได้รับหรือไม่อย่างไร

ตำนานพระพุทธศาสนาเล่าว่า พระเจ้าพิมพิสารแห่งแคว้นมคธ ผู้ทรงสร้างวัดพระเวฬุวันถวายพระพุทธเจ้า หลังจากทรงถวายทานแก่พระพุทธเจ้าและภิกษุสงฆ์แล้ว มิได้ตั้งใจอุทิศส่วนบุญแก่ผู้ล่วงลับ ตกกลางคืนได้ทรงพระสุบินนิมิตร้ายเห็นเปรตทั้งหลาย ที่เป็นญาติของพระองค์ในปางก่อนมาขอส่วนบุญ พระพุทธเจ้าทรงแนะนำให้พระเจ้าพิมพิสารตั้งพระทัยอุทิศส่วนบุญแก่ญาติทั้งหลายผู้ล่วงลับ จึงเกิดเป็นธรรมเนียมปฏิบัติมาแต่บัดนั้น

การอุทิศส่วนบุญนั้น พระพุทธเจ้าตรัสว่า ถึงผู้ล่วงลับก็มี ไม่ถึงก็มี ถ้าผู้ล่วงลับไป เกิดเป็นมนุษย์ สัตว์เดรัจฉาน เป็นต้น บุญที่อุทิศไปนั้นไม่ถึง เพราะมนุษย์เป็นต้นนั้น มีอาหารยังชีพในภพของตนๆ อยู่แล้ว เฉพาะเปรตประเภทอาศัยส่วนบุญที่มีผู้อุทิศให้ (ปรตตตูปชีวิ) จึงจะได้รับส่วนบุญนั้น แต่อย่างไรก็ตามไม่ว่าผู้ล่วงลับไปนั้นจะได้รับหรือไม่ ผู้ทำบุญย่อมได้รับผลบุญนั้นเต็มเปี่ยมอยู่แล้ว.

๘. พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่เน้นปัญญา อยากทราบว่า พระพุทธศาสนามีหลักแห่งการสร้างปัญญาอย่างไรบ้าง

พระพุทธศาสนาสอนหลักแห่งการสร้างความรู้ความงอกงามด้วยปัญญา

๔ ประการ คือ

๑. เลือกคบหาผู้รู้ ผู้ทรงความดี มีภูมิธรรม สามารถให้คำแนะนำสั่งสอนได้
๒. เอาใจใส่ลำดับรับฟังคำแนะนำสั่งสอน หมั่นปรึกษาสอบถามจนเข้าใจแจ่มแจ้ง
๓. คิดให้แยกคาง คือได้รู้ ได้เห็น ได้อ่าน ได้ฟังสิ่งใด นำสิ่งนั้นมาคิดพิจารณาด้วยตนเอง แยกแยะให้เห็นสภาวะ และสืบสาวถึงต้นตอเพื่อเกิดปัญญา
๔. นำสิ่งที่ได้เล่าเรียน รับฟัง และไตรตรองเห็นชัดแล้วไปใช้ หรือปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลัก ตามความมุ่งหมาย ให้หลักย่อยสอดคล้องกับหลักใหญ่.

๙. พระพุทธศาสนามีทัศนะอย่างไรเกี่ยวกับความจน

พระพุทธเจ้าตรัสว่า ความจนเป็นทุกข์อย่างยิ่ง ทรงตำหนิความจนทั้งทางโลกและทางธรรม ในทางโลกทรงสอนให้สร้างหลักฐานให้มั่นคง พึ่งตนเองได้ทางเศรษฐกิจ คือสอนให้ขยันหาทรัพย์ ให้รู้จักการใช้จ่าย ให้คบเพื่อนที่ดีและให้ดำรงชีพอยู่เหมาะสมกับฐานะ เมื่อพึ่งตนเองได้แล้ว ก็ให้ใช้ทรัพย์ที่หามาได้โดยสุจริตนั้นช่วยเหลือเจือจานสังคม

ในทางธรรม พระพุทธเจ้าตรัสว่า การไม่มีคุณธรรมเช่น **ศรัทธา ทิโรธัตถ์ปะ** เป็นความยากจน จึงทรงสอนให้บุคคลละความชั่ว ทำความดี ทำจิตให้ผ่องใส ให้เป็นผู้ออกงาม หรือร่ำรวยด้วยคุณธรรม.

๑๐. พระพุทธศาสนาสอนหลักแห่งการครองตนเป็น พลเมืองดีไว้อย่างไร

ตามนัยพระไตรปิฎก มีคำอธิบายคุณสมบัติของพลเมืองดีซึ่งท่าน
จำแนกไว้ ๑๗ ข้อคือ

๑. ไม่หมกมุ่นในกาม ไม่ประพฤติดีด่างทางเพศ
๒. ไม่ใจแคบเสพลสิ่งเลวทรสคนเดียว
๓. ไม่ปล่อยเวลาผ่านไปด้วยการถกเถียงเรื่องไร้สาระ
๔. ประพฤติดี มีวินัย ตั้งอยู่ในศีล ๕
๕. ปฏิบัติหน้าที่ของตนสม่ำเสมอ
๖. ไม่ประมาท กระตือรือร้นตลอดเวลา
๗. มีวิจารณ์ญาณ ทำการด้วยปัญญา
๘. สุขภาพ อ่อนนุ่ม รับฟังผู้อื่น
๙. สงบเสงี่ยม รักความประณีตสะอาดเรียบร้อย
๑๐. พุดจาพองอ้อม โอนโยน ไม่หยาบคาย
๑๑. มีน้ำใจสงเคราะห์มิตรสหาย
๑๒. เพื่อแผ้วแบ่งปันแก่คนทั่วไป
๑๓. รู้จักจัดการงานให้เรียบร้อยได้ผลดี
๑๔. บำรุงพระสงฆ์ ผู้ทรงศีลธรรม
๑๕. ใฝ่ธรรม รักความสุจริต
๑๖. อ่านมาก ฟังมาก เป็นผู้คงแก่เรียน
๑๗. ชอบสอบถามค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม.

๑๑. พระพุทธเจ้าตรัสเรื่องกำเนิดชีวิตไว้อย่างไร

พระพุทธเจ้าตรัสว่า สัตว์จะถือกำเนิด เพราะประชุมแห่งองค์ประกอบ ๓ อย่างคือ บิดามารดามีเพศสัมพันธ์ มารดามีไขสุก มีปฐุมจิต หรือเรียกอีกอย่างว่า **ปฏิสนธิวิญญาณ (คั่นอัฟพะ)** ก้าวลงสู่ครรภ์

ในสัปดาห์แรก เกิดมีลักษณะเป็นน้ำใส ขนาดเล็กนิดมองไม่เห็นด้วยตาเปล่า (กลละ) สัปดาห์ที่สอง กลายเป็น น้ำขุ่น (อัฟพุทะ) สัปดาห์ที่สามเป็นสีเรื่อๆ ดุจน้ำล้างเนื้อ (เปสิ) สัปดาห์ที่สี่ จับเป็นก้อน (ฆนะ) สัปดาห์ที่ห้า เป็นปุ่มห้าปุ่ม ที่จะเป็นศีรษะ มือ และเท้า จากนั้นเกิดผม ขน เล็บ ในระยะนี้ก็อาศัยอาหาร ผ่านมารดา เจริญเติบโตตามลำดับ ถ้วนทสมาสแล้วก็คลอดจากครรภ์มารดา.

๑๒. พระพุทธศาสนากล่าวถึงคุณสมบัติของพ่อค้า และการค้าขายที่มีกำไรหรือขาดทุนไว้อย่างไร

คุณสมบัติของพ่อค้ามี ๓ ประการคือ

๑. มีตาดี คือสายตาวาวไกล รู้จักสินค้า ดูของเป็น สามารถกะทุนเก็งกำไรได้แม่นยำ
๒. จัดเจนในธุรกิจ คือรู้แหล่งขาย รู้ความเคลื่อนไหว ความต้องการของตลาด สามารถจัดซื้อ จัดจำหน่าย ตลอดถึงรู้จักเอาใจลูกค้า
๓. มีแหล่งทุนพร้อมที่จะพึ่งพาได้ คือรู้จักคนมาก เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจในหมู่แหล่งทุนใหญ่ๆ หาเงินมาลงทุนกิจการได้ง่าย

พ่อค้าที่จัดแจงการทำงานด้วยดีตลอดเวลา ย่อมได้โภคทรัพย์ที่ยังไม่ได้ และทำโภคทรัพย์ที่ได้แล้วให้ทวีกำไรมากขึ้น พ่อค้าที่มีลักษณะตรงกันข้ามย่อมไม่ได้โภคทรัพย์ที่ควรได้ และไม่ทำโภคทรัพย์ที่ได้แล้วให้ทวีกำไรขึ้น.

วajasutthi
ของผู้น่าไม่ได้ตามพูด
ยอมไม่มีประโยชน์อะไร
จุดดอกไม้ที่สวยงาม แต่ไร้กลิ่น

วajasutthi
ของผู้น่าได้ตามพูด
ยอมอำนวยความสะดวกดี
จุดดอกไม้ที่สวยงามและมีกลิ่นหอม

A photograph of a field of pink flowers, possibly poppies, with green grass and trees in the background. The text is overlaid on the upper left portion of the image.

As a flower that is lovely
And colourful, but scentless,
Even so fruitless is the well-spoken word
Of one who follows it not.

As a flower that is lovely,
Colourful and fragrant,
Even so fruitful is the well-spoken word
Of one who practices it.

(Dhammapada 51,52)

๑๓. คนดีในทัศนะของพระพุทธศาสนา คือคนประเภทใด

คนดีเรียกว่า **สัตบุรุษ** ประกอบด้วย**สัปปุริสธรรม** ๗ ประการ ดังนี้
สัปปุริสธรรมนัยที่ ๑ คือ

๑. **รู้เหตุ** หรือ**หลักการ** คือเข้าใจสิ่งที่ตนจะต้องประพฤติตามเหตุผลว่าจะต้องทำอะไรจึงจะเป็นเหตุให้บรรลุผลสำเร็จ (**ธัมมัญญูตา**)
๒. **รู้ผล** คือรู้ว่าทำตามหลักการนั้นๆ แล้วจะเกิดผลอะไรบ้าง (**อัตถัญญูตา**)
๓. **รู้ตน** คือรู้ว่าตนมีฐานะ ภาวะ เพศ กำลังความรู้ ความสามารถ ความถนัด คุณธรรม เป็นต้น อย่างไร แล้วประพฤติให้เหมาะสม (**อัตตัญญูตา**)
๔. **รู้ประมาณ** คือรู้ความพอดี เช่นความพอดีในการใช้จ่ายโภคทรัพย์ เป็นต้น (**มัตตัญญูตา**)
๕. **รู้กาล** คือรู้เวลาอันเหมาะสมในการประกอบกิจการงาน เป็นต้น (**กาลัญญูตา**)
๖. **รู้บริษัทหรือชุมชน** คือรู้จักชุมชนต่างๆ และรู้จักปฏิบัติตนให้เหมาะสมในเวลาเข้าไปสู่ชุมชนนั้นๆ (**ปริสัณญูตา**)
๗. **รู้บุคคล** คือรู้จักความแตกต่างแห่งอริยาศัย ความสามารถและคุณธรรมแห่งบุคคล และรู้จักปฏิบัติตนต่อบุคคลนั้นๆ ด้วยดี (**ปุคคลัญญูตา**).

สัปบุริสธรรมนัยที่ ๒ คือ

๑. ความเชื่อในสิ่งที่ควรเชื่อ เช่น พระรัตนตรัย (ศรัทธา)
๒. ความละอายที่จะกระทำชั่ว (หิริ)
๓. ความกลัวผลของบาป (โศตตัมปะ)
๔. ความเป็นผู้สดับตรับฟังมาก (พาหุสัจจะ)
๕. ความเพียรที่มั่นคง (วิริยารัมภะ)
๖. สติดำรงมั่น (สติ)
๗. ความรู้โลกและชีวิต (ปัญญา).

๑๔. การบวชเป็นภิกษุณีตามพระพุทธบัญญัติ มีขั้นตอน และวิธีการอย่างไร

มีขั้นตอนและวิธีปฏิบัติ ดังนี้

ก. ขั้นตอนเบื้องต้น

๑. ต้องมีภิกษุณีเป็นผู้**วัดตินิก** (อุปัชฌาย์) ที่ถูกต้อง คือ มีพรรษา ๑๒ ขึ้นไป และได้รับแต่งตั้งจากภิกษุณีสงฆ์แล้ว **วัดตินิก**แต่ละรูปบวชให้**สิกขมานา**ได้ ๒ ปีต่อรูปเท่านั้น
๒. สตรีผู้จะบวชต้องมีอายุตั้งแต่ ๑๒ ปีขึ้นไป และต้องได้รับอนุญาตจากบิดา มารดา ถ้ามีสามีแล้วต้องได้รับอนุญาตจากสามีก่อน

ข. ขั้นตอนและวิธีการบวช

๑. ในกรณีที่ผู้จะบวชมีอายุครบ ๑๒ ปี ต้องบรรพชาเป็นสามเณรีในภิกษุณีสงฆ์
 - เมื่อมีอายุครบ ๑๘ ปี ต้องรับสมมติเป็น**สิกขมานา**ในภิกษุณีสงฆ์ ขอสมทานสิกขาบท ๖ ข้อ (ศีล ๖ ข้อแรกในศีล ๑๐ ของสามเณร) โดยไม่ล่วงละเมิดตลอดเวลา ๒ ปี ถ้าล่วงละเมิดข้อใดข้อหนึ่ง ต้องตั้งต้นสมทานใหม่อีก ๒ ปี
 - เมื่อครบ ๒ ปี และภิกษุณีสงฆ์ให้การรับรองแล้ว จึงทำพิธีอุปสมบทเป็นภิกษุณีในภิกษุณีสงฆ์ก่อน แล้วภิกษุณีสงฆ์นำไปขออุปสมบทในภิกษุสงฆ์

๒. ในกรณีที่ผู้บวชมีอายุครบ ๒๐ ปี หรือแต่งงานแล้วมีอายุ ๑๒ ปี เป็นต้นไป ต้องบรรพชาและรับสมมติเป็น**สิกขมานา**ในภิกษุณีสงฆ์ก่อน เมื่อสมათานสิกขาบท ๖ ข้อ ได้บริบูรณ์ตลอด ๒ ปี และภิกษุณีสงฆ์ได้ให้การรับรองแล้ว จึงทำพิธีอุปสมบทเป็นภิกษุณีในภิกษุณีสงฆ์ และภิกษุสงฆ์ตามลำดับดังกล่าวข้างต้น.

(วิ.ภิกขุณี.คัมภีร์วินัยวรรค สิกขาบทที่ ๓-๗, กุมาโรวาทวรรค สิกขาบทที่ ๑-๕, ๑๐, ๑๒-๑๓)

๑๕. พระพุทธเจ้าตรัสสอนเรื่องการจัดระเบียบสังคมไว้ อย่างไร

ตรัสสอนไว้มากในหลายกรณี เช่น ในสังคาลงสูตรแห่งที่ฉนิกาย ปา-
ฎิกวรรค (พระไตรปิฎกเล่ม ๑๑) ซึ่งอรรถกถาอธิบายว่า ทรงแสดงเรื่อง วินัย
หรือระเบียบปฏิบัติสำหรับคฤหัสถ์ (คิหิวินัย) แก่สังคาลงมานพ แต่ทรง
ประสงค์ให้เกิดประโยชน์แก่มหาชนด้วย สาระสำคัญของพระสูตรนี้สรุปลงเป็น
กฎได้ ๓ ข้อ ดังนี้

กฎข้อที่ ๑ ว่าด้วยการละเว้นความชั่ว ๑๔ ประการ ได้แก่ กรรมกิเลส ๕
อคติ ๔ และอบายมุข ๖

กฎข้อที่ ๒ ว่าด้วยการวางรากฐานแห่งชีวิต เพื่อความเป็นคนดีของสังคม
แบ่งย่อยเป็น ๓ ข้อ คือ

๑. ให้รู้ทันคนชั่ว คือคนที่มีลักษณะเป็นมิตรเทียม ๔ ประเภท เพื่อ
เลือกคบคนดีหนีคนชั่ว
๒. ให้รู้จักคนดี คือคนที่มีลักษณะเป็นมิตรแท้ ๔ ประเภท เพื่อเลือก
คบคนดีที่เป็นคนดีจริงๆ
๓. ให้รู้จักจัดสรรทรัพย์ที่หามาได้ให้เกิดประโยชน์ โดยแบ่งเป็น ๔ ส่วน
คือเพื่อใช้จ่าย ๑ ส่วน เพื่อเป็นทุนประกอบกิจการ ๒ ส่วน เพื่อเก็บ
สะสมไว้เป็นหลักประกันชีวิต ๑ ส่วน

กฎข้อที่ ๓ ว่าด้วยการสร้างมนุษยสัมพันธ์ ทำให้เกิดความสุขเกษมและ
ปลอดภัยทั้งส่วนตัวและสังคม แบ่งย่อยเป็น ๒ ข้อ คือ

๑. ป้องกันภัยจากทิศทั้ง ๖ ด้วยการปฏิบัติหน้าที่ตามหลักทิศ ๖
๒. สร้างสรรค์สังคมให้สงบสุขมั่นคงด้วยการปฏิบัติตามหลักสังคหวัตถุ
๔ ประการ.

๑๖. การสวดพระปริตรมีความเป็นมาอย่างไร มีหลักการ และวัตถุประสงค์อย่างไร

ก. ความเป็นมา

การสวด**พระปริตร**อย่างทีนิยมนำกันอยู่ในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นในประเทศศรีลังกา เมื่อประมาณ พ.ศ. ๕๐๐ เพราะพระสงฆ์ชาวลังกาเห็นผู้นับถือศาสนาพราหมณ์นิยมรำยมนตร์เพื่อความเป็นสิริมงคลหรือป้องกันภัย จึงได้ค้นหาพระสูตรต่างๆ ในพระไตรปิฎกมาใช้เป็นบทสวด เรียกว่า **พระปริตร** เช่น **อาฏานาฏิยปริตร** จาก**อาฏานาฏิยสูตร** **ทิมมิกาย** **ปาฏิกวรรค** (พระไตรปิฎกเล่ม ๑๑) **รัตนปริตร** จาก**รัตนสูตร** **มังคลปริตร** จาก**มังคลสูตร** (ทั้ง ๒ สูตรนี้อยู่ใน**ขุททกนิกาย** พระไตรปิฎกเล่ม ๒๕) แต่ละสูตรมีประวัติของพระปริตรนั้นๆ

ข. หลักการของพระปริตร

หลักการของ**พระปริตร**ปรากฏในคาถาแสดงการเข้าถึงที่พึงอันเกษมและไม่เกษม (*เขมาเขมสรณคณปริทีปิกา คาถา*) ที่ขึ้นต้นว่า **พหุ เว สรณํ ญนฺติ** มีใจความว่า เมื่อมนุษย์ถูกภัยคุกคาม ก็จะหาที่พึ่งต่างๆ เช่น ภูเขาบ้าง ต้นไม้บ้าง แต่ที่พึ่งเหล่านั้นไม่เกษม ไม่อาจทำให้พ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ นอกจากถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งจึงได้รับความเกษมและพ้นจากทุกข์ทั้งปวงได้ **พระปริตร**ทั้งหลายจึงมีเนื้อหาเกี่ยวข้องกับพระรัตนตรัยเป็นสำคัญ

ค. วัตถุประสงค์ของการสวดพระปริตร

ปรากฏในคำอาราธนา**พระปริตร**ที่ขึ้นต้นว่า **วิปตติปฏิพาหยา** มีใจความว่า ขอนิมนต์ พระคุณเจ้าทั้งหลายสวด**พระปริตร**ซึ่งเป็นมงคล เพื่อป้องกันความวิบัติ เพื่อได้มาซึ่งสมบัติทุกประการ เพื่อขจัดทุกข์ทั้งปวง เพื่อขจัดภัยทั้งปวง เพื่อขจัดโรคทั้งปวง.

๑๗. พระพุทธศาสนากล่าวถึงการทำประชาพิจารณ์ไว้บ้างหรือไม่ อย่างไร

มีกล่าวไว้เป็นนัยๆ ดังปรากฏในกฎทนต์สูตร แห่งทิมมิกาย สิลขันธวรรค (พระไตรปิฎกเล่ม ๙) ความว่า กฎทนต์พราหมณ์ (ผู้ที่พระเจ้าพิมพิสารแต่งตั้งให้ปกครองหมู่บ้านชาลุมัตเป็นกรณีพิเศษ ซึ่งเรียกว่า พรหมไทย) มีความประสงค์จะประกอบพิธีบูชามหาญที่มียัญสมบัติ ๓ ประการ มีองค์ประกอบ ๑๖ ประการ ที่เชื่อว่าจะอำนวยผลให้เกิดความสุขความเจริญทั้งแก่ตนและประชาชนในหมู่บ้าน แต่ไม่ทราบว่าจะทำอะไร จึงไปเฝ้าพระพุทธเจ้าและทูลถามเรื่องนี้ พระพุทธองค์ทรงนำพิธีบูชามหาญของพระเจ้ามหาวชิตราชในอดีตมาตรัสเล่าให้ฟัง มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการทำประชาพิจารณ์ ดังนี้

พราหมณ์บุโรหิต (คือพระองค์เอง ครังเป็นพระโอรสสัตว์) กราบทูลให้พระเจ้ามหาวชิตราชทรงสั่งการให้ขอความเห็นชอบจากบุคคลสำคัญของบ้านเมือง ๔ จำพวกก่อน คือ (๑) เจ้าผู้ครองเมืองชั้นต่างๆ (๒) อำมาตย์ ราชบริพารผู้ใหญ่ (๓) พราหมณ์มหาศาล (๔) คหบดีมหาศาล เรียกหลักการนี้ว่า อนุมติ ๔ เทียบได้กับการทำประชาพิจารณ์.

๑๘. พระพุทธเจ้าทรงบริหารคณะสงฆ์อย่างไร

คำว่า “คณะสงฆ์” ในที่นี้หมายถึง สังคมของพระภิกษุ พระภิกษุณีที่พระพุทธเจ้าทรงตั้งขึ้นเพื่อให้เป็นสังคมอริยะหรืออารยะ ซึ่งแตกต่างไปจากสังคมของชาวโลก โดยทรงวางหลักการสำคัญไว้ดังนี้

๑. สมาชิกของสังคมต้องเป็น ผู้ออกจากเรือนบวชเป็นบรรพชิต ดำรงชีวิตตามพระธรรมวินัยของพระองค์ (อนาคาริก) เคารพนับถือพระธรรมวินัยเป็นใหญ่ (ธรรมาธิปไตย)
๒. เคารพนับถือกันตามพระธรรมวินัย โดยถือการบวชก่อนเป็นเกณฑ์ ไม่ถือตามอายุ ชั่ววรรณะโดยกำเนิด และฐานะทางสังคมและการเมือง
๓. ไม่มีทรัพย์สินสมบัติส่วนตัว ยกเว้น สิ่งจำเป็น ๘ อย่างสำหรับพระ คือ ไตรจีวร บาตร ประคตเภา มีดโกน เข็มเย็บผ้า ผ้ากรองน้ำ (อัฐบริขาร) และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ทั้งนี้เพื่อมิให้มีภาระมาก ให้เป็นอยู่อย่างเรียบง่าย ปัจจัยเครื่องเป็นอยู่ทั้งหมดที่เกิดขึ้นจากศรัทธาของประชาชนเป็นของสงฆ์ มีการจัดสรรแบ่งปันกันตามพระธรรมวินัย

การบริหารคณะสงฆ์ในตอนต้นพุทธกาล เมื่อภิกษุสงฆ์ยังมีจำนวนน้อย พระพุทธองค์ทรงบริหารเอง ทั้งการให้บรรพชาอุปสมบท การแนะนำพร่ำสอน และการปกครอง ต่อมาเมื่อมีภิกษุสงฆ์และภิกษุณีสงฆ์เพิ่มมากขึ้น ทรงมอบหมายให้สงฆ์เป็นใหญ่ ทั้งในสังคมกิจและสังฆกรรมทั้งปวง เช่น การบรรพชาอุปสมบท การพิจารณาตัดสินอธิกรณ์ตามพระพุทธบัญญัติที่ทรงวางไว้โดยใช้สังฆมติเอกฉันท์

เป็นเกณฑ์ ส่วนพระองค์เองทรงบริหารคณะสงฆ์ในฐานะเป็นพระประมุข และ
ทรงบัญญัติพระวินัยเพิ่มเติม เมื่อมีการกระทำความผิด ความเสื่อมเสีย ในกรณี
ที่ยังมิได้ทรงบัญญัติเป็นข้อห้ามหรือข้ออนุญาตไว้ก่อน

กล่าวโดยสรุป พระพุทธองค์ทรงบริหารคณะสงฆ์แบบพ่อปกครองลูก
เมื่อทรงมอบให้สงฆ์ปกครองคณะสงฆ์ การบริหารคณะสงฆ์ก็มีลักษณะแบบพี่
ปกครองน้อง อาจารย์ปกครองศิษย์.

๑๙. ขั้นตอนในการประกอบพิธีกรรมทางพระพุทธศาสนา ที่ถูกต้องมีอย่างไร

พิธีกรรมทางพระพุทธศาสนามีสองประเภท คือ

๑. พิธีกรรมที่พระสงฆ์กระทำ เช่น พิธีบรรพชา อุปสมบท พิธีกรานกฐิน
พิธีสวดถอนและฝังลูกนิมิต
๒. พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับฆราวาส เพื่อสนองศรัทธาของประชาชน มี
สองลักษณะ คือ
 - ก. พิธีมงคล เช่น การทำบุญวันเกิด การทำบุญขึ้นบ้านใหม่ การ
ทำบุญฉลองยศศักดิ์ การทำบุญเพื่อความเป็นสิริมงคลอื่นๆ
 - ข. พิธีอวมงคล เช่น พิธีการสวดศพ พิธีการทำบุญอุทิศให้ผู้ล่วงลับ
ไปแล้ว

ประชาชนทั่วไปถือว่าพระสงฆ์เป็นผู้ทรงศีล แม้จะบวชเพียงวันเดียว
ชั่วโม่งเดียว ประชาชนก็ต้องกราบไหว้ให้ความเคารพและนอบน้อม ไม่รังเกียจ
แต่อย่างใด

เฉพาะพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับฆราวาสมีขั้นตอนการปฏิบัติดังนี้

๑. ผู้นิมนต์ต้องมีดอกไม้ธูปเทียนไปนิมนต์เจ้าอาวาส เพื่อให้จัดพระสงฆ์
จำนวนที่ต้องการไปประกอบพิธีตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้
๒. เมื่อถึงวัน เวลาที่กำหนด พระสงฆ์ไปงานตามที่นิมนต์ไว้
๓. เมื่อพระสงฆ์นั่งเรียบร้อยแล้ว ผู้นิมนต์ถวายน้ำดื่ม จากนั้นผู้นิมนต์
และผู้ศรัทธาที่มาร่วมงานก็จะนมัสการพระรัตนตรัย แล้ว
อาราธนาศีล

๔. พระสงฆ์ให้ศีล เพื่อให้ กาย วาจา ของผู้รับศีลบริสุทธิ์
๕. ผู้นิมนต์อาราธนาพระปริตร แล้วพระสงฆ์สวดมนต์
๖. ถวายภัตตาหารแด่พระสงฆ์ พระสงฆ์อนุโมทนา.

๒๐. เพราะเหตุใดการเจริญพระพุทธรูปจึงถือว่าเป็นสิริมงคล

พระสงฆ์ผู้เจริญพระพุทธรูป มีศีล ๒๒๗ ข้อ ย่อมเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาของประชาชน เมื่อท่านเจริญพระพุทธรูปซึ่งเป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า คำสอนนั้นล้วนแต่เป็นสัจธรรมความจริง เมื่อเสียงแห่งคำสอนนั้นดังขึ้นในที่ไหนใด ความเป็นสิริมงคลก็มีอยู่ ณ ที่นั้น ส่วนผู้ฟังนั้นก่อนจะฟังคำสวด จะต้องรับศีล ซึ่งเป็นเครื่องระงับบาปทางกายและวาจาและเมื่อฟังคำสวดแล้วใจก็ผ่องใสยิ่งขึ้น ดังนั้นการเจริญพระพุทธรูปจึงถือว่าเป็นสิริมงคล.

๒๑. ชาวพุทธควรมีทำอย่างไรต่อการตั้งศาลพระภูมิ หรือศาลพระพรหม

การตั้งศาลพระภูมิ หรือศาลพระพรหมนั้น เป็นความเชื่อที่นับถือสืบต่อกันมาแต่บรรพบุรุษ พระพุทธศาสนาไม่ได้ส่งเสริมแต่ก็ไม่ได้ห้าม บุคคลที่ยังเชื่อดืออยู่จะกระทำต่อไปพระพุทธานาก็ไม่บังคับ แต่พระพุทธศาสนาสอนให้นับถือพระรัตนตรัยเป็นที่พึ่งอันสูงสุด.

๒๒. แม่ชีและชีพราหมณ์ มีลักษณะต่างกันอย่างไร และมี วัตรปฏิบัติอย่างไร

แม่ชี ต้องโกนผม นุ่งขาวห่มขาว ถือศีล ๘ พำนักอยู่ในวัด หรืออยู่ใน
สำนักชีโดยเฉพาะ

ชีพราหมณ์ เป็นการบวชโดยไม่ต้องโกนผม ถือศีล ๘ บวชแล้วจะอยู่ที่
วัดหรือบ้านของตนเองก็ได้

บวชขึ้นนั้น แม่ชีต้องสวดมนต์ทั้งเช้าและเย็นในสำนักที่ตนอยู่ และมีข้อ
ปฏิบัติเคร่งครัดกว่าชีพราหมณ์.

๒๓. การสวดภาณยักษ์ มีความเป็นมาและมีวัตถุประสงค์อย่างไร

ภาณยักษ์ เป็นเรื่องราวปรากฏในพระไตรปิฎก (อาฏานาฏิยสูตร เล่ม ๑๑) มีเรื่องเล่าว่า ท้าวกุเวร หรือ ท้าวเวสวัณ ไปทูลพระพุทธเจ้าในนามของท้าวจาดูโลกบาล ว่า มียักษ์พวกหนึ่งไม่เลื่อมใสในพระรัตนตรัย หาโอกาสรบกวนพระภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา แล้วขอให้พระพุทธเจ้าทรงให้พุทธบริษัทเรียนอาฏานาฏิยารักขา เพื่อให้ปลอดภัยจากการรบกวนของพวกยักษ์ทั้งหลาย

ในเมืองไทย เมื่อเกิดเหตุการณ์อันเป็นภัยคุกคามแก่ชีวิตของประชาชน เช่น ไข้ทรพิษ อหิวาตกโรค มีการล้มตายกันเป็นจำนวนมาก ชาวบ้านจะนิมนต์พระสงฆ์มาสวดภาณยักษ์ (อาฏานาฏิยปริตร) ในปะรำพิธีที่สร้างขึ้นเป็นเวลา ๗ คืน ๗ วัน เพื่อขับไล่ภูตผีปีศาจ เป็นการปลอบขวัญและกำลังใจให้แก่หมู่บ้าน

ต่อมา เมื่อการสาธารณสุขเจริญขึ้น การสวดภาณยักษ์ก็ค่อยๆ เลือนคลายลงไป แต่ก็ยังนิยมปฏิบัติกันอยู่ในบางท้องถิ่น.

๒๔. พุทธศาสนิกชนที่ดีควรปฏิบัติตนอย่างไร

“พุทธศาสนิกชน” หมายถึงทั้งฝ่ายบรรพชิต และ คฤหัสถ์

บรรพชิต คือ นักบวชในพระพุทธศาสนา ซึ่งได้แก่ พระภิกษุและสามเณร หลักที่พระภิกษุและสามเณรควรปฏิบัติได้แก่ พระวินัย ทั้งพระภิกษุและสามเณรจะต้องปฏิบัติตามพระวินัย โดยการสำรวมระวังรักษาหลักพระวินัยอย่างเคร่งครัด ไม่ล่วงละเมิดพระวินัยเป็นอาชญา เมื่อปฏิบัติตามหลักพระวินัยเป็นอย่างดี ย่อมได้ชื่อว่าเป็นพระภิกษุ สามเณรที่ดีในด้านกายและวาจา (ศีล) จากนั้นก็ควรก้าวขั้นสู่หลักธรรม คือการเจริญธรรม ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติวิปัสสนาภาวนา เพื่อความรู้แจ้งในสภาวะธรรมทั้งหลาย โดยอาศัยหลักแห่งสมาธิเป็นพื้นฐาน

คฤหัสถ์ คือ ผู้ครองเรือน ต้องมีคุณสมบัติพื้นฐานคือ รักษาศีล ๕ และบำเพ็ญ**ฆราวาสธรรม ๔** ประการ คือ ต้องมีความซื่อสัตย์และความจริงใจต่อผู้อื่น (สัจจะ) ต้องมีการข่มใจของตนเมื่อถูกกิเลสยั่ววุ่นให้กระทำความชั่ว (ทมะ) มีความอดทนต่อสภาพแวดล้อมทุกประเภท (ขันติ) ต้องเสียสละแก่บุคคลทั่วไป (จาคะ) เมื่อประกอบด้วยฆราวาสธรรม ๔ ประการดังกล่าวมาแล้วนี้ บุคคลจะได้รับขนานนามว่า “พุทธศาสนิกชนที่ดี”.

๒๕. พุทธบริษัทควรปฏิบัติตนอย่างไร จึงสามารถสร้าง ศรัทธาแก่ผู้ที่ไม่เลื่อมใส ให้เลื่อมใสในพระพุทธศาสนาได้

พุทธบริษัท หมายถึง พุทธศาสนิกชน ๔ เหล่าในพระพุทธศาสนา คือ ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก และ อุบาสิกา

พุทธบริษัท ควรปฏิบัติตนอย่างเหมาะสมตามสถานภาพของตน เพื่อสร้างศรัทธา ความเชื่อ ความเลื่อมใส ให้เกิดแก่ผู้ที่ยังไม่เลื่อมใสในพระพุทธศาสนา

หลักธรรมสำคัญที่พุทธบริษัทควรนำมาใช้ในชีวิตประจำวันคือ สังคห-
วัตถุธรรม ๔ ประการ ได้แก่

๑. การให้ (ทาน) หมายถึง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน และช่วยเหลือผู้อื่นตามกำลัง สติปัญญาและความสามารถของตน
๒. วาจาทนารัก (ปิยวาจา) หมายถึง คำพูดที่สุภาพ อ่อนหวาน สมนามัคคี
๓. การประพฤติในสิ่งที่ประโยชน์ (อัตถจริยา) หมายถึง การบำเพ็ญตนเพื่อส่วนรวมและการปรับปรุงส่งเสริมในทางจริยธรรม
๔. การประพฤติตน การวางตนเสมอต้นเสมอปลาย (สมานัตตตา) หมายถึง ประพฤติตนเสมอต้นเสมอปลายเป็นอย่างดีต่อผู้อื่น วางตนเหมาะสมกับฐานะของตน และสภาพแวดล้อมอย่างถูกต้อง ตามคลองธรรมในพระพุทธศาสนา.

๒๖. เหตุใดชาวพุทธบางส่วนจึงปฏิบัติไม่ถูกต้องตาม คำสอนในพระพุทธศาสนา

เหตุที่ชาวพุทธปฏิบัติตนไม่ถูกต้องตามคำสั่งสอนในพระพุทธศาสนา คือ

๑. ไม่ได้ศึกษาคำสอนในพระพุทธศาสนา จึงไม่มีความรู้ในหลักธรรม
คำสอนในพระพุทธศาสนา เช่น ไม่รู้ว่า ศีล คืออะไร มีประโยชน์
อย่างไร จึงไม่รักษาศีล หรือ ไม่รู้ว่า ทาน คืออะไร มีประโยชน์
ต่อชีวิตอย่างไร จึงไม่บริจาคทาน แม้ในภavnาก็มีนัยเช่นเดียวกัน
๒. เป็นผู้ที่มีความรู้ธรรมในข้อต่างๆเป็นอย่างดีแต่ไม่ปฏิบัติตาม ตก
อยู่ภายใต้อำนาจของกิเลส จึงไม่สามารถปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง
และเหมาะสมได้.

๒๗. การบริหารจัดการในรูปแบบสมาธิและวิปัสสนามีเป้าหมายอย่างไร

สมาธิ คือ การทำจิตให้สงบจากอารมณ์ภายนอก เมื่อจิตเป็นสมาธิแล้ว จิตนั้นจะมีความมั่นคง และมีพลังพร้อมที่จะเข้าใจสภาวะธรรมทั้งหลาย และ ปัญหาต่างๆรอบตัวเองอย่างถูกต้องตามความเป็นจริง ซึ่งได้แก่ **ปัญญา**

จากหลักข้างบนนี้ จะเห็นได้ว่าผู้ปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา จะเป็นผู้รู้แจ้ง สัจธรรมด้วยปัญญาอันเกิดจากความมีจิต มีอารมณ์เป็นหนึ่ง คือ สมาธิ ดัง พระบาลีที่ว่า **สมาธิ ปริภาวิโต โหติ มหปุณโณ มหานิสฺสํ**, **ปัญญา ปริภาวิตา โหติ มหปุณฺสา มหานิสฺสา** แปลว่า สมาธิที่บุคคลเจริญดีแล้วย่อมมีผลมีอานิสงส์มาก ปัญญาที่บุคคลเจริญดีแล้ว ย่อมมีผลมีอานิสงส์มาก

จึงสรุปได้ว่า เป้าหมายอันสำคัญในการปฏิบัติสมาธิวิปัสสนา คือ ความรู้แจ้งสภาวะธรรมตามความเป็นจริง.

๒๘. พระพุทธศาสนามีหลักและวิธีการฝึกฝนอบรมตนอย่างไรบ้าง

พระพุทธศาสนาถือว่า มนุษย์เป็นเวไนยะ สามารถฝึกฝนตนเองและได้รับการสั่งสอนอบรมจนเรียนรู้ได้ตามหลักและวิธีการที่เรียกว่า **ไตรสิกขา**

ไตรสิกขา คือ หลักการศึกษา ๓ ประการ ได้แก่ ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นกระบวนการฝึกฝนอบรมกาย วาจา ใจ ของมนุษย์ ให้เรียนรู้และพัฒนาตนเองโดยใช้ปัญญา

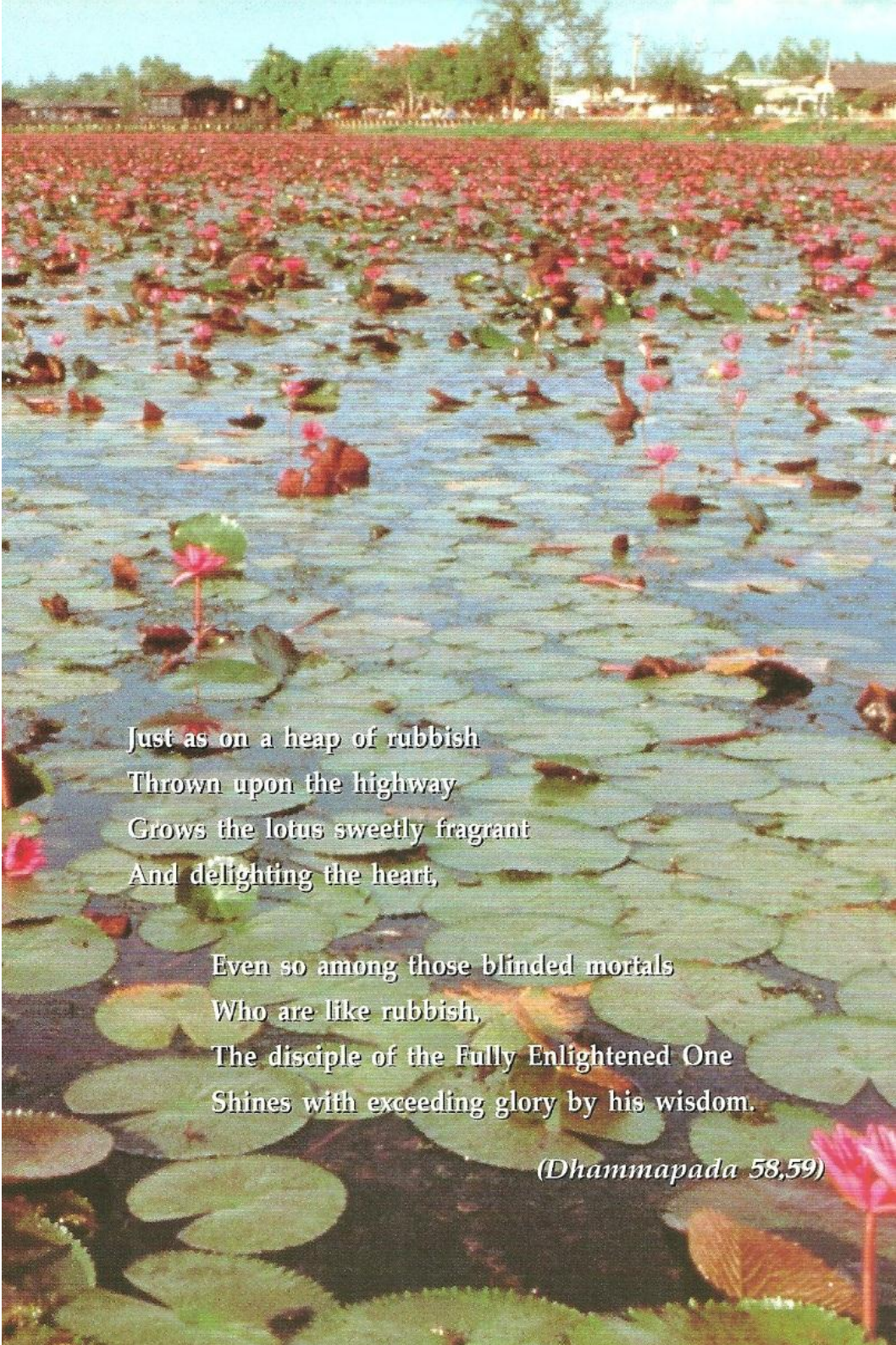
ศีล สมาธิ ปัญญา เป็นทั้งหลักและวิธีการศึกษา จำแนกอธิบายได้ดังนี้

๑. การฝึกฝนตนเองเรื่อง**ศีล** เป็นการฝึกตนทางกายและทางวาจาให้สุจริต มีวินัย
๒. การฝึกฝนตนเองเรื่อง**สมาธิ** เป็นการฝึกฝนอบรมให้มีคุณภาพจิต สมรรถภาพจิต และสุขภาพจิต
๓. การฝึกฝนตนเองเรื่อง**ปัญญา** เป็นการฝึกฝนค้นคิดและฝึกปฏิบัติจนเกิดความรู้ตามความเป็นจริง.

ดอกบัว มีกลิ่นหอม รื่นรมย์ใจ
เกิดบนสิ่งปฏิกูล
ที่เขาทิ้งไว้ไกลห่างใหญ่ ฉันทใด

ท่ามกลางหมู่ปณฺธุชน ผู้โง่เขลา
ผู้เป็นเสมือนสิ่งปฏิกูล
พระสาวกของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ย่อมรู้เรื่องด้วยปัญญา ฉันทนั้น

Just as on a heap of rubbish
Thrown upon the highway
Grows the lotus sweetly fragrant
And delighting the heart,

Even so among those blinded mortals
Who are like rubbish,
The disciple of the Fully Enlightened One
Shines with exceeding glory by his wisdom.

(Dhammapada 58,59)

๒๙. ทิว่าพุทธธรรมมีลักษณะบูรณาการนั้น หมายความว่าอย่างไร

พุทธธรรม มีความสมบูรณ์ทั้งที่เป็นหลักใหญ่และหลักย่อย องค์ธรรมทุกส่วนมีความเชื่อมโยงเกี่ยวเนื่องสอดคล้องเป็นเหตุเป็นผลต่อกันครบถ้วน นำไปสู่เป้าหมายสูงสุดคือ การดับทุกข์ทั้งสิ้น

ตัวอย่างเช่น อริยสัจ ๔ ซึ่งเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนา เป็นองค์รวมของทฤษฎีการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ แสดงความจริงแท้ของชีวิต คือทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค

แต่ส่วนของอริยสัจ เมื่อนำมาเชื่อมโยงกันเกิดเป็นหลักธรรมสืบต่อกัน เช่น อริยมรรค ข้อสัมมาทิฐิและสัมมาสังกัปปะ รวมเป็น ปัญญาสิกขา สัมมาวาจา สัมமாகัมมันตะ สัมมาอาชีวะ รวมเป็น ศีลสิกขา และ สัมมาวายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ รวมเป็น จิตตสิกขา ทั้งสามนี้รวมเป็น ไตรสิกขา.

๓๐. การพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนา มีวิธีการ วัดผลอย่างไรบ้าง

การพัฒนาตนตามแนวพระพุทธศาสนา เน้นการวัดและประเมินตนเอง
และการวัดผลโดยกัลยาณมิตร เกณฑ์การวัดผล คือ

๑. ด้าน**ปริยัติ** มีความรู้ ความเข้าใจถูกต้องตามหลักอริยสัจ ๔
๒. ด้าน**ปฏิบัติ** ฝึกหัดอบรมตนเพื่อให้กิเลสลดลง ให้คุณธรรมเพิ่มขึ้น
โดยถือหลักการเว้นทำชั่ว ทำความดี และทำจิตให้ผ่องแผ้ว
๓. ด้าน**ปฏิเวธ** (ผลของการปฏิบัติ) ตรวจสอบผลที่เกิดขึ้น คือ ความ
เป็นอิสระจากความทุกข์ทั้งปวง รู้แจ้ง เห็นจริง เพื่อประโยชน์ตน
ประโยชน์ท่าน ประโยชน์ทั้งของตนและของท่าน.

๓๑. หลักพุทธ เน้นการท่องจำเป็นหลักสำคัญข้อหนึ่ง หลักนี้ช่วยพัฒนาการเรียนรู้อย่างไร

๑. ได้ฟังมาก (พหูสูตา)
๒. จำความได้แม่นยำ จับสาระได้ (ธตา)
๓. ท่องบ่นได้คล่อง (วจสา ปริจิตา)
๔. ใส่ใจนึกคิดพิจารณาจนเข้าใจ (มนสาอนุเปกขิตา)
๕. เข้าใจรู้แจ้งด้วยปัญญา สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ (ทัญญิยา
สุปฏิวิธธา)

การท่องจำเป็นวิธีการเรียนรู้อย่างหนึ่ง ซึ่งผู้เรียนต้องเกิดความเข้าใจ
จับประเด็นสำคัญได้จนสามารถคิด วิเคราะห์ แสวงหาคำตอบและเหตุผลได้
หลักพุทธจึงเป็นการเรียนที่สมบูรณ์ เน้นทั้งความรู้ ความคิด ความจำ ความตั้งใจ
และการใช้ปัญญา.

๓๒. ตามนัยแห่งพุทธธรรม มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาให้เรียนรู้ได้จริงหรือไม่

มนุษย์เป็นเวไนยบุคคล สามารถฝึกหัดอบรมตนเอง และรับการฝึกหัดอบรมจากผู้อื่นที่เป็นกัลยาณมิตร อย่างไรก็ตามบุคคลมีความสามารถแตกต่างกันในการเรียนรู้ หลักพุทธธรรมจึงเน้นเรื่องความเพียร เพื่อผลสัมฤทธิ์ของการฝึกตน

พระไตรปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต จำแนกความสามารถในการเรียนรู้ของคน ๔ จำพวก ดังนี้

๑. ผู้สามารถรู้แจ้งธรรมเพียงท่านยกหัวข้อขึ้นแสดง (อุคฆฏิตัญญู)
๒. ผู้สามารถรู้แจ้งธรรมต่อเมื่อท่านอธิบายความแห่งหัวข้อนั้น (วิปจิตัญญู)
๓. ผู้พอจะแนะนำให้รู้ธรรมได้ คือ ต้องพรั่งสอนบ่อยๆ จึงรู้แจ้ง (เนยยะ)
๔. ผู้ฟัง ทรงจำ และบอกกล่าวพุทธพจน์ได้มาก แต่เพราะทวิฏฐิมานะ จึงไม่สามารถรู้แจ้งธรรมได้ในชาตินี้ (ปท/ปรมะ).

๓๓. การขาดสติแม้เพียงชั่ววูบ ก็เป็นเหตุให้ทำชั่วได้ ชาวพุทธควรทำอะไรจึงจะเป็นผู้มีสติตลอดเวลา

ชาวพุทธควรฝึกตนให้มีสติ ด้วยการเจริญสติปัฏฐาน ๔ คือ ฝึกตนให้มีความรู้สึกตัวในอิริยาบถต่างๆ ให้มีความรู้สึก ให้มีความนึกคิด ตลอดจนการรับรู้สิ่งที่มากระทบใจ และกาย สามารถพิจารณาให้รู้เห็นตามความเป็นจริงว่า สิ่งทั้งหลายเกิดขึ้น ตั้งอยู่ และดับไปอย่างไร

สติจะอยู่กับตัวตลอดเวลา ก็ด้วยการหมั่นฝึกอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่องจนเป็นกิจวัตร เมื่อสติเจริญขึ้น ปัญญาก็จะเจริญไปด้วยพร้อมกัน โดยวิธีนี้จะช่วยคลายความยึดมั่นถือมั่น ไม่เห็นแก่ตัว และไม่สร้างทุกข์แก่ผู้อื่น.

๓๔. ตามที่ชาวพุทธบางกลุ่มเข้าใจว่า เจ้าแม่กวนอิม คือ พระโพธิสัตว์ ที่จะมาช่วยคนให้พ้นทุกข์ ผู้บูชาเจ้าแม่กวนอิมเป็นที่พึ่ง จะได้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอารียเมตไตรย ความเชื่อเช่นนี้ ขัดกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้าหรือไม่

เจ้าแม่กวนอิม หรือ กวนซีอิม เป็นชื่อของพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์แทน พระมหากรุณาของพระพุทธเจ้า พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ จะคอยเจียไต่สดับฟังความทุกข์ของมนุษย์ทั้งหลาย และพร้อมที่จะยื่นมือไปช่วยเหลือผู้มีทุกข์ให้พ้นจากทุกข์ เพราะฉะนั้นภาพของพระอวโลกิเตศวรจึงมีพนมมือ

ในยุคแรกๆ พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์เป็นเพศชาย ต่อมาได้ใช้สัญลักษณ์ผู้หญิงแทน เมื่อพระพุทธศาสนาแพร่ไปยังประเทศจีน ความเชื่อเรื่องพระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ไปปนกับตำนานแห่งพระนางเมี่ยวซันของจีน คนทั่วไปจึงเชื่อว่า พระอวโลกิเตศวรโพธิสัตว์ หรือเจ้าแม่กวนอิม ก็คือพระนางเมี่ยวซันนั่นเอง

ถ้าผู้บูชาเจ้าแม่กวนอิม รำลึกเสมอว่า ตนได้กราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้า ผู้ทรงพระมหากรุณาต่อชาวโลก และจะดำเนินตามรอยยุคลบาท ด้วยการพยายามพึ่งพาตนเองให้ได้แล้ว ช่วยเหลือคนอื่นเท่าที่จะสามารถทำได้ อย่างนี้ก็ไม่ขัดกับหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า

แต่ถ้าเขาไม่คิดพึ่งพาตนเองเลย หวังแต่จะอ่อนวอนร้องขอให้เจ้าแม่
กวนอิมคอยดลบันดาลให้ตนมีความสุขความเจริญ ได้ลาภยศสรรเสริญ โดย
มิได้อยู่บนพื้นฐานของการกระทำ ด้วยวิธีะอุตสาหะของตน อย่างนี้นับว่าขัด
กับหลักพระพุทธศาสนาโดยแท้.

๓๕. ในปัจจุบัน ชาวพุทธบางคน รู้สึกลังเลใจในการทำบุญ ควรจะแนะนำเขาผู้นั้นอย่างไร

พระพุทธเจ้าตรัสถึงทานและผลของทานเป็นขั้นๆ สูงขึ้นตามลำดับ เช่น ให้ทานแก่มนุษย์ มีอานิสงส์มากกว่าให้แก่สัตว์เดียรัจฉาน ให้ทานแก่มนุษย์ผู้มีศีล มีอานิสงส์มากกว่าให้แก่ผู้ไม่มีศีล

เป็นการยากที่จะรู้ได้ว่าภิกษุรูปใดบริสุทธ์หรือไม่บริสุทธ์ ถ้าผู้ให้ทานมัดแต่คอยดูจริยาวัตรของภิกษุผู้รับทาน ก็เลยเสียโอกาสทำบุญไปเปล่า จึงควรพิจารณาเฉพาะในส่วนของตนว่า ของที่เราให้ได้มาด้วยความสุจริตหรือไม่ การให้บริสุทธ์ทั้งสามกาล คือมีความเลื่อมใส ก่อนให้ กำลังให้และหลังจากให้ไปแล้วหรือไม่ เมื่อปฏิบัติได้เช่นนี้ นับว่าได้อานิสงส์เต็มทีในส่วนของผู้ให้แล้ว โดยไม่ต้องไปกังวลว่าผู้รับทานนั้นเป็นอย่างไร.

**๓๖. ถวายสังฆทานแล้ว แต่พระสงฆ์นำไปใช้เป็นส่วนตัว
ทานนั้นยังจะเป็นสังฆทานหรือไม่ อาณิสสงฆ์จะลดลง
หรือไม่**

สังฆทาน หมายถึงทานที่ถวายแก่ **สงฆ์** ไม่เจาะจงบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ถ้าผู้ถวายทาน มีเจตนาถวายอุทิศแก่สงฆ์โดยผ่านภิกษุรูปใดรูปหนึ่ง นับว่าได้ทำสังฆทานถูกต้อง และได้ผลโดยสมบูรณ์แล้ว ไม่ว่าตัวแทนสงฆ์ รับของไปแล้วจะนำไปเป็นของสงฆ์ หรือนำไปใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว หรือเพื่อการอื่นก็ตาม แต่ในฝ่ายผู้รับ ถ้าของนั้นผู้ถวายตั้งใจให้เป็นสมบัติของสงฆ์ส่วนรวม แต่ผู้รับนำไปใช้เป็นของส่วนตัว ผู้รับย่อมมีความผิดตามพระวินัย.

๓๗. ทำอย่างไรจึงจะให้คนเลิกเล่นการพนัน

การพนัน พระพุทธเจ้าตรัสว่าเป็นทางแห่งความฉิบหาย (อบายมุข) คนเล่นการพนันก็ด้วยสาเหตุ ๓ ประการ คือ เพราะความโลภ เพราะอยากเอาชนะ และเพราะชอบสนุก

ถ้าสอนให้คนเห็นโทษของความโลภ ความอยากเอาชนะ และความชอบสนุกบนความทุกข์ของคนอื่น จำนวนคนชอบเล่นการพนันก็จะลดลง

นอกจากนี้ควรเน้นให้เห็นโทษของการพนัน ๖ ประการ คือ

๑. ผู้ชนะย่อมก่อเวร
๒. ผู้แพ้ย่อมเสียตายทรัพย์
๓. เสียทรัพย์หันตาเห็น
๔. ถ้อยคำที่เป็นพยานในศาลเชื่อถือไม่ได้
๕. ถูกคนดูหมิ่น
๖. ไม่มีผู้ประสงคฺจะแต่งงานด้วย เพราะเห็นว่าไม่สามารถจะเลี้ยงดูได้.

๓๘. พระพุทธศาสนากับปรัชญาต่างกันอย่างไร

พระพุทธศาสนาเป็นกระบวนการแสวงหาความรู้และความจริง อันเป็นปัจจัยนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อความพ้นทุกข์ ส่วนปรัชญา เป็นวิธีการใช้เหตุผล เพื่อสนองความต้องการทางปัญญามากกว่าความประพฤติ.

๓๙. คู่ครองที่นิยมกันว่าเป็น “คู่สร้าง คู่สม” ควรมี คุณสมบัติอย่างไร

คู่ครองที่ดี ควรมีคุณสมบัติและความประพฤติซึ่งเป็นหลักธรรมที่จะทำให้คู่สมรสมีชีวิตสอดคล้องกลมกลืนกันเป็นพื้นฐานอันมั่นคงที่จะทำให้ชีวิตสมรสราบรื่น คุณสมบัตินี้ดังกล่าวเรียกว่า **สมชีวิธรรม ๔ ประการ** คือ

๑. มีศรัทธาสมกัน (**สมสัทธา**) คือ เคารพนับถือในลัทธิศาสนา แนวความคิดความเชื่อถือ ความสนใจอย่างเดียวกัน ปรับเข้าหากันได้
๒. มีศีลสมกัน (**สมศีลา**) คือมีความประพฤติ ศีลธรรมจรรยา พื้นฐานการอบรมพอเหมาะ สอดคล้องไปกันได้
๓. มีจาคะสมกัน (**สมจาคา**) คือมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ โอบอ้อมอารี มีความเสียสละ พร้อมที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลผู้อื่นอย่างกลมกลืนกัน
๔. มีปัญญาสมกัน (**สมปัญญา**) คือรู้เหตุรู้ผล เข้าใจกัน อย่างน้อยที่สุดพูดกันรู้เรื่อง.

A tropical beach scene with palm trees and a sunset sky. The sky is a mix of blue and orange, with the sun low on the horizon. Several palm trees are silhouetted against the sky. In the background, the ocean is visible with a few small islands or rocks. A few people are walking on the beach in the distance.

ขตุลเอย เรื่องอย่างนี้มีมานานแล้ว
มิใช่เพิ่งจะมีในปัจจุบันนี้
อยู่เฉยๆ เขาก็นินทา
พูดมาก เขาก็นินทา
พูดน้อย เขาก็นินทา
ไม่มีใครในโลก ที่ไม่ถูกนินทา

Not only today, O Atula,
From days of old has this been so:
Sitting silent - him they blame,
Speaking too much - him they blame,
Talking little - him they blame,
There is no one in the world who is not blamed.

(Dhammapada 227)

๔๐. การที่จะเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชนจะต้องปฏิบัติอย่างไร

การเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน ควรมีหลักความประพฤติ ดังนี้

๑. พึ่งตนเองได้ คือทำตนให้เป็นที่พักพิงของตนได้ พร้อมทั้งจะรับผิดชอบตนเอง ไม่ทำตัวให้เป็นปัญหาหรือเป็นภาระถ่วงหมู่คณะ ด้วยการประพฤติธรรมสำหรับสร้างที่พักแก่ตนเอง (นาถกรณธรรม) ๑๐ ประการ เช่น ประพฤติดี มีวินัย (ศีล) ได้ศึกษาศักดิ์มาก (พาหุสัจจะ) และรู้จักคบคนดี (กัลยาณมิตตตา) เป็นต้น
๒. อยู่ร่วมในหมู่ด้วยดี คือมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นที่เป็นเพื่อนร่วมงาน ร่วมกิจการ หรือร่วมชุมชน ตลอดจนพี่น้องในครอบครัว โดยปฏิบัติตามหลักการอยู่ร่วมกัน หรือหลักธรรมซึ่งเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน (สรวาณียธรรม) ๖ ประการ เช่น ทำต่อกันด้วยเมตตา (เมตตากายกรรม) ได้มาแบ่งกันกินใช้ (สธารณโกศ) ปรับความเห็นเข้ากันได้ (ทฎฐิสามัญญตา) เป็นต้น

๔๑. พระพุทธศาสนากล่าวถึงลักษณะคนพาลและบัณฑิต ไว้อย่างไร

คนพาล มีลักษณะที่เด่นชัด ๓ ประการ คือ

๑. ทำชั่วเป็นนิจ (ทุกกฎการี) คือมีการกระทำที่ทำให้ตนเองและสังคมเดือดร้อนเป็นประจำ
๒. พุดชั่วเป็นประจำ (ทุพภาษิตกาลิ) คือโกหกหลอกลวง ปลิ้นปล้อน
๓. คิดชั่วตลอดกาล (ทุจจินติตจินติ) คือมีใจยังรากลึกฝังลึกไปด้วย-
ความชั่วร้ายคิดจะให้คนอื่นพินาศตลอดเวลา

ส่วนบัณฑิต มีลักษณะตรงกันข้ามกับที่กล่าวข้างบนนี้

จากลักษณะคนพาลและบัณฑิตดังกล่าว จึงมีคติสอนใจว่า

อย่าดีแต่คิด	จงคิดแต่ดี
อย่าดีแต่พูด	จงพูดแต่ดี
อย่าดีแต่ทำ	จงทำแต่ดี
	และลงมือทำเดี๋ยวนี้.

๔๒. การทำจิตให้ผ่องแผ้วตามโอวาทปาติโมกข์ มีวิธีการปฏิบัติอย่างไร

โอวาทปาติโมกข์ คือ ประมวลคำสอนของพระพุทธเจ้าที่เป็นหลักใหญ่ ๓ ข้อ ได้แก่ การไม่ทำความชั่วทั้งปวง คือ การรักษาศีล การทำแต่ความดี คือ การประพฤติธรรม และการชำระจิตให้ผ่องแผ้ว คือ การทำจิตให้สะอาด บริสุทธิ์จากกิเลสด้วยการฝึกสมาธิและวิปัสสนา

พระพุทธองค์ได้ตรัสถึงกิเลสอันเป็นเครื่องเศร้าหมอง (ไม่ผ่องแผ้ว) ของจิตไว้ ๑๖ ประการ (อุปกิเลส ๑๖) ได้แก่ โสภ พยาบาท โกรธ ผูกโกรธ ลบหลู่บุญคุณท่าน ตีเสมอ ริษยา ตระหนี่ มายา (เจ้าเล่ห์) โอ้อวด กระจ่าง (หัวดี) แขงดี ถือตัว ตูหมิ่น มัวเมา ประมาท (เลินเล่อ) และทรงชี้ทางที่จะระงับกิเลสเหล่านี้ด้วย **อริยมรรคมีองค์ ๘** คือ ความเห็นชอบ ดำริชอบ เจรจาชอบ การงานชอบ (การกระทำชอบ) เลี้ยงชีพชอบ พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ

นอกจากนั้นยังได้ตรัสถึงหลักการที่จะทำให้ละกิเลสทุกชนิดไว้ใน **สัพพาสวสังวรสูตร**ถึง ๗ หลักการ (ดูรายละเอียดในภาคผนวก)

ในแง่ของการปฏิบัติควรเริ่มจากการอบรมศีล คือ ความประพฤติทางกาย วาจา และการประกอบอาชีพก่อน (เจรจาชอบ การงานชอบ เลี้ยงชีพชอบ) เมื่อศีลพร้อมดีแล้วก็ฝึกขั้นที่ประณีตขึ้น คือ การฝึกอบรมจิตหรือสมาธิ (พยายามชอบ ระลึกชอบ ตั้งใจชอบ) จนถึงขั้นสุดท้ายคือ อบรมปัญญา (เห็นชอบ ดำริชอบ) ให้แก่กล้าจนพ้นจากเครื่องเศร้าหมองไม่ผ่องแผ้วทั้งปวง

อนึ่ง พระพุทธองค์ได้ตรัสไว้ว่า กระแสตันทา (กิเลส) ไตในโลกนี้มีสติ เป็นเครื่องกันและกุศลธรรมทั้งปวงมีความไม่ประมาท (สติ) เป็นมูลเหตุ ทรงสอนกลวิธีการตั้งสติไว้ในสติปัฏฐาน ๔ ซึ่งเป็นกลวิธีที่สามารถฝึกอบรมจิต (สมาธิ) และปัญญา (วิปัสสนา) ไปพร้อมกันได้ ดังนั้น บุคคลอาจใช้การฝึกปฏิบัติตาม แนวสติปัฏฐาน ๔ ควบคู่ไปกับการรักษาศีล เพื่อการชำระจิตของตนให้พ้นจาก กิเลสตั้งแต่ต้นจนถึงความหลุดพ้นโดยสิ้นเชิง.

๔๓. การทำทานที่ถูกต้องตามแนวพระพุทธศาสนา มีหลัก การอย่างไร

พระพุทธศาสนากล่าวถึง ผลของการทำทาน ทั้งผลที่พึงเห็นได้ในปัจจุบันและผลที่จะพึงได้ในสัมปรายภพ เช่น เป็นที่รักของคนเป็นอันมาก คนดี ย่อมคบ มีเกียรติ อดอาจในสมาคม ตายแล้วเข้าถึงสุคติ และหากมาเกิดเป็นมนุษย์อีก จะเป็นคนมั่งคั่ง เป็นต้น พระพุทธศาสนายังสอนให้บุคคลทำทานโดยไม่หวังผล แต่สอนให้ทำทานด้วยปัญญาและเมตตากรุณา คือ มีเหตุผล หวังประโยชน์หวังความสุขแก่ผู้รับ และหวังขัดเกลากิจิตของตนให้พ้นจากกิเลสให้พร้อมที่จะรับธรรมที่สูงขึ้น

พระพุทธศาสนาสรรเสริญการให้ทานตามแบบของคนดี คือ ให้ทานด้วยศรัทธา (ความเชื่ออย่างมีเหตุผล) ให้ทานด้วยความเคารพ ให้ทานด้วยจิตอนุเคราะห์ ให้ทานโดยไม่กระทบตน ไม่กระทบผู้อื่น ให้ของสะอาด ให้ของประณีต ให้ตามกาล ให้ของสมควร เลือกให้ ให้เนืองนิตย์ ขณะให้จิตผ่องใส ให้แล้วดีใจ สิ่งที่คุณคนจะให้หรือสละได้มีหลากหลาย เช่น กำลังทรัพย์ กำลังกาย กำลังวาจา กำลังความคิด ความรู้และปัญญา รวมถึงอวัยวะและชีวิต

ทานที่มีผลใหญ่หลวง คือ ทานที่ผู้ให้เป็นผู้มีศีล ของที่ให้ได้มาโดยชอบธรรม ผู้ให้มิจิตเสื่อมใส เชื้อกรรมและผลของกรรม และผู้รับเป็นผู้มีศีล

ในส่วนของการทานที่ถวายแด่พระสงฆ์ พระพุทธองค์ทรงสรรเสริญสั่งทานมากกว่าทานที่ถวายแด่สงฆ์โดยเฉพาะเจาะจงรูปใดรูปหนึ่ง

การปฏิบัติตามศีล ๕ ถือเป็นมหาทาน คือ เป็นการให้ความไม่มียศ ความเป็นผู้ไม่มีเวร ความเป็นผู้ไม่มีภัยแก่สัตว์หาประมาณมิได้ เป็นห้วงบุญห้วงกุศลที่เป็นเลิศอย่างหนึ่ง.

๔๔. ที่กล่าวกันว่าคำสอนเรื่องสันโดษในพระพุทธศาสนา มีส่วนสำคัญที่ทำให้ชาติไทยไม่พัฒนา คำกล่าวนี้มีส่วนถูกต้องหรือไม่อย่างไร

สันโดษ หมายถึง ความยินดี ความภาคภูมิใจในผลได้และผลสัมฤทธิ์
มี ๓ อย่างคือ

๑. ยินดีตามที่ได้หรือตามที่พึงได้ (ยถาลาภสันโดษ)
๒. ยินดีตามกำลังหรือตามความเพียรพยายามเต็มกำลัง (ยถาพละสันโดษ)
๓. ยินดีตามสมควรหรือตามความเหมาะสมกับตน (ยถาสารูปสันโดษ)

เมื่อพิจารณาจากความหมายของสันโดษแล้ว จะเห็นว่าผู้ที่มีความสันโดษจะต้องใช้กำลังของตนอย่างเต็มที่ เมื่อได้ผลมาอย่างใดพอใจอย่างนั้น ไม่กระวนกระวายในสิ่งที่ไม่ได้ ไม่ริษยา เฝงเล็งของที่คนอื่นได้ รวมทั้งยินดีพอใจเฉพาะในสิ่งที่ถูกทำนองคลองธรรมและเหมาะสมกับฐานะของตนด้วย ดังนั้น สันโดษนั้นนอกจากไม่ใช่อุปสรรคของการพัฒนาแล้ว ยังเป็นคุณธรรมสำหรับสร้างคน สร้างฐานะของตนตามความเหมาะสมและอยู่ในขอบเขตของศีลธรรม ประคองใจไม่ให้ดิ้นรนกระวนกระวาย อันจะเป็นเหตุให้ทำทุจริตผิดกฎหมาย ผิดศีลธรรมและวัฒนธรรม รวมทั้งทำให้เป็นผู้มีสุขภาพจิตดีด้วย ฉะนั้นพระพุทธเจ้าจึงตรัสว่าเป็นมงคลสูงสุด.

๔๕. อริยมรรคมีองค์ ๘ แต่ละข้อ มีความหมายว่าอย่างไร

มรรคมีองค์ ๘ นั้นคือ ทางสายกลางที่พระพุทธองค์ตรัสว่า พระองค์ได้ตรัสรู้ด้วยปัญญาอันยิ่ง ทำให้ดวงตาเกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน ประกอบด้วย

๑. ความเห็นชอบ (สัมมาทิฐิ) หมายถึง รู้เห็นในอริยสัจ ๔ ไตรลักษณ์ กุศลและกุศลมูล อกุศลและอกุศลมูล และปฏิบัติสมุปปาท
๒. ความดำริชอบ (สัมมาสังกัปปะ) หมายถึง ดำริออกจากกาม (คือความนึกคิดที่จะไม่ติดในการปรนเปรอสนองความอยากของตน) ดำริออกจากความพยาบาท (คือความนึกคิดที่ประกอบด้วยเมตตา ไม่ขัดเคืองหรือเพ่งมองในแง่ร้าย) และดำริออกจากการเบียดเบียน (คือความนึกคิดที่ประกอบด้วยกรุณา ไม่คิดร้ายมุ่งทำลาย)
๓. การเจรจาชอบ (สัมมาวาจา) หมายถึง เจตนางดเว้นการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดคำหยาบ พูดเพ้อเจ้อ
๔. การกระทำชอบ (สัมมากัมมันตะ) หมายถึง ไม่ฆ่า ไม่ลักขโมย และไม่ประพฤติดีตถทางกาม
๕. การเลี้ยงชีพชอบ (สัมมาอาชีวะ) ได้แก่ การประกอบสัมมาชีพ งดเว้นมิจจาชีพ
๖. ความเพียรชอบ (สัมมาวายามะ) หมายถึง เพียรในการระงับบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น เพียรละหรือกำจัดบาปอกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้หมดไป เพียรบำเพ็ญกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น เพียรรักษากุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วให้ดำรงอยู่และเจริญยิ่งขึ้นไป

๗. ความระลึกชอบ (สัมมาสติ) หมายถึง การตั้งสติกำหนดพิจารณา
สิ่งทั้งหลายให้รู้เห็นตามความเป็นจริง อย่างสูงหมายถึง สติปัฏฐาน ๔

๘. ความตั้งใจมั่นชอบ (สัมมาสมาธิ) หมายถึง ภาวะจิตที่มีสมาธิ
อย่างสูงหมายถึง สมาธิในระดับฌานที่ ๑-๔

ข้อ ๑-๒ เป็นการพัฒนาด้านปัญญา (ปัญญาลึกซึ้ง) ข้อ ๓-๕ เป็น การ
พัฒนาพฤติกรรมทางวาจา กาย และการประกอบอาชีพ (ศีลสิกขา) ข้อ ๖-๘ เป็น
การพัฒนาด้านจิตใจ (จิตตสิกขา) รวมทั้งหมดคือ การฝึกฝนตนเอง ๓ ด้าน
(ไตรสิกขา).

ภาคผนวก

๑. อัมมจักกัปปวัตตนสูตร

พระพุทธเจ้าตรัสอัมมจักกัปปวัตตนสูตร แก่ปัญจวัคคีย์ ในวันเพ็ญ เดือนอาสาฬหะ ณ ป่าอิสิปตนมฤคทายวัน มีใจความว่า บรรพชิตผู้ประสงคฺ์ จะหลุดพ้น ไม่พึงดำเนินตามทางเอียงสุด ๒ อย่างคือ การหมกมุ่นอยู่ในกาม (กามสุขัลลิกานุโยค) และ การทรมานตนให้ลำบาก (ฮัตถกิลมณานุโยค) พึง ดำเนินตามอริยมรรคมีองค์ ๘ หรือทางสายกลางอันจะนำไปสู่ความพ้นทุกข์ ได้แก่ ความเห็นชอบ ความดำริชอบ การเจรจาชอบ การกระทำชอบ การเลี้ยงชีพชอบ ความเพียรชอบ ความระลึกชอบ ความตั้งใจมั่นชอบ

จากนั้นทรงอธิบายอริยสัจ ๔ ประการคือ ทุกข์ เหตุเกิดทุกข์ ความดับทุกข์ และข้อปฏิบัติเพื่อดับทุกข์ โดยละเอียด โภณทัณฺเฑาะ หวัหน้าปัญจวัคคีย์ ได้ “ดวงตาเห็นธรรม” เข้าใจความจริงว่า “สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดเป็นธรรมดา สิ่งนั้นมีความดับเป็นธรรมดา”

พระพุทธเจ้าทรงทราบว่า โภณทัณฺเฑาะเข้าใจ จึงทรงเปลี่ยนพระอุทานว่า “โกทัณฺเฑาะรู้แล้วหนอฯ” ตั้งแต่นั้นมา โภณทัณฺเฑาะจึงปรากฏนามว่า อัญญา-โภณทัณฺเฑาะ

เมื่อพระพุทธเจ้าทรงแสดงธรรมจบลง เหล่าเทพยดาทั้งหลายตั้งแต่ เทวโลก จนถึงพรหมโลก ได้ปวาร้องบอกต่อกันไปว่า พระพุทธเจ้าทรงหมุนกงล้อคือพระธรรม อันใครๆไม่สามารถหมุนกลับได้ ไม่ว่าสมณะ พราหมณ์ เทพ มาร หรือพรหม

หมื่นจักรวาลได้สะท้อนสะท้อนทันทันไหวแสงสว่างอันหาประมาณมิได้
ได้ปรากฏแล้วแล

(ส.ม. ๑๙/๑๖๖๔)

๒. มหาสติปัฏฐานสูตร

พระพุทธเจ้า ขณะประทับอยู่ ณ กัมมสาธัมมนิคม แห่งแคว้นกุรุ ทรง
แสดงมหาสติปัฏฐาน ๔ แก่ภิกษุสงฆ์ ความโดยย่อว่า การตั้งสติอันยิ่งใหญ่ ๔
ประการ (มหาสติปัฏฐาน) เป็น ทางเดียว (เอกายนมรรค) ที่จะนำไปสู่พระนิพพาน
คือการสิ้นกิเลสและกองทุกข์โดยสิ้นเชิง สติปัฏฐาน ๔ คือการตั้งสติกำหนด
พิจารณากาย มีสติกำกับดูรู้เท่าทันกายและเรื่องของกาย (กายานุปัสสนา) การ
ตั้งสติกำหนดพิจารณาเวทนาต่างๆ ไม่ว่าจะสุข ทุกข์ หรือเฉยๆ (เวทนานุปัสสนา)
การตั้งสติกำหนดจิต ให้รู้ชัดว่าจิตของตนมีราคะ โทสะ โมหะ หรือไม่ เป็นต้น
(จิตตานุปัสสนา) และการตั้งสติกำหนดพิจารณาธรรม ให้รู้ตามเป็นจริง มีนิวรณ์
๕ ขันธ์ ๕ เป็นต้น (ธัมมานุปัสสนา) สิ้นสุดพระธรรมเทศนา ภิกษุทั้งหลาย
ต่างมีความพลัดเพลิน ยินดีในภาสิตของพระองค์

(ที.ม.๑๐/๒๗๓, ม.ญ. ๑๒/๑๓๑)

๓. กรณียเมตตสูตร

พระพุทธเจ้าตรัส เมตตสูตรแก่ภิกษุสงฆ์ ณ พระเชตวันมหาวิหาร มีความ
โดยย่อว่า ภิกษุพึงแผ่เมตตาไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลายว่า ขอสัตว์ทั้งหลายจงมีความสุข
มีความสุขเกษมปลอดภัย สัตว์ทั้งหลายไม่ว่าอ่อนแอหรือแข็งแรง ยาวหรือสั้น เล็ก

หรือใหญ่ ทั้งที่มองเห็นและมองไม่เห็น อยู่ไกล หรืออยู่ใกล้ ทั้งที่เกิดแล้วและที่ยัง
ไม่เกิด จงมีความสุขโดยไม่ยกเว้น ไม่พึงขมเหงกัน ไม่พึงดูหมิ่นเหยียดหยามกัน
ไม่พึงคิดมุ่งร้ายพยาบาทกัน หรือคิดทำอันตรายแก่กัน พึงแผ่ความรักอันบริสุทธิ์
ดุจความรักของมารดาต่อบุตรคนเดียว ไปยังสรรพสัตว์ทั้งหลาย พึงแผ่ความรัก
อันปราศจากความเกลียด โกรธ อันหาประมาณมิได้ไปทั่วโลก ไม่ว่าเบื้องบน
เบื้องล่าง เบื้องขวาง ไม่ว่าจะขึ้น เดิน นั่ง นอน トラบเท่าที่ยังตื่นอยู่ พึงตั้งสติ
ประกอบด้วยเมตตาไว้ นี้แล บัณฑิตทั้งหลายกล่าวว่า เป็นพรหมวิหารธรรม คน
ที่มีเมตตา ไม่มีความเห็นผิด มีศีล ถึงพร้อมด้วยความเห็นที่ถูกต้อง (ญาณทัสสนะ)
ละความหมกมุ่นในกามได้ ย่อมไม่กลับมาเกิดอีกแน่นอน

(ขุ.ขุ. ๒๕/๑๐)

๔. สัพพาสวสังวรสูตร

สัพพาสวสังวรสูตร คือ พระสูตรที่พระพุทธเจ้าตรัสสอนภิกษุทั้งหลาย
ขณะประทับอยู่ ณ พระเชตวันมหาวihar เกี่ยวกับการที่จะทำให้ละกิเลสทุกชนิด
ซึ่งสามารถจะละได้ด้วยหลักการแต่ละอย่างไป ประมวลได้ถึง ๗ หลักการ โดย
มีหลักการร่วมที่สำคัญก็คือ การพิจารณาอย่างแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) เพราะ
เมื่อมีโยนิโสมนสิการ กิเลส (อาสวะ) ที่ยังไม่เกิด ก็ไม่เกิดขึ้น ที่เกิดขึ้นแล้ว ก็จะ
ละเสียได้ แต่ถ้าไม่ได้พิจารณาโดยแยบคาย (โยนิโสมนสิการ) กิเลส (อาสวะ)
ที่ยังไม่เกิดขึ้น ก็ย่อมเกิดขึ้น ที่เกิดแล้ว ก็เจริญยิ่งขึ้น

หลักการละกิเลส ๗ ประการ ประกอบด้วย

๑. ละได้ด้วยการเห็น (ทสฺสนะ) ได้แก่ การได้เห็นพระอริยเจ้า เห็น สัตบุรุษ (คนดี) ฉลาดในธรรมของพระอริยเจ้า ในธรรมของสัตบุรุษ ได้รับการ แนะนำในธรรมของพระอริยเจ้าและในธรรมของสัตบุรุษ เป็นเหตุให้ใส่ใจในสิ่งที่ ควรใส่ใจ ไม่ใส่ใจในสิ่งที่ไม่ควรใส่ใจ นำไปสู่การเห็นอริยสงฆ์

๒. ละได้ด้วยการสำรวม (สัมวร) ได้แก่ การสำรวมการใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ มิให้เป็นไปด้วยกิเลสตัณหา

๓. ละได้ด้วยการส่องเสพ การใช้สอย การบริโภคน (ปฏิสเสวนา) ได้แก่ การพิจารณาการเสพ การใช้สอย การบริโภคน อย่างแบบคายน ในคุณค่าที่แท้จริง มิใช่เสพด้วยกิเลสตัณหา

๔. ละได้ด้วยการอดทนหรือข่มไว้ (อหิริวสนะ) ได้แก่ การอดทนต่อความ หนาวร้อน หิวกระหาย สัมผัสเหลือบ ยุง ลม แดด และสัตว์เลื้อยคลาน ถ้อยคำ ที่ผู้อื่นกล่าวชั่วร้ายแรงต่อความรู้สึกของตน

๕. ละได้ด้วยการงดเว้น (ปริวชฺชนะ) ได้แก่ การงดเว้น ไม่อยู่ไม่เที่ยง ไปในที่อื่นไม่ควร เช่น ที่มีสัตว์ร้าย หรือ อันตราย หรือที่ไม่เหมาะสม และงดเว้น การคบคนชั่วเป็นมิตร ให้คบเพื่อนที่เป็นวิญญูชน

๖. ละได้ด้วยการบรรเทา หรือการทำให้น้อยลง (วิโนทนะ) ได้แก่ การ อดกลั้นและบรรเทาความคิด เรื่องกาม เรื่องความพยาบาท และเรื่องการ เบียดเบียน

๗. ละได้ด้วยการอบรม หรือการลงมือปฏิบัติให้เกิดผล (ภาวนา) ได้แก่ การลงมือปฏิบัติให้เกิดผลในธรรมที่เป็นองค์คุณแห่งการตรัสรู้ (โพชฌงค์ ๗)

(สูตรต้นตปิฎก มัชฌิมนิกาย มูลปัณณาสก์ ข้อ ๑๒-๒๐ พระไตรปิฎกเล่ม ๑๒)

๕. ทิศ ๖*

บุคคลประเภทต่างๆ ที่เราต้องเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ทางสังคมดูจิตที่อยู่รอบตัว

ทิศที่ ๑ ปุริตถิมทิศ (ทิศเบื้องหน้าคือ ทิศตะวันออก ได้แก่ มารดาบิดา เพราะเป็นผู้มีอุปการะแก่เรามาก่อน)

ก. บุตรธิดาพึงบำรุงมารดาบิดา ผู้เป็นทิศเบื้องหน้า ดังนี้

๑. ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
๒. ช่วยทำการงานของท่าน
๓. ดำรงวงศ์สกุล
๔. ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

ข. บิดามารดาอย่ามโนเคราะห์บุตรธิดา ดังนี้

๑. ห้ามปรามจากความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
๔. หาคุ้มครองที่สมควรให้
๕. มอบทรัพย์สมบัติให้ในโอกาสอันสมควร

ทิศที่ ๒ ทักขณทิศ (ทิศเบื้องขวา คือ ทิศใต้ ได้แก่ ครูอาจารย์ เพราะเป็นทักษิณบุคลควรแก่การบูชาคุณ)

ก. ศิษย์พึงบำรุงครูอาจารย์ ผู้เป็นทิศเบื้องขวา ดังนี้

๑. ลูกต้อนรับ

* คัดจาก “พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม” ของพระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

๒. เข้าไปหา (เพื่อบำรุง คอยรับใช้ บริการ ชักถาม และรับคำแนะนำ เป็นต้น)

๓. ใฝ่ใจเรียน (คือ มีใจรัก เรียนด้วยศรัทธา และรู้จักฟังให้เกิดปัญญา)

๔. ประณิบัติ ช่วยบริการ

๕. เรียนศิลปวิทยาโดยเคารพ (คือ เอาจริงเอาจัง ถือเป็นกิจสำคัญ)

ข. ครูอาจารย์ย่อมอนุเคราะห์ศิษย์ ดังนี้

๑. ฝึกฝนแนะนำให้เป็นคนดี

๒. สอนให้เข้าใจแจ่มแจ้ง

๓. สอนศิลปวิทยาให้สิ้นเชิง

๔. ยกย่องให้ปรากฏในหมู่คณะ

๕. สร้างเครื่องคุ้มภัยในสารทิศ (สอนฝึกให้รู้จักเลี้ยงตัวรักษาตนในอันที่จะดำเนินชีวิตต่อไปด้วยดี รับรองความรู้ความประพฤติให้เป็นที่ยอมรับในการไปประกอบอาชีพเป็นอยู่ได้ด้วยดี)

ทิศที่ ๓ ปังฉิมทิศ (ทิศเบื้องหลัง คือ ทิศตะวันตก ได้แก่ บุตรภรรยา เพราะมีขึ้นภายหลังและคอยเป็นกำลังสนับสนุนอยู่ข้างหลัง)

ก. สามีพึงบำรุงภรรยา ผู้เป็นทิศเบื้องหลัง ดังนี้

๑. ยกย่องให้เกียรติสมกับฐานะที่เป็นภรรยา

๒. ไม่ดูหมิ่น

๓. ไม่นอกใจ

๔. มอบความเป็นใหญ่ในงานบ้านให้

๕. หาเครื่องประดับมาให้เป็นของขวัญตามโอกาส

ข. ภรรยายอมอนุเคราะห์สามี ดังนี้

๑. จัดงานบ้านให้เรียบร้อย
๒. สงเคราะห์ญาติมิตรทั้งสองฝ่ายด้วยดี
๓. ไม่นอกใจ
๔. รักษาทรัพย์สมบัติที่หามาได้
๕. ขยันไม่เกียจคร้านในงานทั้งปวง

ทศที่ ๔ อุตตรทศ (ทิศเบื้องซ้าย คือ ทิศเหนือ ได้แก่ มิตรสหาย เพราะเป็นผู้ช่วยให้ข้ามพ้นอุปสรรคภัยอันตราย และเป็นกำลังสนับสนุน ให้บรรลุความสำเร็จ)

ก. บุคคลพึงบำรุงมิตรสหาย ผู้เป็นทิศเบื้องซ้าย ดังนี้

๑. เผื่อแผ่แบ่งปัน
๒. พุดจาพินิจ
๓. ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน
๔. มีตนเสมอ ร่วมสุขร่วมทุกข์กัน
๕. ซื่อสัตย์จริงใจต่อกัน

ข. มิตรสหายยอมอนุเคราะห์ตอบ ดังนี้

๑. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาป้องกัน
๒. เมื่อเพื่อนประมาท ช่วยรักษาทรัพย์สมบัติของเพื่อน
๓. ในคราวมีภัย เป็นที่พึ่งได้
๔. ไม่ละทิ้งในยามทุกข์ยาก
๕. นับถือตลอดถึงวงศ์ญาติของมิตร

ทศที่ ๕ เภฏฐิมทศ (ทศเบื้องล่าง ได้แก่ คนรับใช้และคนงาน เพราะเป็นผู้ช่วยทำงานต่างๆ เป็นฐานกำลังให้)

ก. นายพิงบำรุงคนรับใช้และคนงาน ผู้เป็นทศเบื้องล่าง ดังนี้

๑. จัดการงานให้ทำตามความเหมาะสมกับกำลังความสามารถ
๒. ให้ค่าจ้างรางวัลสมควรแก่งานและความเป็นอยู่
๓. จัดสวัสดิการดี มีช่วยรักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เป็นต้น
๔. ได้ของแปลกๆ พิเศษมา ก็แบ่งปันให้
๕. ให้มีวันหยุดและพักผ่อนหย่อนใจตามโอกาสอันควร

ข. คนรับใช้และคนงานย่อมอนุเคราะห์นาย ดังนี้

๑. เริ่มทำงานก่อนนาย
๒. เลิกงานทีหลังนาย
๓. ถือเอาแต่ของที่นายให้
๔. ทำงานให้เรียบร้อยและดียิ่งขึ้น
๕. นำเกียรติคุณของนายไปเผยแพร่

ทศที่ ๖ อุปริมทศ (ทศเบื้องบน ได้แก่ สมณพราหมณ์ คือ พระสงฆ์ เพราะเป็นผู้สูงด้วยคุณธรรมและเป็นผู้นำทางจิตใจ)

ก. คฤหัสถ์ย่อมบำรุงพระสงฆ์ ผู้เป็นทศเบื้องบน ดังนี้

๑. จะทำสิ่งใด ก็ทำด้วยเมตตา
๒. จะพูดสิ่งใด ก็พูดด้วยเมตตา
๓. จะคิดสิ่งใด ก็คิดด้วยเมตตา
๔. ต้อนรับด้วยความเต็มใจ
๕. อุปถัมภ์ด้วยปัจจัย ๔

ข. พระสงฆ์ย่อมอนุเคราะห์คฤหัสถ์ ดังนี้

๑. ห้ามปรามจากความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. อนุเคราะห์ด้วยความปรารถนาดี
๔. ให้ได้ฟังสิ่งที่ยังไม่เคยฟัง
๕. ทำสิ่งที่เคยฟังแล้วให้แจ่มแจ้ง
๖. บอกทางสวรรค์ คือทางชีวิตที่มีความสุขความเจริญให้

ผู้ปฏิบัติดังกล่าวนี้ชื่อว่า ปกปักษ์รักษาทั่วทุกทิศให้เป็นแดนเกษมสุขปลอดภัย.

๖. ธรรมานุญชีวิต*

๖.๑ คนผู้เป็นสัตว์ประเสริฐ

(สมาชิกในสังกัดมนุษยชาติ)

มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษ ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ทั้งหลายอื่น สิ่งที่ทำให้มนุษย์เป็นสัตว์พิเศษได้แก่ สึกษา หรือการศึกษา คือการเรียนรู้ฝึกฝนพัฒนา มนุษย์ที่ฝึก ศึกษา หรือพัฒนาแล้ว ชื่อว่าเป็น “สัตว์ประเสริฐ” เป็นผู้รู้จักดำเนินชีวิตที่ดีงามด้วยตนเอง และช่วยให้สังคมดำรงอยู่ในสันติสุขโดยสวัสดิ์

มนุษย์ที่จะชื่อว่าฝึก ศึกษา หรือพัฒนาดน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน ผู้เป็นสมาชิกใหม่ของมนุษยชาติ พึงมีคุณสมบัติที่เป็นต้นทุน ๗ ประการ ที่เรียกว่า **แสงเงินแสงทองของชีวิตที่ดีงาม** หรือ **รุ่งอรุณของการศึกษา** ซึ่งเป็นหลักประกันของชีวิตที่จะพัฒนาสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ผู้เป็นสัตว์ประเสริฐอย่างแท้จริง ดังนี้

* คัดจาก หนังสือ “ธรรมานุญชีวิต” ของ พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต)

๑. **กัลยาณมิตตตา** (มีกัลยาณมิตร) แสงแห่งปัญญาและแบบอย่างที่ดี คือ อยู่ร่วมหรือใกล้ชิดกัลยาณชน เริ่มต้นแต่มีพ่อแม่เป็นกัลยาณมิตรในครอบครัว รู้จักคบคน และเข้าร่วมสังคมกับกัลยาณชน ที่จะมอบคุณภาพชักนำและชักชวนกันให้เจริญงอกงามในการพัฒนาพฤติกรรมจิตใจ และปัญญา โดยเฉพาะให้เรียนรู้ และพัฒนาการสื่อสารสัมพันธ์กับเพื่อนมนุษย์ด้วยเมตตา มีศรัทธาที่จะดำเนินตามแบบอย่างที่ดี และรู้จักใช้ปัจจัยภายนอก ทั้งที่เป็นบุคคล หนังสือ และเครื่องมือสื่อสารทั้งหลาย ให้เป็นประโยชน์ในการแสวงหาความรู้และความดีงาม เพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิต แก้ปัญหาและทำการสร้างสรรค์

๒. **สัสสัมปทา** (ทำดีให้ถึงพร้อม) **มีวินัยเป็นฐานของการพัฒนาชีวิต** คือ รู้จักจัดระเบียบความเป็นอยู่กิจกรรมกิจการและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อโอกาสแก่การพัฒนาชีวิต อย่างน้อยมีศีลขั้นพื้นฐาน คือมีพฤติกรรมที่ถูกต้องในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม ด้วยการอยู่ร่วมกับเพื่อนมนุษย์อย่างเกื้อกูลไม่เบียดเบียนกัน และในความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางวัตถุด้วยการกินใช้ปัจจัย ๔ ตลอดจนอุปกรณ์เทคโนโลยีทั้งหลาย ในทางที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิต เกื้อหนุนการศึกษา การสร้างสรรค์ และระบบดุลยสัมพันธ์ของธรรมชาติ

๓. **ฉันทสัมปทา** (ทำดีให้ถึงพร้อม) **มีจิตใจใฝ่รู้ใฝ่สร้างสรรค์** คือ เป็นผู้มั่งพั่งแห่งความใฝ่รู้ ใฝ่ดี ใฝ่ทำ ใฝ่สร้างสรรค์ ใฝ่สัมฤทธิ์ ใฝ่ความเป็นเลิศ อยากช่วยทำทุกสิ่งทุกคนที่ตนประสบเกี่ยวข้องให้เข้าถึงภาวะที่ดีงาม ไม่หลงติดอยู่แค่คิดจะได้จะเอาและหาความสุขจากการเสพบริโภค ที่ทำให้จมอยู่ได้วังวนแห่งความมัวเมาและการแย่งชิง แต่รู้จักใช้อินทรีย์ มีตาที่ดู หูที่ฟัง เป็นต้น ในการเรียนรู้ หาความสุขจากการศึกษา และมีความสุขจากการทำสิ่งดีงาม ด้วยการใช้สมองและมือในการสร้างสรรค์

๕. **อัตตสัมปทา** (ทำตนให้ถึงพร้อม) **มุ่งมั่นฝึกตนจนเต็มสุดภาวะที่
ความเป็นคนจะให้ถึงได้** คือ ระลึกอยู่เสมอถึงความจริงแท้แห่งธรรมชาติของ
มนุษย์เป็นสัตว์ที่ฝึกได้ และต้องฝึก ซึ่งเมื่อฝึกแล้วจะประเสริฐเลิศสูงสุดแล้ว
ตั้งใจฝึกตนจนมองเห็นความยากลำบากอุปสรรคและปัญหา เป็นจุดเวทีที่
ทดสอบและพัฒนาสติปัญญาความสามารถ มีจิตสำนึกในการพัฒนาตนยิ่งขึ้นไป
จนเต็มสุดแห่งศักยภาพ ด้วยการพัฒนาที่พร้อมทุกด้าน ทั้งพฤติกรรม จิตใจ
และปัญญา

๕. **ทวิวิสุสัมปทา** (ทำทวิวิสุให้ถึงพร้อม) **ถือหลักเหตุปัจจัยมองอะไร
ตามเหตุและผล** คือ ตั้งอยู่ในหลักความคิดความเชื่อถือที่ติงามมีเหตุผล
อย่างน้อยถือหลักเหตุปัจจัยที่จะนำไปสู่การพิจารณาไตร่ตรองสืบสวนค้นคว้า
เป็นทางเจริญปัญญาและเชื่อการกระทำว่าเป็นอำนาจใหญ่สุดที่บันดาลชะตากรรม
กับทั้งมีพฤติกรรมและจิตใจที่อยู่ในอำนาจเหตุผล แม้จะฝ่าทำให้สำเร็จและติงาม
สูงสุด ก็รู้เท่าทันความเป็นไปได้ภายในขอบเขตของเหตุปัจจัยที่มีและที่ทำ
ถึงสำเร็จก็ไม่เหลิงลอย ถึงพลาดก็ไม่หงอยงง ดำรงจิตผ่องใสเป็นอิสระได้
ไม่ว้าวามไววายเอาแต่ใจตน ตลอดจนไม่ปล่อยตัวเลื่อนไหลไปตามกระแสความ
ตื่นข่าวและค่านิยม

๖. **อัปมาทสัมปทา** (ทำความไม่ประมาทให้ถึงพร้อม) **ตั้งตนอยู่ใน
ความไม่ประมาท** คือ มีจิตสำนึกในความไม่เที่ยง มองเห็นตระหนักรู้ถึงความไม่คงที่
ไม่คงทน และไม่คงตัว ทั้งของชีวิตและสิ่งทั้งหลายรอบตัว ซึ่งเปลี่ยนแปลงไป
ตามเหตุปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตลอดเวลา ทำให้นิ่งนอนใจอยู่ไม่ได้ และ
มองเห็นคุณค่าความสำคัญของกาลเวลา แล้วกระตือรือร้นขวนขวายเร่งศึกษา
และป้องกันแก้ไขเหตุปัจจัยของความเสื่อม และเสริมสร้างเหตุปัจจัยของความ
เจริญงอกงาม โดยใช้เวลาทั้งคืนวันที่ผ่านไปให้เป็นประโยชน์มากที่สุด

๗. โยนิโสมนสิการสัมปทา (ทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม) ฉลาดคิด แยกคายให้ได้ประโยชน์และความจริง คือ รู้จักคิด รู้จักพิจารณา มองเป็น คิดเป็น เห็นสิ่งทั้งหลายตามที่มันเป็นไปในระบบความสัมพันธ์แห่งเหตุปัจจัย โดยใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนสืบค้นวิเคราะห์วิจัย ไม่ว่าจะเพื่อให้เห็นความจริง หรือเพื่อให้เห็นแง่ด้านที่จะใช้ให้เป็นประโยชน์ กับทั้งสามารถแก้ไขปัญหาและ จัดทำดำเนินการต่างๆ ให้สำเร็จได้ด้วยวิธีการแห่งปัญญาที่จะทำให้พึ่งตนเอง และเป็นที่พักของผู้อื่นได้

(ส.ม. ๑๙/๑๒๔-๑๒๖/๓๖-๓๗)

๖.๒ คนสมบูรณ์แบบ

(สมาชิกแบบอย่างของมนุษยชาติ)

คนสมบูรณ์แบบ คือมนุษย์โดยสมบูรณ์ ซึ่งถือได้ว่าเป็นสมาชิกที่ดีมีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ ซึ่งเรียกได้ว่าเป็นคนเต็มคน ผู้สามารถนำชุมชน และสังคมไปสู่สันติสุขและความสวัสดิ มีธรรมหรือคุณสมบัติ ๗ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. อัมมัญญตา **รู้หลักและรู้จักเหตุ** คือรู้หลักการและกฎเกณฑ์ของ สิ่งทั้งหลาย ที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้องในการดำเนินชีวิต ในการปฏิบัติงานหน้าที่ และ ดำเนินกิจการต่างๆ รู้เข้าใจสิ่งที่จะต้องประพฤติปฏิบัติตามเหตุผล เช่นรู้ว่า ตำแหน่ง ฐานะ อาชีพ การงานของตน มีหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างไร มี อะไรเป็นหลักการ จะต้องทำอะไรอย่างไร จึงจะเป็นเหตุให้บรรลุถึงผลสำเร็จที่ เป็นไปตามหน้าที่และความรับผิดชอบนั้นๆ ดังนั้นเป็นต้น ตลอดจนขั้นสูงสุด คือรู้เท่าทันกฎธรรมดาหรือหลักความจริงของธรรมชาติ เพื่อปฏิบัติต่อโลกและ ชีวิตอย่างถูกต้อง มีจิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิตนั้น

๒. **อัตถัญญุตตา รู้ความมุ่งหมายและรู้จักผล** คือรู้ความหมาย และความมุ่งหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติ เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำรู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้นๆ ดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร หรือควรจะได้บรรลุถึงผลอะไร ที่ให้หน้าที่ ตำแหน่ง ฐานะ การงานอย่างนั้นๆ เขากำหนดวางกันไว้เพื่อความมุ่งหมายอะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอะไรบ้าง เป็นผลดีหรือผลเสียอย่างไร ดังนั้นเป็นต้น ตลอดจนถึงขั้นสูงสุด คือ รู้ความหมายของคติธรรมตา และประโยชน์ที่เป็นจุดหมายแท้จริงของชีวิต

๓. **อัตถัญญุตตา รู้ตน** คือ รู้ตามเป็นจริงว่า ตัวเรานั้น ว่าโดยฐานะ ภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น บัดนี้ เท่าไร อย่างไร แล้วประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสม และทำการต่างๆ ให้สอดคล้องถูกต้องที่จะสัมฤทธิ์ผล ตลอดจนแก้ไขปรับปรุงตนให้เจริญงอกงามถึงความสมบูรณ์ยิ่งขึ้นไป

๔. **มัตถัญญุตตา รู้ประมาณ** คือ รู้จักพอดี เช่น รู้จักประมาณในการบริโภค ในการใช้จ่ายทรัพย์ รู้จักความพอเหมาะพอดี ในการพูด การปฏิบัติกิจ และทำการต่างๆ ตลอดจนการพักผ่อนนอนหลับและสนุกสนานรื่นเริงทั้งหลาย ทำการทุกอย่างด้วยความเข้าใจวัตถุประสงค์เพื่อผลดีแท้จริงที่พึงต้องการ โดยมิใช่เพียงเพื่อเห็นแก่ความพอใจ ชอบใจ หรือเอาแต่ใจของตน แต่ทำตามความพอดีแห่งเหตุปัจจัยหรือองค์ประกอบทั้งหลาย ที่จะลงตัวให้เกิดผลดีงามตามที่มองเห็นด้วยปัญญา

๕. **กาลัญญุตตา รู้กาล** คือ รู้กาลเวลาอันเหมาะสม และระยะเวลาที่พึงใช้ในการประกอบกิจ ทำหน้าที่การงาน ปฏิบัติการต่างๆ และเกี่ยวข้องกับผู้อื่น

เช่น รู้ว่า เวลาไหน ควรทำอะไร อย่างไร และทำให้ตรงเวลา ให้เป็นเวลา ให้ทันเวลา ให้พอเวลา ให้เหมาะเวลา ให้ถูกเวลา ตลอดจนรู้จักกะเวลา และวางแผนการใช้เวลาอย่างได้ผล

๖. **ปรีชาญาณ** **รู้ชุมชน** คือ รู้จักถิ่น รู้จักที่ชุมชน และชุมชน รู้การอันควรประพฤติปฏิบัติในถิ่นที่ชุมชน และต่อชุมชนนั้นว่า ชุมชนนี้เมื่อเข้าไปหาควรต้องทำกิจอย่างนี้ ควรต้องพูดอย่างนี้ ชุมชนนี้มีระเบียบวินัยอย่างนี้มีวัฒนธรรมประเพณีอย่างนี้ มีความต้องการอย่างนี้ ควรเกี่ยวข้อง ควรต้องสงเคราะห์ ควรรับใช้ ควรบำเพ็ญประโยชน์ให้อย่างนี้ๆ เป็นต้น

๗. **บุคลลัญญตา** **รู้บุคคล** คือ รู้จักและเข้าใจความแตกต่างแห่งบุคคลว่า โดยอัธยาศัย ความสามารถ และคุณธรรม เป็นต้น ใครๆ ยิ่งหรือหย่อนอย่างไร และรู้จักที่จะปฏิบัติต่อบุคคลอื่นๆ ด้วยดีว่า ควรจะคบหรือไม่ ได้คดีอะไรจะสัมพันธ์เกี่ยวข้อง จะใช้ จะยกย่อง จะตำหนิ หรือจะแนะนำสั่งสอนอย่างไร จึงจะได้ผลดี ดังนี้ เป็นต้น

ธรรม ๗ ข้อนี้ เรียกว่า **สัปปริสธรรม** แปลว่า ธรรมของสัปปริสชน คือ คนดี หรือคนที่แท้ ซึ่งมีคุณสมบัติของความเป็นคนที่สมบูรณ์

(อภ.สตุตทก. ๒๗/๖๕/๑๑๔)

๖.๓ คนถึงธรรม

(ผู้หมดกิเลส)

หยาดน้ำไม่ติดใบบัว วารีไม่ติดปทุม ฉันทโม นิยมไม่ติดในรูปที่เห็น
ในเสียงที่ได้ยิน และในอารมณ์ที่ได้รับรู้ ฉันทน

(ขุ.สุ. ๒๕/๔๑๓/๔๙๓)

ผู้ถึงธรรม ไม่เศร้าโศกถึงสิ่งที่ล่วงแล้ว ไม่พำเพ้อถึงสิ่งที่ยังไม่ได้มาถึง
ดำรงอยู่ด้วยสิ่งที่ในปัจจุบัน ฉะนั้นผิวพรรณจึงผ่องใส

ส่วนชนทั้งหลายผู้ยังอ่อนปัญญา ฝ้าแต่ฝันเพ้อถึงสิ่งที่ยังไม่ได้มาถึงและ
หวนพะย่อนถึงความหลังอันล่วงแล้ว จึงซบเซาหม่นหมอง เสมือนต้นอ้อสด ที่
เขาถอนทิ้งขึ้นทิ้งไว้ที่ในกลางแดด

(ส.ส. ๑๕/๒๒/๗)

ผู้ใดไม่มีกิเลสเป็นเหตุคอยกังวลว่า นี่ของเรา นี่ของคนอื่น ผู้นั้นไม่ต้อง
เพียวกับเจ้าตัว “ของข้า” จึงไม่เศร้าโศกว่า ของเราไม่มี, เขาไม่กระวนกระวาย
ไม่ติดข้อง ไม่หวั่นไหว เป็นผู้สม่ำเสมอในที่ทั้งปวง เมื่อเขาไม่หวั่นไหว มีความ
รู้แจ้งชัด จึงปราศจากความรู้สึกปรองดองใดๆ เขาเลิกร้างร้างพันหมัดแล้ว จึง
มองเห็นแต่ความปลอดโปร่งในที่ทุกสถาน

(ขุ.สุ.๒๕/๔๒๒/๕๑๙)

ผู้ถึงธรรมดับกิเลสเสียได้ อยู่สบายทุกเวลา ผู้ใดไม่ติดอยู่ในกามทั้งหลาย
เขาจะเย็นสบาย ไม่มีที่ให้กิเลสตั้งตัวได้

ตัดความติดข้องเสียให้หมด กำจัดความกระวนกระวายในหทัยเสียให้ได้
พักจิตได้แล้ว จึงถึงความสงบใจอยู่สบาย

(อง.ติก. ๒๐/๔๗๔/๑๗๕)

ถาม : นิฉะพระ ท่านไม่มีทุกข์บ้างหรือ ท่านไม่มีความสุขสนุกบ้างหรือ
ท่านนั่งอยู่คนเดียวไม่เบื่อหน่ายบ้างหรือ?

ตอบ : นิฉะท่านผู้ยิ่งใหญ่ ข้าพเจ้าไม่มีความทุกข์หรือ ความสนุก
ข้าพเจ้าก็ไม่มี ถึงข้าพเจ้าจะนั่งอยู่คนเดียว ก็หาไม่มีความเบื่อหน่ายไม่

ถาม : นี่แน่ะพระ ทำอย่างไรท่านจึงไม่มีทุกข์ ทำอย่างไรท่านจึงไม่มี
ความสุข ทำอย่างไรท่านนั่งคนเดียว จึงไม่หงอยเหงาเบื่อหน่าย

ตอบ : คนมีความทุกข์นั้นแหละ จึงมีความสุข คนที่มีความสุข
นั้นแหละจึงมีความทุกข์ พระไม่มีทั้งสุข ไม่มีทั้งทุกข์ เรื่องเป็นอย่างนี้ จงเข้าใจ
เถิดนะท่าน

(ส.ส. ๑๕/๒๖๘/๗๖)

ความงุ่นง่านหุดหิด ย่อมไม่มีในใจของพระอรียะผู้ผ่านพ้นไปแล้ว
จากการ (คิดกังวล) ที่จะได้เป็น จะไม่ได้เป็นอย่างนั้นอย่างนี้ ท่านปราศจากภัย
มีแต่สุข ไม่มีโศก แม้แต่เทวดาก็มองใจท่านไม่ถึง

(ข.อ. ๒๕/๖๕/๑๐๑)

ผู้ถึงธรรมไม่มีกิจ เพราะผู้ถึงธรรมทำกิจเสร็จแล้ว คนวายน้ำยังหาที่
หยั่งไม่ได้ ทรายใด ก็ต้องเอาตัวกระเลือกกระสนไปจนเต็มที ทรายนั้น แต่พอ
หาที่ยังพบ ขึ้นยืนบนบกได้แล้ว ก็ไม่ต้องพยายาม เพราะเขาข้ามถึงฝั่งเสร็จแล้ว

(ส.ส. ๑๕/๒๓๑/๖๕)

ยังเป็นอยู่ก็ไม่เดือดร้อน เวลาตายก็ไม่เศร้าโศก ถ้าเป็นปราชญ์ มอง
เห็นที่หมายแล้วไซ้ ถึงอยู่ท่ามกลางโลกที่โศกก็หาโศกไม่

(ข.อ. ๒๕/๑๐๘/๑๔๒)

จะไปไหน ก็ไม่หวาด จะนอนไหน ก็ไม่หวั่น ทั้งคืนวันไม่มีเดือดร้อนใจ
อะไรที่จะสูญเสียก็ไม่เห็นที่ไหนในโลก ดังนั้น จนหลับไป ก็มีแต่ใจหวังดีที่คิด
ปรานีช่วยปวงสัตว์

(ส.ส. ๑๕/๔๕๔/๑๖๒)

คาเม วา ยทิ วารญเณ
ยตถ อรหันโต วิหรนฺติ

ไม่ว่าบ้าน ไม่ว่าป่า
ท่านผู้ไกลกิเลสอยู่ที่ไหน

นินเน วา ยทิ วา ถเล
ตํ ภูมิจามณญยกํ

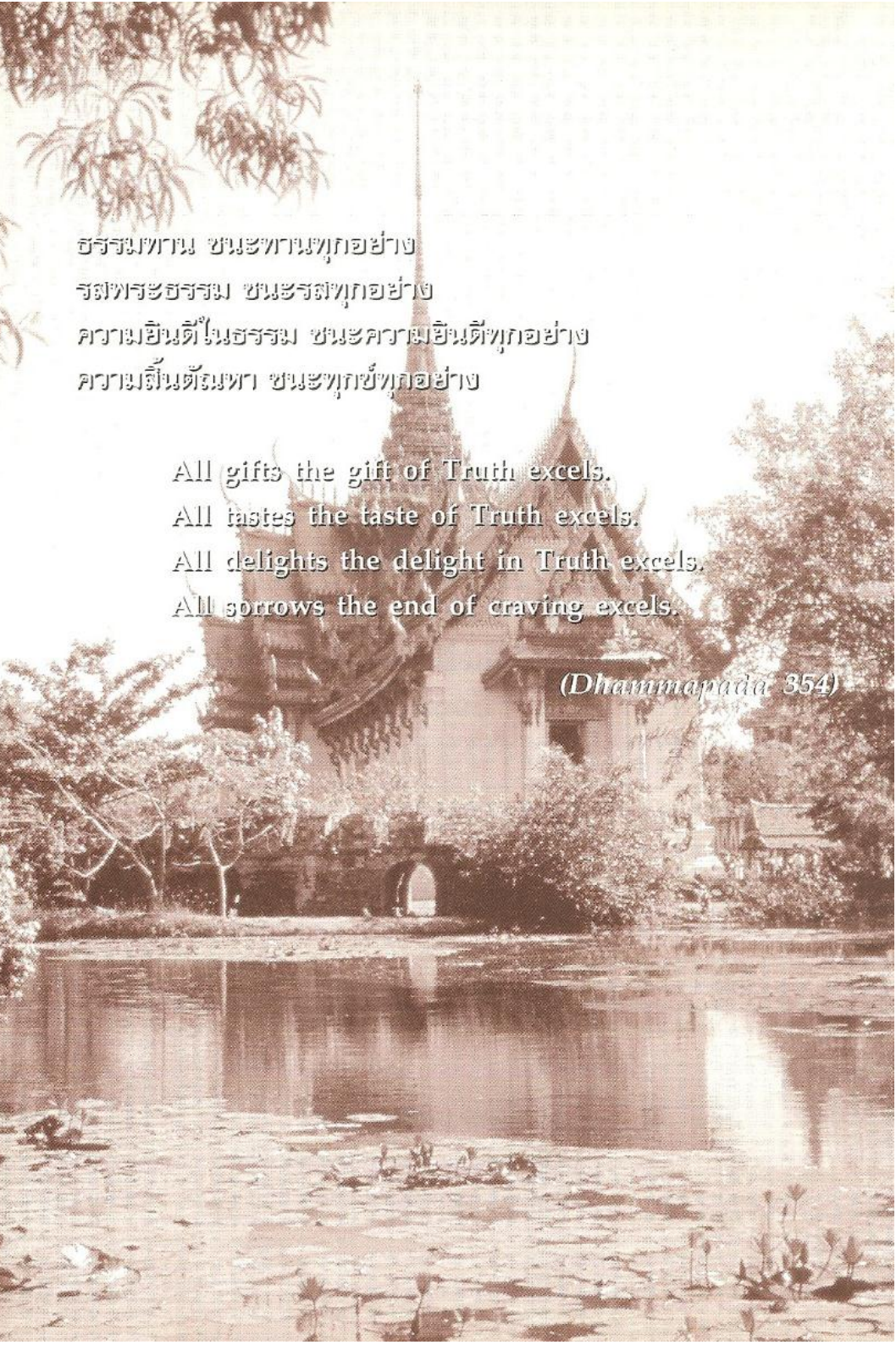
ไม่ว่าที่ลุ่ม หรือที่ดอน
ที่นั่นไซ้คือสถานอันรื่นรมย์

(ขุ.ธ. ๒๕/๑๘/๒๘)

Buddhist Questions & Answers Book IV

**National Identity Board
Office of the Prime Minister
July 2003**

ธรรมทาน ชนะทานทุกอย่าง
รสพระธรรม ชนะรสทุกอย่าง
ความยินดีในธรรม ชนะความยินดีทุกอย่าง
ความสิ้นตัณหา ชนะทุกข์ทุกอย่าง

All gifts the gift of Truth excels.
All tastes the taste of Truth excels.
All delights the delight in Truth excels.
All sorrows the end of craving excels.

(Dhammapada 354)

PREFACE

This book, "Buddhist Questions and Answers" Vol.4 aims at showing the crucial points which the questioners wish to know and to which the questioners search for the answers based on the Buddhist Doctrines and the codes of monastic disciplines. It consists of two versions: Thai and English, both of which contain the same essence. This is for the purpose of easy study, research and reference including the application of the Buddhist Doctrines in associating with foreigners.

The Ad Hoc Sub-Committee hopes that this book will best offer the right knowledge and understanding about Buddhism.

May all be happy and prosperous in the Dhamma.

The Ad Hoc Sub-Committee
for the Preparation of Books on Buddhism
National Identity Board,
Office of the Prime Minister
July 2003

CONTENTS

	Page
No. 1 What is the heart of Buddhism?	89
No. 2 How does Buddhism teach about the essence of life?	91
No. 3 What does Buddhism say about religious tolerance?	92
No. 4 What does Buddhism say about a developed person?	93
No. 5 How is the so-called Middle Way explained?	94
No. 6 The Buddha is said to have so wise a way of answering questions that the inquirer has complete understanding without doubt. How does the Buddha answer the questions?	95
No. 7 To pour the water in order to dedicate merit to the diseased is one of the meritorious actions traditionally practised by Buddhists. What is the history of the ceremony? And does the diseased obtain the merit dedicated?	97
No. 8 Buddhism lays emphasis on wisdom. What are the principles for acquiring wisdom in Buddhism?	98

	Page
No. 9 What is the attitude of Buddhism towards poverty?	99
No. 10 How does Buddhism teach the ways to conduct oneself as a good citizen?	100
No. 11 How does the Buddha explain the process of being born?	104
No. 12 How does Buddhism say about the quality of a merchant and the benefit and the loss of his trades?	105
No. 13 Who is called a good person in Buddhism?	106
No. 14 What are the processes in the ordination of a Buddhist nun (Bhikkhunī) according to the Buddhist regulations?	108
No. 15 How does the Buddha teach about the social organization?	110
No. 16 What are the story, the principle and the purpose of Paritta chanting?	112
No. 17 Does Buddhism mention about the public hearing, and how?	114
No. 18 How did the Buddha administer the Saṅgha?	116

	Page
No. 19 What is the right process in performing the Buddhist ceremony?	118
No. 20 Why is that the chanting of the Buddhist holy stanzas regarded as an auspicious glory?	122
No. 21 What attitude should the Buddhists have towards the setting up of a small house as a residence for the spirit or the Brahma?	123
No. 22 What is the difference between Chee and Chee-brāhmaṇa?	124
No. 23 What are the account of the past event and the purpose of the Bhāṇayakkha Paritta Chanting?	125
No. 24 How should the good Buddhists behave themselves?	126
No. 25 How should the Buddhists behave in order to make those who have no faith be full of faith in Buddhism?	127
No. 26 Why do some Buddhists not practise rightly according to the Buddha's teaching?	128
No. 27 What is the aim of practising the mind by meditation and insight?	129

	Page
No. 28 What are the principles and the methods of training oneself in Buddhism?	130
No. 29 Why is it said that the Buddhist doctrines are completely integrated?	131
No. 30 What are the methods of the evaluation of self-development according to Buddhism?	132
No. 31 The principle of being a learned person (Bahussuta) mainly emphasizes memorizing, how does it help to develop learning?	133
No. 32 According to the Buddhist doctrines, can all human beings really be developed?	134
No. 33 The absence of mindfulness even for a moment is the cause of performing bad action. How should, then, the Buddhists do in order to be ever mindful?	135
No. 34 Some Buddhists hold that Kwan Yin Goddess is a Bodhisatta (a Buddha-To-Be) who will come to help the people to release suffering, and that the worshippers of the Goddess will be born in Sri Ārya Mettrai Buddha's time (Metteya	136

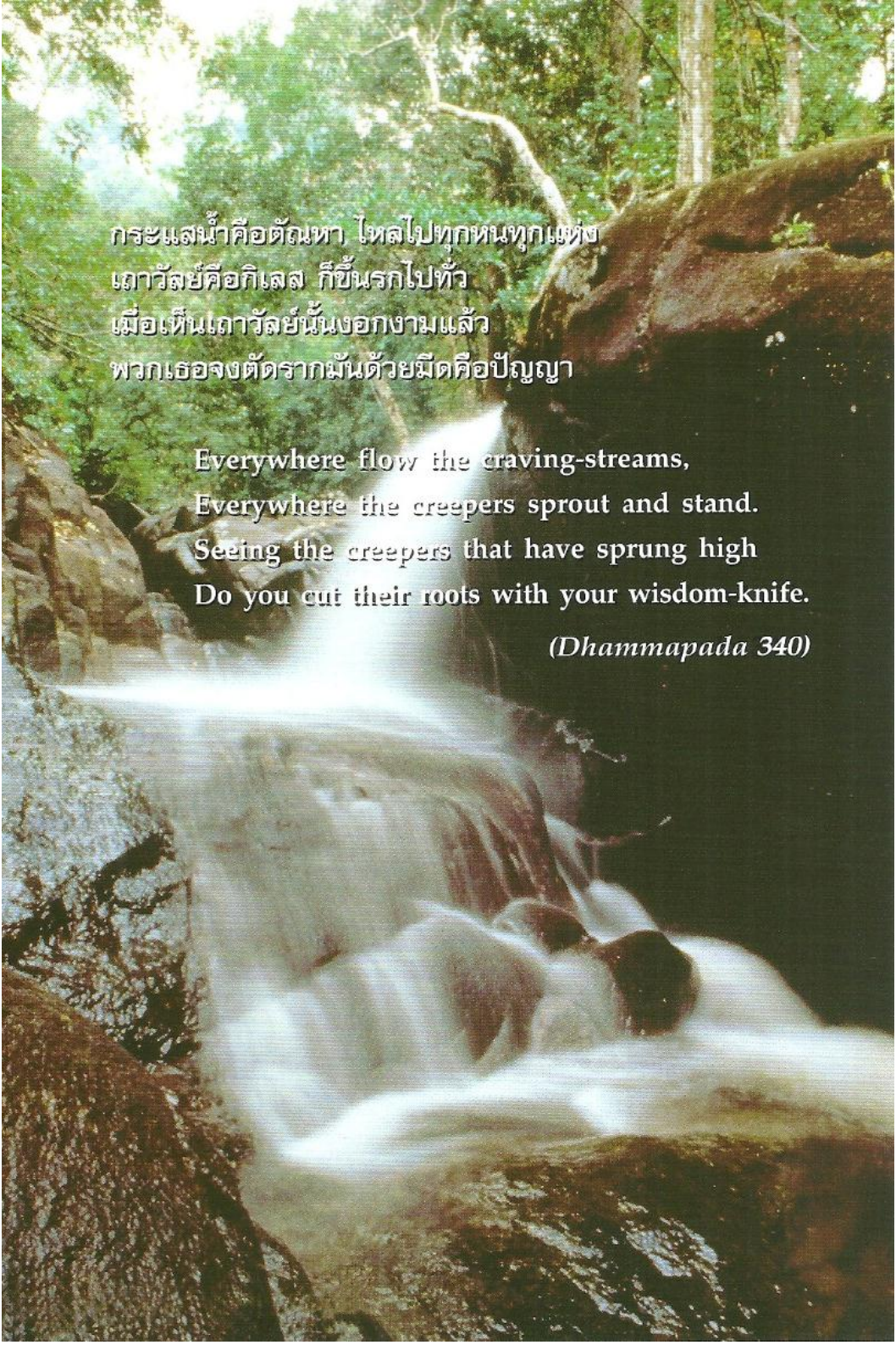
Buddha). Is such a view contrary to the Buddha's teaching?

No. 35	At present, some Buddhists are uncertain of performing merits. How should they be advised?	140
No. 36	If a monk personally makes use of a thing offered as Saṅghadāna (the gift specially offered to a group of 4 monks), is that gift (Dāna) still a Saṅghadāna? Will the benefit thereof become less?	141
No. 37	How can one do to make a person stop gambling?	142
No. 38	What is the difference between Buddhism and Philosophy?	143
No. 39	Of what moral principles should the ideal couple be possessed?	144
No. 40	How should one practise to be a good member of the community?	145
No. 41	What does Buddhism say about the fool and the learned?	146

	Page
No. 42 What is the method of purifying one's mind according to the admonition found in the collection of precepts contained in Vinaya?	147
No. 43 What is the right principle of offering gifts (Dāna) in Buddhism?	149
No. 44 Is the following saying right or wrong and why? "The Buddhist teaching about contentment plays a great role in making the Thai Nation undeveloped."	151
No. 45 What is the meaning of each of the Noble Eightfold Path?	153

APPENDIX

1. Dhammacakkappavattana Sutta	155
2. Mahāsatipaṭṭhāna Sutta	156
3. Karaṇīyametta Sutta	157
4. Sabbāsava-saṁvara Sutta	158
5. Six Directions	160
6. A Constitution for Living	165
6.1 Man, the Noble Being	165
6.2 The Ideal Person	170
6.3 The Attainer of the Dhamma	174

กระแสน้ำคือตัณหา ไหลไปทุกหนทุกแห่ง
เถาวัลย์คือกิเลส ก็ขึ้นรกไปทั่ว
เมื่อเห็นเถาวัลย์นั้นงอกงามแล้ว
พวกเของตัดรากมันด้วยมีดคือปัญญา

Everywhere flow the craving-streams,
Everywhere the creepers sprout and stand.
Seeing the creepers that have sprung high
Do you cut their roots with your wisdom-knife.

(Dhammapada 340)

No.1 What is the heart of Buddhism?

If “heart” means the gist or the important thing, the heart of Buddhism is then the principal teaching as taught by the *Buddha* on different occasions:

1. It means morality (*Sīla*), concentration (*Samādhi*) and wisdom (*Paññā*) as in “Not to do all evil, to do good and to purify one’s own mind; this is the *Buddha*’s teaching.”
2. It means the **Four Noble Truths** (*Ariyasacca*), or the **Dependent Origination** (*Paṭicca-samuppāda*) as in “All *Dhammas* (things) arise depending on causes and the *Tathāgata* expounds their causes and all their cessation.”
3. It means freedom as in “All *Dhammas* have freedom from defilements and suffering as their essence.”
4. It means non-attachment as in “All *Dhammas* are not to be attached to.”
5. It means heedfulness as in the *Buddha*’s last speech, “Monks, all things are impermanent, do accomplish all your duties heedfully.”

All are the methods of practice for realization, freedom from defilements and suffering, which is regarded as the ultimate goal in Buddhism. In other words, the said principles are summed up into **Four Noble Truths**, as uttered by Elder Sariputta in *Mahāhatthipadopama Sutta*, as follows: “All the footprints of animals are included in footprint of an elephant. In just the same way, all wholesome states are summarized into the **Four Noble Truths**.”

The **Four Noble Truths** are, therefore, regarded as the heart of Buddhism.

No.2 How does Buddhism teach about the essence of life?

In *Mahāsāropama Sutta Majjhima - Nikāya*, the *Buddha* compares the essence of life by comparing it to the core of a big tree. To be ordained is compared to seeking for the essence of life: being pleased with gain is compared to the branches and the leaves; being accomplished in morality (*Sīla*) is compared to the chips; being perfect in concentration (*Samādhi*) is compared to the barks; a vision of truth or the state of realizing things as they truly are (*Ñāṇadassana*) is compared to the sapwood and emancipation (*Vimutti*) is compared to the core.

Therefore, practising according to the teaching of the *Buddha* until the attainment of being free from all defilements and suffering is called the full attainment of the essence of life.

No.3 What does Buddhism say about religious tolerance?

Equality in views with others (*Ditṭhisāmaññatā*) is said by the *Buddha* to be one of the six principles of conciliation (*Sāraṇīyadhamma*). Amenable speech (*Sovacassatā*) is regarded as one of the thirty-eight highest blessings (*Maṅgala*). There is also the *Buddha's* exhortation, "Harbour not anger or ill-will when someone reproaches the **Triple Gem**. Consider whether it is true. If it is, acknowledge it. If it is not, clarify it for building mutual understanding." Moreover, the *Buddha* says that one should not speak ill to others, nor should one harass others. Be tolerant and compromising in the dissemination of Buddhism.

As regards other religions, the *Buddha* emphasizes not to speak ill towards them, or to impose domineering views on them. If it is so much controversial that no compromise would be possible, to put the dispute aside or not to mention it, is wisely recommended.

No.4 What does Buddhism say about a developed person?

In Buddhism a developed person is one who is

1. physically developed, being wisely associated with external phenomena through five sense — faculties namely, eye, ear, nose, tongue and body, in such a way that would be beneficial and harmless;
2. morally developed, observing moral precepts for not doing harms and damages to others;
3. mentally developed, with the mind made firm, virtuous, concentrated, mindful, joyful and happy;
4. intellectually developed, improving insight into the true nature of things, with free mind, purging one-self off defilements and solving problems out of wisdom.

No.5 How is the so-called Middle Way explained?

The Middle Way can be explained both in theory and in practice. Theoretically, the Middle Way means the **Dependent Origination**, the principle detailing how things, when happening, are interdependent and interrelated. Practically, the Middle Way is the **Noble Eightfold Path** beginning with Right Understanding and so on, which is the central way to end suffering, avoiding the two extremes of self-mortification and self-indulgence.

No.6 The Buddha is said to have so wise a way of answering questions that the inquirer has complete understanding without doubt. How does the Buddha answer the questions?

The *Buddha* has four ways of answering questions, namely:

1. The answer without condition or the direct answer

To such a question as “What is the way to end suffering and to attain *Nibbāna*?” the *Buddha* gives the answer directly without any condition.

2. The analytical answer

To such a question as “Does the kamma-doer go to hell or heaven after death?”, the *Buddha* renders the analytical answer.

3. The question-back answer

To such a question as “Is the eye-faculty the same as the ear-faculty?” Before giving the answer, the *Buddha* asks back: “In what aspect do you mean?” He, then, answers: “If in the function of seeing, it is not the same; but if it is in the function of impermanency, it is the same.”

4. The put-aside answer

To such a question on metaphysical problems as “Is the world finite or not, and does the Liberated One exist after passing away?” the *Buddha* puts them aside or does not render any answers at all.

No.7 To pour the water in order to dedicate merit to the diseased is one of the meritorious actions traditionally practised by Buddhists. What is the history of the ceremony? And does the diseased obtain the merit dedicated?

A tradition says that King Bimbisāra of Magadha Kingdom after having built the Veluvana Temple and donated it to the *Buddha*, did not dedicate merit to his former relatives. Consequently, his relatives in the past appeared before him at night, asking for merit. When reported, the *Buddha* advised the king to pour water and transfer the merit to his former relatives, which has ever since been a traditional practice of transferring merit to others. Some of the dedicated merits, says the *Buddha*, reach the diseased, but some do not. If the dead is born in an animal or a human realm, he does not obtain the merit dedicated, for he has his own way of living. Only *Paradattūpajīvī Peta* gets the said merit. Whether the dead get it or not, the donor has a full acquisition of the merit performed.

No.8 Buddhism lays emphasis on wisdom. What are the principles for acquiring wisdom in Buddhism?

Buddhism teaches four principles for acquiring wisdom namely:

1. associating with the learned, who are virtuous, wise and capable of giving advice.
2. attentively listening to exhortation and advice, ever taking counsel in order to attain real understanding.
3. thinking wisely; having learned, seen, read and heard about something, he reflects on it by himself, analyzes it to see its nature, and to find out the source in order to attain real understanding.
4. applying or putting into practice things learnt, heard and thoroughly considered, in accordance with major principles and their objectives, so that the major and minor ones are overall harmonious.

No.9 What is the attitude of Buddhism towards poverty?

The *Buddha* says poverty causes great suffering. Poverty, both worldly and spiritual, is blamed. The *Buddha* teaches people to earn a living and be able to establish themselves in economy, i.e., to be diligent to earn property and know how to consume, to deal with good friends and to live as they can afford. When they can stand on their own, they should donate some of their property gained righteously to help other people.

From this point of view, to have no virtues such as moral shame and moral fear is poverty. So the *Buddha* teaches people to get rid of evil, to do good and to purify one's own mind for the fulfillment and richness of virtue.

No.10 How does Buddhism teach the ways to conduct oneself as a good citizen?

A. According to the *Tipiṭaka*, the qualities of a good citizen are classified into 17 items, as follows:

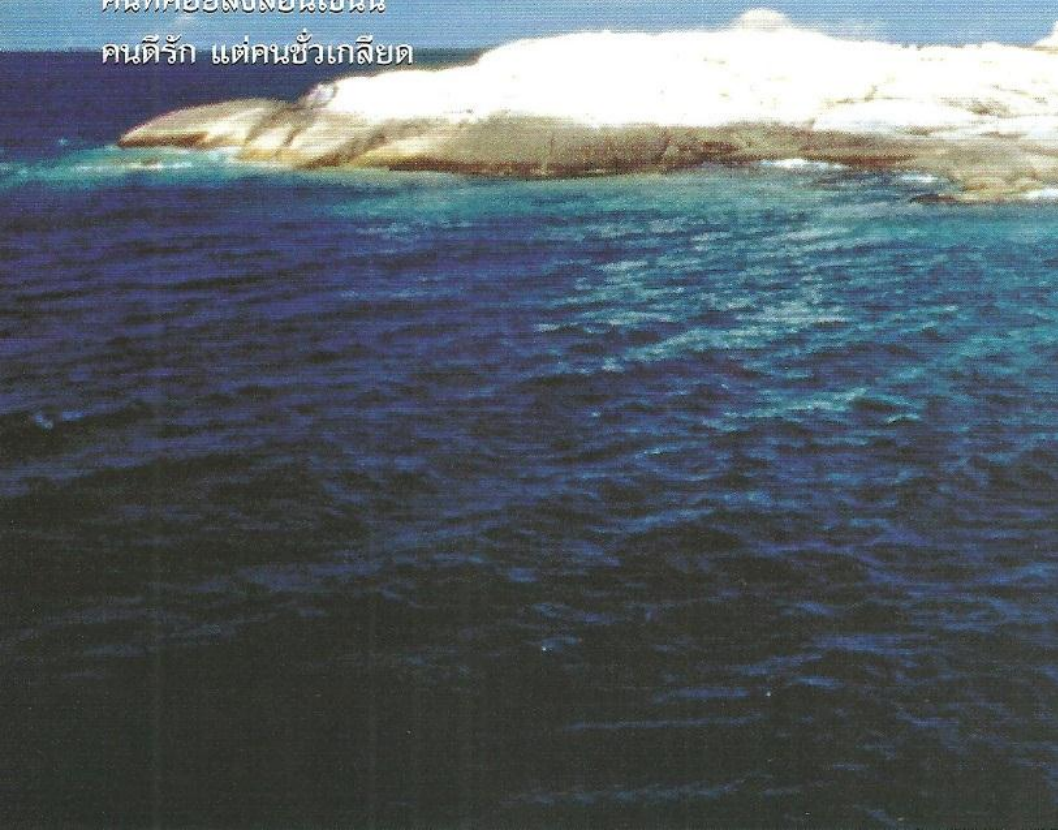
1. not being indulged in sex, not committing adultery.
2. not selfishly taking the tasty food for oneself.
3. not wasting time by nonsensical talks.
4. having good conduct and discipline by being well established in the five precepts.
5. performing one's own duties regularly.
6. not being heedless, but energetic at all times.
7. discerning and doing things with wisdom.
8. being polite, humble and broadminded.
9. being modest, having love of refinement and orderliness.
10. having pleasant speech and being gentle.
11. being kind and generous to one's friends.
12. being benevolent to share things with other people in general.
13. managing one's own duties completely and effectively.
14. supporting virtuous monks.
15. loving *Dhamma* and esteeming virtues.

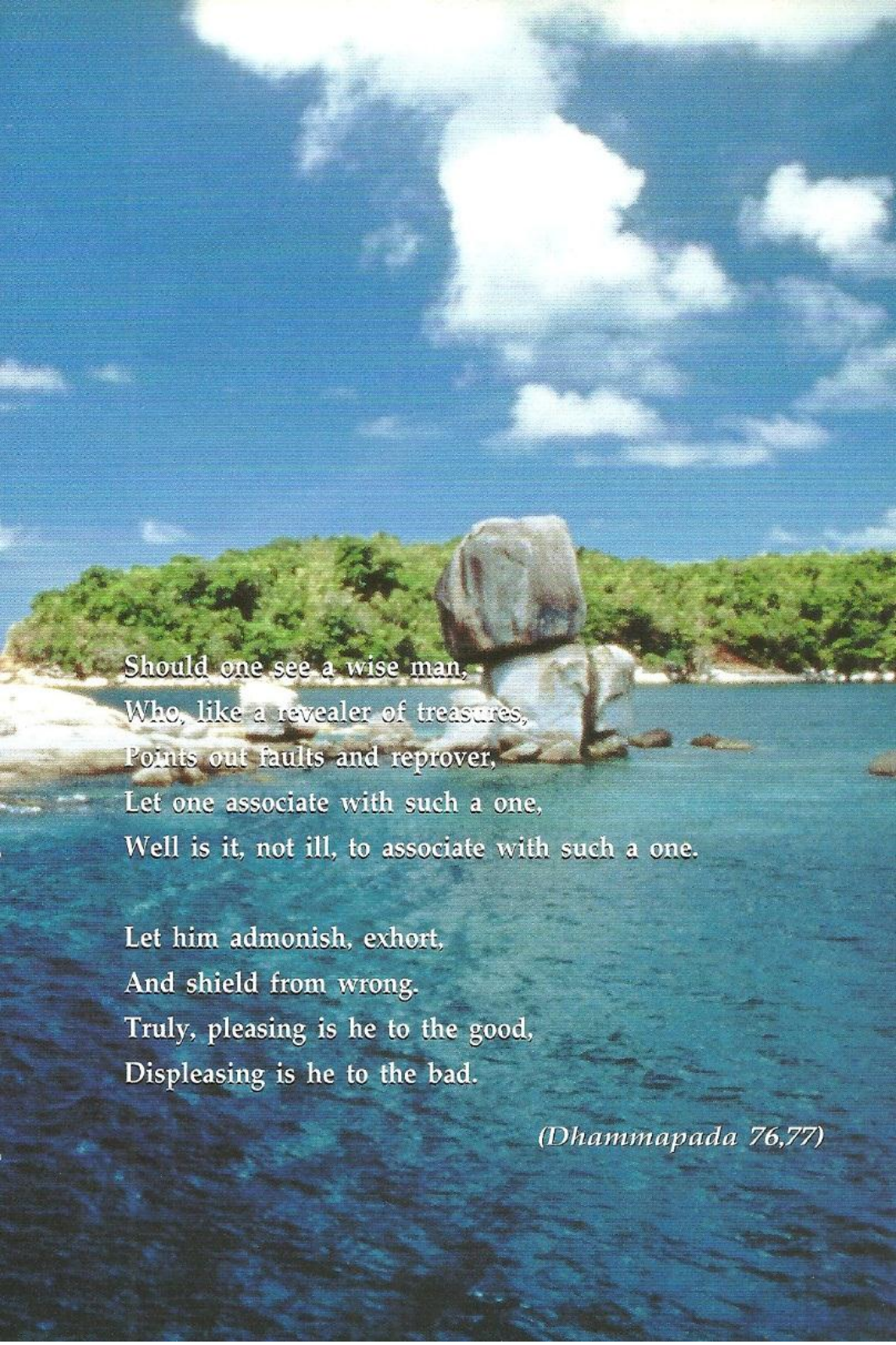

16. having much reading and much listening, being learned.
17. ever inquiring and acquiring more and more knowledge.

ถ้าพบนักปราชญ์
ที่คอยว่ากล่าวตักเตือนชี้ข้อบกพร่อง
เสมือนผู้บอกขุมทรัพย์ให้
ควรคบหาบัณฑิตเช่นนั้น
เพราะเมื่อคบหาคนเช่นนั้น
จะมีแต่ความเจริญไม่มีความเสื่อม

พึงว่ากล่าวตักเตือนคนอื่น
และพึงกีดกันเขาจากความชั่ว
คนที่คอยสั่งสอนเช่นนี้
คนดีรัก แต่คนชั่วเกลียด

Should one see a wise man,
Who, like a revealer of treasures,
Points out faults and reprover,
Let one associate with such a one,
Well is it, not ill, to associate with such a one.

Let him admonish, exhort,
And shield from wrong.
Truly, pleasing is he to the good,
Displeasing is he to the bad.

(Dhammapada 76,77)

No.11 How does the Buddha explain the process of being born?

The *Buddha* explains that the process of being born consists of the threefold condition:

1. the father and the mother have sexual intercourse
2. the mother's ovary is ripen
3. *Candhabba* (*Paṭhama-citta* or *Paṭisandhi-viññāṇa*) is conceived.

In the first week, there arises *Kalala* (it is like the very pure water which cannot be seen with naked eyes); in the second week *Kalala* becomes *Abbuda* (like thick water); in the third week *Abbuda* becomes *Pesi* (like the pale colour of the meat-washing water); in the fourth week *Pesi* becomes *Ghana* (like a lump); in the fifth week there arises five knobs ready to become one head, two hands and two feet. Then arises hair, hair of the body and nails. During this time the being is fed through the mother and grows up respectively until it springs out from the mother's womb.

No.12 How does Buddhism say about the quality of a merchant and the benefit and the loss of his trades?

The *Buddha* mentions the three qualities of a successful merchant:

1. having a good perspective, i.e. being able to comprehend and choose goods, being able to set the goods for profit correctly.
2. keen on business; i.e. knowing where to sell, knowing the movement of the market demand and knowing how to manage the purchasing as well as how to deal with the customer.
3. having sources of credit, i.e. knowing lots of people, well known and having good reputation, being respected by the great investors.

These qualities can easily help to gain credit for investment.

The merchants who always successfully manage their business, will get money and make more benefit therefrom. On the contrary, the merchants who have opposite quality will not get money to some extent as expected and will not be able to make more benefit therefrom.

No.13 Who is called a good person in Buddhism?

One who is principally endowed with 7 qualities (*Sappurisa-dhamma*) is called a good person (*Sappurisa*) in Buddhism. The 7 qualities (*Sappurisa-dhamma*) are of two categories, as follows:

A. The first category:

1. to know causes or principles. One knows things to be performed according to reason, and how to apply them so that they would come out successfully (*Dhammaññutā*).
2. to know results. One knows what results may be expected in the future when things done according to such and such principles (*Atthaññutā*).
3. to know oneself. One knows the nature of one's own status, condition, sex, strength, knowledge, ability, aptitude, virtue and then conduct oneself accordingly (*Attaññutā*).
4. to know moderation. One knows how to be temperate in expense etc. (*Mattaññutā*).
5. to know the time. One knows the right time for the right job (*Kalaññutā*).

6. to know gathering or community. One knows the gathering of people from all walks of life and knows, when associated, how to deal with them (*Parisaññutā*).
 7. to know a person. He knows the individual differences concerning inclination, ability and virtue, and knows how to handle them properly (*Puggalaññutā*).
- B. The second category:
1. belief (*Saddhā*) in reliable authority such as the Triple Gem
 2. moral shame (*Hiri*)
 3. moral fear (*Ottappa*)
 4. much learning (*Bāhusacca*)
 5. perseverance (*Viriya*)
 6. mindfulness (*Sati*)
 7. wisdom (*Paññā*), understanding world and life.

No.14 What are the processes in the ordination of a Buddhist nun (Bhikkhunī) according to the Buddhist regulations?

They are as follows:

A. The primary processes consisting of the following:

1. There must be a suitable female preceptor (*Pavattinī*) who has been of at least twelve years of Buddhist lent and been appointed by *Bhikkhunī* Order. Each female preceptor can ordain only one nun in two years.
2. The girl to be ordained must be of at least twelve years of age, and must be allowed by her parents; but if she is already married, she must be allowed by her husband before being ordained.

B. The ordination process and the ceremony consist of the following:

1. If the girl who wishes to be ordained is of twelve years of age, she must be ordained as a female novice by the Buddhist Nun Order (*Bhikkhunīsaṅgha*).

At the age of 18, she has to be accepted as a probationer (*Sikkhamānā*) by the Buddhist Nun Order. After that she

has to observe the first six of ten precepts normally observed by male novices. She must not infringe the six precepts for a period of two years. If she infringes any of the six, she has to begin observing these precepts once again for another two years.

After two years, with the recognition of the Buddhist Nun Order, she will be first ordained by the Buddhist Nun Order. Then, the Buddhist Nun Order will take her to take ordination from the Buddhist Monk Order (*Bhikkhusaṅgha*).

2. In the case of the ordination expectant who is of fully twenty years of age or of only twelve years and already married, she must, first of all, be ordained as a probationer (*Sikkhamānā*) in the Buddhist Nun Order. After she has completely observed the six precepts for two years, and the Buddhist Nun Order has already recognized her; she can then be ordained as a nun in the Buddhist Nun Order and the Buddhist Monk Order respectively.

(*Vi.Bhikkhunī.Gabbhinī Vagga, Disciplinary Rules 3-7, Kumarībhūta Vagga Disciplinary Rules 1-5, 10, 12-13*)

No.15 How does the Buddha teach about the social organization?

The *Buddha* teaches the social organization in various discourses for example in the *Singālaka* Discourse of *Dīghanikāya Pāṭika Vagga* (*Tipiṭaka* Vol.11). There the *Buddha* taught the youth called *Singālaka* the rules to be observed by the laity, but He wishes to offer some benefits to the multitude of people too. The important essence found in this discourse can be summarized into 3 as follows:-

The first one dealing with the refraining from 14 vices, namely: 4 vices of conduct (*Kammakilesa*), 4 wrong ways of behaviour (*agati*) and six causes of ruins (*Apāyamukha*).

The second one dealing with the foundation of lives to be good people in society. This is divided into 3 items:-

1. To understand fully well the bad people who possess 4 characteristics of false friends. This is for the purpose of associating with the good people and stay away from the bad ones.

2. To understand fully well the good people who possess 4 characteristics of true friends. This is for the purpose of associating with really good people.

3. To know how to spend the obtained property usually by dividing it into 4 portions: one portion for necessary expenses, two for being a fund in administrating business, and one for being kept as a life insurance.

The third one dealing with setting up good human relation which causes both personal and social happiness as well as safety. This is divided into 2, namely:

1. To prevent oneself from danger in six directions by leading one's life according to the principle of Six Directions (see the Appendix).
2. To make society peaceful and firm by following the 4 principles of service and social integration (*Sanghavatthu*).

No.16 What are the story, the principle and the purpose of Paritta chanting?

Story

The chant of *Paritta* which is popular in Thailand was originated in Sri Lanka in about 500 B.E. When the Buddhist monks there found that the Brahmins chanted various charms for blessing or preventing themselves from dangers, the Sri Lankan monks otherwise called Sihalese monks tried to find out some discourses in the Buddhist Canon to be chanted for the same purpose. The chants are called *Paritta* such as *Āṭānāṭiya Paritta* which is taken from *Āṭānāṭiya* Discourse in *Dīghanikāya Pāṭika Vagga* (*Tipiṭaka* Vol.11), *Ratana Paritta* from *Ratana* Discourse and *Maṅgala Paritta* from *Maṅgala* Discourse (the last two discourses are in *Khuddaka Nikāya* (*Tipiṭaka* Vol.25), each of the discourses contains its story.

The principles of the Paritta

The principles of the *Paritta* are found in the stanza showing the way of taking safe and unsafe refuges (*Khemā khemasaraṇagamanaparidīpikā Gāthā*) beginning with “Bahuri ve Saranaṇi Yanti” meaning: when a human being is threatened by any kinds of danger, he or she will find out different kinds of

refuge such as mountains, forests, but those refuges are not safe and cannot save anyone from all kinds of suffering, except taking refuge in the Triple Gem which causes someone to have safe refuge and to be free from all kinds of suffering. Thus, the *Parittas* have main essence relating to the Triple Gem.

The purpose of chanting the Paritta

The words “Vipatti Paṭibhāya etc.” which are uttered by the laity to ask the Buddhist monks to chant some *Parittas* have the following meaning:

“May the ven. monks chant a blessing *Paritta* to prevent us from all kinds of danger, to enable us to obtain all kinds of property, and to get rid of all kinds of suffering, danger and fever.”

No.17 Does Buddhism mention about the public hearing, and how?

Buddhism mentions about the public hearing in some senses as found in the *Kūṭadanta* Discourse in *Dīghanikāya Sīlakhandha Vagga* (*Tipiṭaka* Vol.9). There appear the following statements:

A Brahmin called Kūṭadanta who was especially appointed by King Bimbisāra to rule a village called Khāṇumatta (such appointment being called Brahmadaiya), wished to arrange the sacrificial ceremony (*Mahāyañña*) consisting of 3 sacrificial attainments and sixteen compositions. These are believed to render good results in the forms of happiness and progress both to himself and to all the people in the village. This Brahmin did not know how to do, so he went to see the *Buddha* and asked Him about this. The *Buddha* told him the sacrificial ceremony carried out by King Mahāvijita in the past. In this story the statement concerning the public hearing is as follows:

“When the *Buddha* was a *Brāhmaṇa Purohita* (the Buddha-To-Be), He requested the King to ask for approval from the 4 important groups of people before performing the ceremony. They are:

1. the rulers of the towns
2. the Privy Councilors and the Royal retinues
3. the great Brahmins
4. the rich people.”

This principle is called the four approvals (*anumati*) which can be compared with the public hearing.

No.18 How did the Buddha administer the Saṅgha?

The term “Saṅgha” here means the society of the *Bhikkhus* and the *Bhikkhunīs* set up by the *Buddha* to be a noble society. It differs from the worldly society. The *Buddha* laid down the principles for the former society as follows:

1. The members of the society must be the homeless ones (*Anāgārika*), that is to say ones who leave home and become ordained as monks leading their lives according to the *Buddha*’s doctrines and disciplines, and paying high respect mainly to the Doctrines and Disciplines (*Dhammādhipeyya*).
2. There must be proper respects in society according to the Doctrines and the Disciplines by taking into consideration the period of former ordination as a principle, not the age, the class and the caste by birth including the social and political status.
3. There shall be no personal property except the eight requisites for the monks (*Aṭṭhapaṇṇāsa* : three robes, one alms bowl, girdle, razor, needles, one water strainer) and other necessary things to live a

simple life without burden. The things received from the faithful people belong to the *Saṅgha* and they are allowed to be distributed for individual use according to the *Vinaya* Rules.

In the early Buddhist period, when there were not many monks, the *Buddha* ordained the monk, advised, taught and administered them by himself. Later on, when the numbers of the monks increased, the *Buddha* assigned to the *Saṅgha* all the activities and ceremonies such as the ordination, the judgment of the cases according to the laid down regulations; using the *Saṅgha's* unanimous decision as a main principle. The *Buddha*, as the chief of the *Saṅgha*, administered the *Saṅgha* and regulated the additional disciplines, when there were misbehaviour and degeneration, in case there had been no regulation or allowance before.

In conclusion, the *Buddha* administered the *Saṅgha* in a form of a paternalism. When the *Buddha* allowed the *Saṅgha* to administer the *Saṅgha*, the administration was of the type of the fraternalism or the precepterism.

No.19 What is the right process in performing the Buddhist ceremony?

There are two kinds of Buddhist ceremonies, namely:

1. The ceremonies performed by the *Saṅgha*, such as the ordination ceremony, the *Kāṭhina* ceremony and the chanting ceremony for the establishment of a boundary in an *Uposatha* hall.
2. The ceremonies concerning the lay people to support their faith, namely:
 - a. The auspicious ceremony, such as merit making ceremonies in birthday celebration, new residence celebration, and others.
 - b. Unauspicious ceremony, such as chanting in a funeral ceremony, and the ceremony of dedicating merits to the dead person.

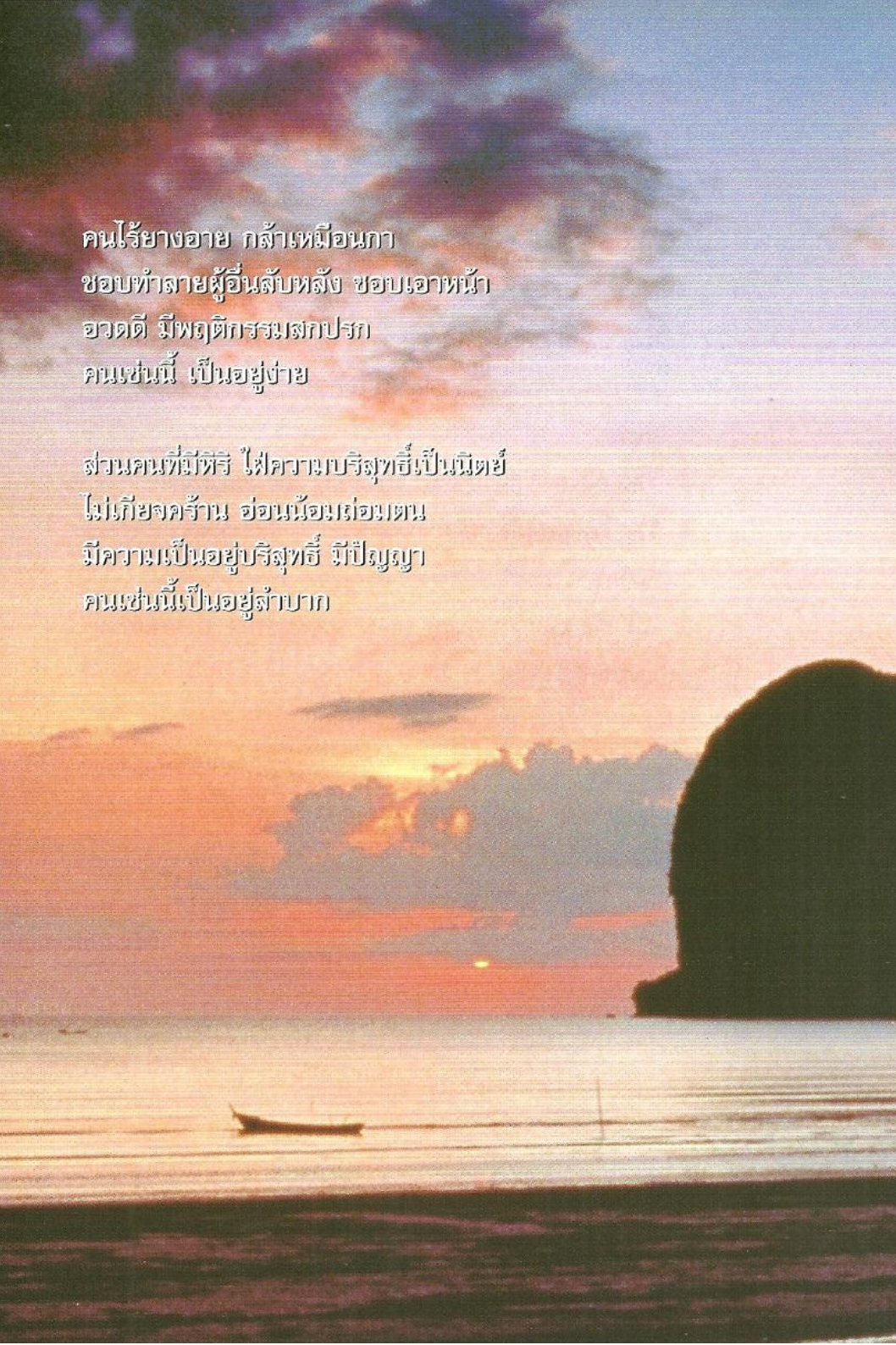
The process in performing the Buddhist ceremony by the lay people consists of:

1. Going to the temple with flowers, joss sticks and candles in hands to invite the monks.
2. When the monks arrive and have already sat down, the lay people will offer them some water. The master

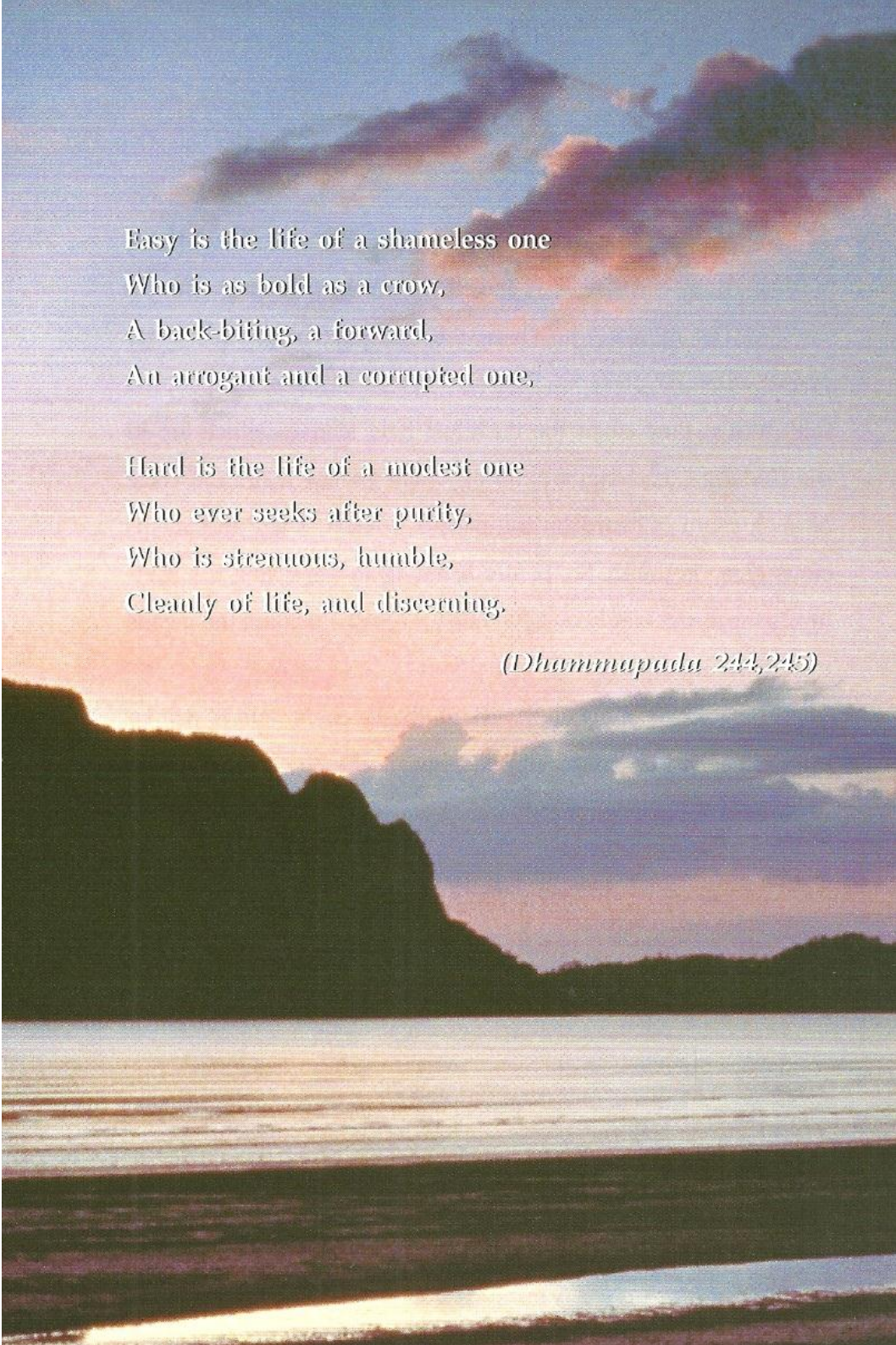
of the ceremony says words of respect to the Triple Gem and they all observe five precepts. Then the master of the ceremony asks the monks to chant the *Paritta* (Protective Chant) for all the people present there.

3. The monks, then, start chanting the *Paritta*.
4. The lay people offer some food to the monks (before noon).
5. All the monks chant some stanzas for transferring merits to those in the ceremony.

คนไร้ยางอาย กล้าเหมือนกา
ชอบทำลายผู้อื่นลับหลัง ชอบเอาหน้า
อวดดี มีพฤติกรรมเสกปรก
คนเช่นนี้ เป็นอยู่ง่าย

ส่วนคนที่ดีมีศีล ไม่ความบริสุทธิ์เป็นนิตย์
ไม่เกียจคร้าน อ่อนน้อมถ่อมตน
มีความเป็นอยู่บริสุทธิ์ มีปัญญา
คนเช่นนี้เป็นอยู่ลำบาก

Easy is the life of a shameless one
Who is as bold as a crow,
A back-biting, a forward,
An arrogant and a corrupted one,

Hard is the life of a modest one
Who ever seeks after purity,
Who is strenuous, humble,
Cleanly of life, and discerning.

(Dhammapada 244,245)

No.20 Why is that the chanting of the Buddhist holy stanzas regarded as an auspicious glory?

The monks who chant the Buddhist holy stanzas are possessed of 227 precepts. They are the foundation of the people's faith. When they chant the Buddhist holy stanzas which are in the *Buddha's* teaching, and all of which are the truth, the voice of such chant is heard by the people present. There the auspicious glory is found. So, before listening to the chant, the Buddhists must necessarily observe five precepts which are the means to stop all the bodily and verbal sins.

After listening to the chant, the listeners' minds will be pure and more joyous. So, in conclusion, the chant of the Buddhist holy stanzas is regarded as the auspicious glory.

No.21 What attitude should the Buddhists have towards the setting up of a small house as a residence for the spirit or the Brahma?

Setting up a small house as a residence for the spirit or the Brahma has long been believed and held by the Thai ancestors. Buddhism does neither support nor prohibit such house. Those who believe in sacredness of the house, can have it forever. Buddhism does not compel them, but does teach them to take the Triple Gem as their highest refuge.

No.22 What is the difference between Chee and Chee-brāhmaṇa?

Chee or *Jee* is a woman who wears white cloths with her hair shaved, observing 8 precepts and residing in a monastery or in a special residence, *Chee's* residence.

Chee-brāhmaṇa is a woman who wears ordinary cloths with her hair unshaved, temporarily observing 8 precepts and residing in her own house.

Chee must chant the Buddhist holy stanzas both in the morning and in the evening everyday and has some rules to observe more strictly than *Chee-brāhmaṇa*.

No.23 What are the account of the past event and the purpose of the Bhāṇayakkha Paritta Chanting?

The *Bhāṇayakkha Paritta* otherwise called *Āṭānāṭiya Paritta* is found in the *Tipiṭaka* (*Āṭānāṭiya Sutta* Vol. 11). The account of the *Paritta* is as follows: King of Yakkhas called Kuvera or Vesavan went to the *Buddha* and informed Him on behalf of The four Guardian Gods (*Catulokapāla*) that there was a group of giants who had no faith in the Triple Gem and tried to find out the opportunity to disturb the *Bhikkhus*, *Bhikkhunīs*, the male and female laity. Kuvera asked the *Buddha* to teach *Āṭānāṭiyārakkhā* to the Buddhists, so that they might be safe from all types of disturbance caused by the giants.

In Thailand, when there are some kinds of danger towards the people's lives, such as small-pox, cholera and some causes of death, the Thai people invite the Buddhist monks to chant *Āṭānāṭiya Paritta* (*Bhāṇayakkha*) in a temporary pavilion for seven days and nights to drive away all the ghosts and demons. This is for the purpose of consoling the people's minds.

Later on, when the public health organization had been improved, the *Bhāṇayakkha Paritta* Chanting was gradually declining, but is still popular in some districts.

No.24 How should the good Buddhists behave themselves?

The term “Buddhist” means monks, novices, and lay people who embrace Buddhism.

Both the monks and the novices must strictly observe the *Vinaya* Rules. They should step forwards to the doctrinal principles i.e. the practice of meditation for the purpose of gaining the insight to the true nature of things.

The “lay people” have to possess a basic qualification in lives by observing five precepts and following doctrines for the laities, namely:

1. Truthfulness (*Sacca*)
2. Taming oneself (*Dama*)
3. Forbearance (*Khanti*)
4. Abandonment of evil and selfishness (*Cāga*).

No.25 How should the Buddhists behave in order to make those who have no faith be full of faith in Buddhism?

The Buddhists should behave properly according to the four doctrinal principles of service (*Saṅgahavatthudhamma*) as follows:

1. Generosity (*Dāna*)
2. Kind speech (*Piyavācā*)
3. Benevolence (*Atthacariyā*)
4. Adaptability (*Samānattatā*).

No.26 Why do some Buddhists not practise rightly according to the Buddha's teaching?

The reason why some Buddhists do not practise rightly according to the *Buddha's* teaching is as follows:

1. They have not studied the *Buddha's* teaching, so they have no knowledge of the doctrines taught by the *Buddha*. Take for example, they do not know about *Dāna* and its benefits to their lives. A similar explanation can be given in the case of meditation (*Bhāvanā*).
2. They know *Dhamma* well, but do not follow the *Dhamma* because they are under the influence of defilements. They, therefore, cannot behave rightly and properly.

No.27 What is the aim of practicing the mind by meditation and insight?

Meditation is the way how to make one's mind peaceful and free from sense objects. When the mind is concentrated, it will be firm and powerful, ready to understand truly and rightly all the principles of nature and questions all around. Such knowledge is called wisdom (*Paññā*).

From the above principle, one who practises meditation and insight will be visualizing the truth with wisdom arising from one-pointedness of mind, having one sense object i.e. meditation as said by the *Buddha*: "When the meditation has been well developed, the wisdom creates a great result" (*Samādhi paribhāvito hoti mahapphalo mahānisaṇiso, paññā paribhāvītā hoti mahapphalā mahānisaṇisā*).

Thus, it can be concluded that the important aim of practicing meditation and insight is the knowledge of the principles of nature in its real essence.

No.28 What are the principles and the methods of training oneself in Buddhism?

Buddhism regards human beings as *Veneyya*; being able to train themselves. They can learn by the principle and method called *Tisikkhā*.

Tisikkhā is the three principles of education, consisting of morality (*Sīla*), concentration (*Samādhi*) and wisdom (*Paññā*). *Tisikkhā* is the process of learning and training the body, speech and mind to develop the person through wisdom.

Sīla, *Samādhi* and *Paññā* are both the principle and method in education. They could be explained as follows:

1. Self-training in morality. It is the bodily and verbal training to be honest and well-disciplined.
2. Self-training in concentration. It is the training of mind to be virtuous, competent and healthy.
3. Self-training in wisdom. It is the training of reflective thinking and to practise oneself until one gains insight to the truth.

No.29 Why is it said that the Buddhist doctrines are completely integrated?

The Buddhist doctrines are complete in themselves both in the main principle and the minor one. All the teaching of the *Buddha* is inter-related, relevant and full of reasons, leading to the cessation of suffering.

The evident example is the **Four Noble Truths**: suffering, causes of suffering, cessation of suffering and the path leading to the cessation of suffering, which is the gist of Buddhism--the wholeness of theory, practice and its attainment.

Each of the **Four Noble Truths** is a grouped and inter-related doctrine. For example, the right view and the right motive are *Paññāsikkhā*. The right speech, the right action, and the right livelihood are *Sīlasikkhā*. The right effort, the right mindfulness, and the right concentration are *Cittasikkhā*. All three are called *Tisikkhā*: the triple study.

No.30 What are the methods of the evaluation of self-development according to Buddhism?

Self-development according to Buddhism emphasizes the self measurement and the self evaluation by oneself and by good friends. The criteria of measurement are as follows:

1. In the field of theory (*Pariyatti*); one must have right knowledge and understanding in the **Four Noble Truths**.
2. In the field of practice (*Paṭipatti*); one must have self-training to diminish defilements and increase virtue through refraining from all evils, cultivating the good and purifying the mind.
3. In the field of attainment (*Paṭivedha*); one must have testing of the outcomes i.e. freedom from all suffering, realization for the benefit of oneself, others and both.

No.31 The principle of being a learned person (Bahussuta) mainly emphasizes memorizing, how does it help to develop learning?

The quality of being a learned person is composed of 5 elements as follows:

1. The state of having learned or heard much (*Bahussutā*).
2. The state of having remembered much (*Dhatā*).
3. The state of having a fluently verbal practice (*Vaccasā paricitā*).
4. The state of having mentally visualized (*Manasānupekkhitā*).
5. The state of having thoroughly penetrated and properly applied (*Diṭṭhiyā supāṭividdhā*).

Memorizing is a method of learning of which the learners must understand and get the main idea. They can think, analyze, and find out the answers as well as the reasons concerned. **Bahussuta** principle is thus a complete process of learning. It emphasizes knowledge, thinking, memory, and wisdom.

No.32 According to the Buddhist doctrines, can all human beings really be developed?

Human beings can be trained by themselves and by others who are good friends. However, they are different in learning ability, so the Buddhist doctrines emphasize perseverance or effort in order to achieve self development.

In *Catukkanipāta Anguttaranikāya* of the *Tipiṭaka*, four groups of people are classified by their learning ability as follows:

1. The genius, a person of quick intuition (*Ugghatitaññū*).
2. The intellectual, a person who understands after the explanation in detail (*Vipacitaññū*).
3. The guidable, a person who can understand after gradual training (*Neyya*).
4. A person who has much learning but because of pride, he or she cannot realize the *Dhamma* in this life (*Padaparama*).

No.33 The absence of mindfulness even for a moment is the cause of performing bad action. How should, then, the Buddhists do in order to be ever mindful?

The Buddhists should train themselves to be mindful by developing the **Four Foundations of Mindfulness** (*Satipatṭhāna*); that is to say, they should train themselves to be mindful in four postures, namely: walking, standing, sitting and lying down. The Buddhists should be possessed of feeling, thinking and recognizing what has come to strike against their minds and bodies. They should also be able to realize things as they really are; that is to say, they should know how all things are arising, maintaining and ceasing.

Mindfulness will be with a person all the time with the help of constantly and continually training until it becomes a daily activity. When mindfulness has been developed in this way, it will help release both attachment and selfishness, and will not cause suffering to others.

No.34 Some Buddhists hold that Kwan Yin Goddess is a Bodhisatta (a Buddha-To-Be) who will come to help the people to release suffering, and that the worshippers of the Goddess will be born in Srī Ārya Mettrai Buddha's time (Metteya Buddha). Is such a view contrary to the Buddha's teaching?

The term "Kwan Yin" Goddess or "Kwan Shai Yin" is *Avalokitesvara Bodhisatta's* name which is the symbol of the *Buddha's* great compassion towards all beings. *Avalokitesvara Bodhisatta* will always listen to those who are in suffering and be ready to help them. It is because of this that *Avalokitesvara's* picture is consisting of thousand hands.

In the early period, *Avalokitesvara Bodhisatta* was male, and later a symbol of female was used for him. When Buddhism spread to China, the belief in *Avalokitesvara Bodhisatta* was mixed with the chronicle of Princess Meuwsan of China. As a result, the people in general believed that *Avalokitesvara Bodhisatta* or *Kwan Yin Goddess* was Princess Meuwsan.

If the worshipper of *Kwan Yin Goddess* always makes in mind that he or she worships the *Buddha* of great compas-

sion to the world and will follow the *Buddha's* step by depending on oneself and giving helping hands to others, it is not at all contrary to the *Buddha's* teaching.

But on the contrary, if a person does not help oneself, waiting only for what *Kwan Yin* Goddess would offer, either happiness or development, either gain or praise, without doing anything beneficial with his own effort of any kind; his way of life is not in line with the *Buddha's* teaching.

ผู้ที่หมดกิเลส ไม่เห็นแก่กิน เข้าถึงความหลุดพ้น
อันว่างจากกิเลสและไร้นิमितหมายคือ กิเลส
บุคคลเช่นนี้มิได้ทิ้งร่องรอยอะไรไว้เลย
เหมือนนกบินบนท้องฟ้า ทารอยอันใดมิได้

He whose corruptions are destroyed,
He who is not attached to food,
He who has perceived void and unconditioned
freedom-
His track cannot be traced,
Like that of birds in the air.

(Dhammapada 93)

No.35 At present, some Buddhists are uncertain of performing merits. How should they be advised?

The *Buddha* says about gift (*Dāna*) and its fruit at different stages. For example, the gift offered to human beings is more beneficial than that offered to animals, and the gift offered to the virtuous is more beneficial than that to an unvirtuous.

If a donor goes so far as to observe the recipient's behaviour, he would probably lose a good chance of making merit. It is, thus, the best way for a donor is to consider only his concern whether or not it is offered in the right way and with the purity in 3 times: before giving, at the time of giving and after giving.

Thus doing, he is regarded as the one fully acquiring merit in his own part, regardless of the recipient.

No.36 If a monk personally makes use of a thing offered as Saṅghadāna (the gift specially offered to a group of 4 monks), is that gift (Dāna) still a Saṅghadāna? Will the benefit thereof become less?

Saṅghadāna means the gift offered to a group of 4 monks, without any specification to any particular monk.

If the donor has a volition to offer a thing to the *Saṅgha* through any one of the monks, the thing offered is regarded as proper *Saṅghadāna* and will give a complete result, no matter whether the representative offers it to the *Saṅgha* or makes use of it by himself. If the donor intends to offer it to a *Saṅgha* in general, but the receiving monk personally makes use of it. In this case, the receiving monk commits the *Vinaya* offence.

No.37 How can one do to make a person stop gambling?

The *Buddha* says that “gambling” is a cause of ruin. People get involved with gambling because of greed, a desire to win and a wish for pleasure.

If the disadvantages arising from gambling are well taught, the number of the gamblers will become less.

Besides, the six disadvantages arising from gambling should strongly be emphasized. They are:

1. The winner creating enmity.
2. The defeated deploring the lost wealth.
3. The loss of wealth taking place at once.
4. The gamblers’ words are not respected as a witness in the court.
5. The gamblers are contemptible.
6. No one is desirous of getting married with the gambler.

No.38 What is the difference between Buddhism and Philosophy?

Buddhism is the process of searching for knowledge and truth which is the means leading to proper practice in order to be free from suffering, whereas the philosophy is the method of reasoning to repay for more intellectual need than behaviour.

No.39 Of what moral principles should the ideal couple be possessed?

The ideal couple should be possessed of moral principles and conduct which will cause the couple to live happily together (*Samajīvidhamma*). Such moral principles are of 4 kinds, namely:

1. having equal faith (*Sama-saddhā*)

The Couple should pay respect to religious ideology and viewpoints, have the same belief, common interest and strong mind; and adjust themselves properly.

2. having equal code of morality (*Sama-sīla*)

The couple should equally have proper conduct, behaviour and basic of training, all of which are conducted in the same way.

3. having equal generosity (*Sama-cāga*)

The couple should be broad minded, generous and devoted; and be altogether ready to help others.

4. having equal wisdom (*Sama-paññā*)

The couple should be reasonable, understand each other well, at least listen to each other in every respect.

No.40 How should one practise to be a good member of the community?

In order to be a good member of the community, one should have the following moral principles of conduct:

1. Being self-reliant and not making oneself be a problem or a burden to one's society. This can be done by practicing the doctrines for helping oneself i.e. the Ten Protective Virtues (*Nāthakaranadhamma*) such as good conduct, having morality, possessing much experience and learning, knowing how to associate with good people and so on.

2. Living harmoniously in the group. This means having good relationship with other people who are co-workers, business cooperators or fellows, including the members of the family and community. This principle is otherwise called the Six Principles for Harmony (*Sāraṇīyadhamma*) such as acting to others with loving-kindness, distributing what has been obtained to others, and adjusting one's view to other's.

No.41 What does Buddhism say about the fool and the learned?

The fool are possessed of the three evident characteristics namely:

1. Always doing bad things which cause themselves and others to be in trouble.
2. Always saying bad words, that is always telling lies and cheating others.
3. Always thinking in bad ways, that is to say having minds rooted in evils and thinking of destroying others.

On the contrary, the learned people are possessed of the *Buddha's* teaching as follows:

1. Don't just only be a thinker, but think only about good things.
2. Don't just only be a speaker, but speak only good words.
3. Don't just only be a doer, but do only good things.

Start doing now !!

No.42 What is the method of purifying one's mind according to the admonition found in the collection of precepts contained in Vinaya?

The collection of precepts contained in *Vinaya* is the compilation of the three main principles of the *Buddha's* teaching: not to do all evil by observing precepts, to do all good by practicing *Dhamma* and to purify one's mind by practicing concentration and developing insight knowledge.

The *Buddha* teaches the sixteen mental defilements (*Upakilesa*) namely: covetous and unrighteous greed, ill will, anger, spite, detraction, envious rivalry, envy, stinginess, deceit, hypocrisy, obstinacy, competing contention, conceit, excessive conceit, vanity and negligence. The *Buddha* points out the way to extinguish these defilements with the **Noble Eightfold Path**, namely: Right View, Right Motive, Right Speech, Right Action, Right Means of Livelihood, Right Effort, Right Mindfulness and Right Concentration.

Besides, the *Buddha* teaches the 7 principles of extinguishing all kinds of defilements in *Sabbāsava-Samivara Sutta* (see the Appendix).

In practice one should train oneself gradually in morality, concentration and wisdom in order to purify oneself from all defilements.

Furthermore, the *Buddha* says that all the streams of defilement can be intercepted by mindfulness, and all kinds of good action are based on mindfulness. The *Buddha* also teaches the way how to set up mindfulness according to the **Four Foundations of Mindfulness** (*Satipaṭṭhāna*) through which one can train one's mind and wisdom at one and the same time. So, one may train oneself according to the **Four Foundations of Mindfulness** together with the observation of precepts in order to purify one's mind from the beginning up to the absolute deliverance.

No.43 What is the right principle of offering gifts (Dāna) in Buddhism?

Buddhism confirms the present and the future fruit to be obtained from offering gifts (*Dāna*) in various ways such as being loved by many, being associated by good people, being honoured, being self-confident in society, being born in heaven after death, being rich in the case of coming back to be born again, etc. Buddhism teaches the people to offer gifts with wisdom, loving-kindness and compassion without expectation in return. That is to say, the gift offered must be reasonable, with the wish for receiver's benefit and happiness; and for purifying one's own mind from defilements and being ready for higher doctrines.

Buddhism esteems the good people's way of gift-offering. That is to say, the offering with faith, respect and favour; the offering with no affect to oneself and others, the offering of neat and clean things, the offering of proper and selected gifts at a proper time and the continually offering. Furthermore, the way of offering should be done at the moment of pure mind which gladdens the offerer at later time. The things to be offered are of various kinds such as money, bodily, verbal and mental actions up to even one's life.

The gift with fruitful result is the one the offerer of which is virtuous and the materials to be offered are rightly obtained. At the same time, the offerer faithfully believes in the action and its result; and the receiver is also virtuous.

Regarding the gift to be offered to the *Sanḡha* Community, the *Buddha* esteems the gift offered to the *Sanḡha* in general (*Sanḡhadāna*) more than that offered to a specific monk.

To behave oneself according to **Five Precepts** is regarded as a great gift (*Mahādāna*) because it creates the atmosphere of being free from fear, enmity and malevolence for others.

No.44 Is the following saying right or wrong and why? “The Buddhist teaching about contentment plays a great role in making the Thai Nation undeveloped.”

The term “contentment” means satisfaction which is of three kinds:

1. The contentment in the gained success and accomplishment (*Yathalāba-santosa*).
2. The contentment arising from one’s own strength (*Yathābala-santosa*).
3. The contentment proper for oneself (*Yathāsāruppa-santosa*).

Considering the meaning of the term contentment, we can see that one who has contentment must spend one’s full effort and be satisfied with whatever one has gained, not be anxious about what has not been gained, and not be envious of what others have gained, but be pleased with what is right and suitable for one’s status. So, the contentment is not an obstacle to one’s development, but on the contrary it is a virtue for developing a person properly and raising up his status in the limit of

morality, law and culture; and controlling his mind in a proper way in order to possess a better state of mental health. Thus, the *Buddha* says that contentment is one of the highest blessings.

No.45 What is the meaning of each of the Noble Eightfold Path?

The **Noble Eightfold Path** is the middle way which, as said by the *Buddha*, causes to arise the eyes of wisdom and insight, and leads to peace, direct knowledge, enlightenment and *Nibbāna*.

It consists of the following:

1. Right View: to understand the **Four Noble Truths**, the **Three Characteristics**, the wholesome and the unwholesome as well as their bases.
2. Right Thought: to be detached from the thought of not sticking to one's own craving (*Kāmma-vitakka*), the thought which consists of loving-kindness, not resenting or having a bad look (*Bayāpāda-vitakka*) and the thought which consists of compassion, not thinking of destruction (*Vihimsā-vitakka*).
3. Right Speech: to refrain from false speech, malicious speech, harsh speech and frivolous speech.
4. Right Action: to refrain from killing, stealing and sexual misconduct.

5. Right Means of Livelihood: the right conduction of the way of life and the refraining from bad livelihood.
6. Right Effort: the effort not to let the unrisen bad action arise, the effort to get rid of the arisen bad action and the effort to maintain the arisen good action and to develop it further.
7. Right Mindfulness: to set up mindfulness to consider all things in order to realize them as they really are. The highest of this mindfulness is the **Four Foundations of Mindfulness** (*Satipaṭṭhāna*).
8. Right Concentration: the mental state of concentration. The highest of this are the four ecstasies.

Number 1-2 are classified in *Paññāsikkhā* (the wisdom development), number 3-5 are in *Sīlasikkhā* (the development of bodily and verbal activities including the occupation conduction) and number 6-8 are in *Cittasikkhā* (the development of mental activities). All are the ways of developing oneself otherwise called *Tisikkhā* (the **Triple Training**).

APPENDIX

1. DHAMMACAKKAPPAVATTANA SUTTA

Dhammacakkappavattana Sutta preached by the *Buddha* to the five ascetics at the Deer Sanctuary in Isipatana (modern Sarnath), on the full-moon day of *Āsālha*.

Here is a summary: there are two extremes of self-indulgence and self-mortification that should not be followed by one who has gone forth. And yet there is the Noble Eightfold Path, or the Middle Way, that should be walked upon in order to end suffering, namely, Right View, Right Motive, Right Speech, Right Action, Right Livelihood, Right Effort, Right Mindfulness and Right Concentration.

The *Buddha* explained in detail the Four Noble Truths of Suffering, the Origin of Suffering, the Cessation of Suffering and the Path leading to the Cessation of Suffering. Kondañña, the chief of the five ascetics, attained the Eye of Truth, understanding things as they really are thus: "Whatever has the nature of arising has also the nature of ceasing." There upon the *Buddha* exclaimed "Kondañña has understood, Kondañña has understood."

Hence he was known as *Aññākondañña*.

At the end of the preaching, all *devas* in divine realms told one another upto the Brahma world that the Blessed One had set in motion the Wheel of the Turth that cannot be turned back by anyone whether he be a *samaṇa*, a *brāhmaṇa*, a *deva*, a *māra* or a *brahma*.

There were heard the trembling and shaking dins throughout ten thousand *cakravalas* and also occurred the boundless light.

(*Sam. Ma. 19/1664*)

2. MAHĀSATIPĀṬṬHANA SUTTA

The *Buddha*, while staying at Kammāsadhamma village in the Kuru country, preached his disciples the Four Foundations of Mindfulness, the outline of which is as follows: the one and only path leading to *Nibbāna* is that of the Four Foundations of Mindfulness. They are contemplation of the body and its activities (*Kāyānupassanā*), contemplation of feelings be they pleasant, unpleasant or indifferent (*Vedanānupassanā*) contemplation of mind in order to know whether the mind is with passion, hatred or delusion (*Cittānupassanā*), and contemplation of mind-objects to know the true natures of things regard-

ing the Five Hindrances, the Five Aggregates and so on (*Dhammānupassanā*).

At the end of the sermon, the monks, being satisfied with and rejoiced at the Blessed One's words.

(*Di. Ma. 10/273; Ma. Mu. 12/131*)

3. KARAṆĪYAMETTA SUTTA

The Blessed One addressed the *Metta Sutta* to his disciples as follows: Let one extend one's loving-kindness towards all beings, saying in one's mind thus: "Happy and safe may all beings be, may they have happy minds".

Whatever living beings there be, — feeble or strong, long or short, small or large, visible or invisible, those living far or nearby, already born as well as those seeking birth — may all beings be happy-minded.

Let none oppress another nor despise anyone. Let him not wish another ill nor harm another. Let him extend love as pure as that of mother for her only child towards all beings.

Let him cultivate unlimited love towards all the world — above, below and all around — without any anger and enmity. Standing, walking, sitting or reclining, as long as he is awake, let him develop his mindfulness which is called the 'Sublime Abode'.

Not holding a wrong view, endowed with ethical conduct and right view, he gives up attachment to sense-desires. He, indeed, shall not be born again.

(*Khu. Khu.25/10*)

4. SABBĀSAVA-SAMVARA SUTTA

This sutta deals with restraining all defilements. In this sutta, it is found that the *Buddha*, while staying at Jetavana Maha Vihara, taught the monks the principles by which human beings can get rid of all defilements, each of which can be eradicated by a different principle. The mentioned principles are 7 in number. The most important co-principle is *Yonisomanasikāra* (a proper consideration). That is to say...when one has proper consideration, the defilements that have not arisen, do not arise, and the one already arisen can be eradicated. On the contrary, when one has no proper consideration, the defilements that have not arisen, do arise; and those already arisen, shall be more developed.

The 7 principles for eradicating defilements are as follows:

1. Intuition (*Dassana*). It is the sight of the noble beings and of good persons, the knowledge of the doctrines taught by

the noble beings or the good persons and the reception of the advices in the doctrines taught by the noble beings and the good persons. It is the cause of paying attention to the wholesome things worthy of paying attention to and the cause of not paying attention to the unwholesome things unworthy of paying attention to. All these processes lead a person to the Noble Truth.

2. Restraint (*Samvara*). It is the restraining of eyes, ears, nose, tongue, body and mind, not to let them be under the influence of all defilements.

3. Association (*Paṭisevanā*). It is the careful and proper consideration in association, usage and consumption of the four fundamental requisites, without any influence of defilements.

4. Endurance (*Adhivāsa*). It is the way of enduring coldness, heat, hunger, thirst, the touch of insects and wind, sunlight, creeping animals and others' harsh words that are against one's own feeling.

5. Avoidance (*Parivajjana*). It is to keep away from living in and travelling to the improper places such as the place where there are cruel animals or dangers, and from making friends with bad persons. This is to associate only with the good and wise persons.

6. Allaying (*Vinodana*). It is the way of maintaining self-control and lessening the idea about sensual pleasure, ill will and injury.

7. Cultivation (*Bhāvanā*). It is the full practice of the 7 Factors for Enlightenment (*Bojjhaṅga*).

(*Suttanta Piṭaka, Majjhimanikāya Mūlapannāsaka*
No.12-20 ; *Tipiṭaka* Vol. 12)

5. SIX DIRECTIONS*

Disā: directions: quarters

1. ***Puratthima-disā***: parents as the east or the direction in front.

In five ways a child should minister to his parents as the eastern quarter (saying to himself):

- a) Having been supported by them, I will support them in my turn.
- b) I will do their work for them.
- c) I will keep up the honour and the traditions of my family.
- d) I will make myself worthy of my heritage.

* From "Dictionary of Buddhism" by P.A. Payutto

e) I will make offerings, dedicating merit to them after their death.

In five ways his parents, thus served as the eastern quarter, show their love for him:

- a) They keep him back from evil.
- b) They train him in virtue.
- c) They have him taught arts and sciences.
- d) They arrange for his marriage to a suitable wife.
- e) They hand over his inheritance to him in due time.

2. *Dakkhiṇa-disā*: teachers as the south or the direction in the right.

In five ways a pupil should minister to his teachers as the southern quarter:

- a) by rising to receive them.
- b) by waiting upon them.
- c) by eagerness to learn.
- d) by personal service.
- e) by attentively learning the arts and sciences.

In five ways his teachers, thus served as the southern quarter, show their love for him:

- a) They train him so that he is well-trained.
- b) They teach him in such a way that he understands and remembers well what he has been taught.
- c) They thoroughly instruct him in the lore of every art.
- d) They introduce him to his friends and companions.
- e) They provide for his safety and security in every quarter.

3. *Pacchima-disā*: wife and children as the west or the direction behind.

In five ways a husband should serve his wife as the western quarter:

- a) by honouring her.
- b) by being courteous to her.
- c) by being faithful to her.
- d) by handing over authority to her.
- e) by providing her with ornaments.

In five ways his wife, thus served as the western quarter, shows her love for him:

- a) The household affairs are to be well managed.

b) She should be hospitable and helpful to friends and relations of both hers and his.

c) She should be faithful to him.

d) She should take care of the goods he brings home.

e) She should be skilful and industrious in all her duties.

4. Uttara-disā: friends and companions as the north or the direction in the left.

In five ways a clansman should serve his friends and associates as the northern quarter:

a) by generosity.

b) by kind words.

c) by helping them and acting for their welfare.

d) by putting them on equal terms.

e) by being sincere to them.

In five ways his friends and associates, thus served as the northern quarter, show their love for him:

a) They protect him when he is careless.

b) They guard his property when he is careless.

c) They are a refuge for him when he is in danger.

d) They do not leave him in his troubles.

e) They show due respect to other members of his family.

5. *Heṭṭhima-disā*: servants and workmen as the nadir.

In five ways a master should serve his servants and workmen as the lower quarter:

- a) by assigning them work according to their strength.
- b) by giving them due food and wages.
- c) by caring for them in sickness.
- d) by sharing with them unusual luxuries.
- e) by giving them holidays and leave at suitable time.

In five ways his servants and workmen, thus served as the lower quarter, show their love for him:

- a) They get up to work before him.
- b) They go to rest after him.
- c) They take only what is given to them.
- d) They do their work well.
- e) They spread about his praise and good name.

6. *Uparima-disā*: monks as the zenith.

In five ways a clansman should serve monks and Brahmins as the upper quarter:

- a) by kindly acts.
- b) by kindly words.
- c) by kindly thoughts.
- d) by keeping open house to them.
- e) by supplying them with their material needs.

In six ways the monks, thus served as the upper quarter, show their love for him:

- a) They keep him back from evil.
- b) They encourage him to do good.
- c) They feel for him with kindly thoughts.
- d) They teach him what he has not heard before.
- e) They correct and clarify what he has learnt.
- f) They show him the way to heaven.

6. A CONSTITUTION FOR LIVING*

6.1 Man, the Noble Being

(A member of the human race)

Human beings are special, unlike any other kind of animal. What makes them special is *sikkhā*, or education, namely

* From "A Constitution for Living" by P.A. Payutto

learning, training and development. Human beings who have been trained, educated or developed are called “noble beings.” They know how to conduct a good life for themselves and also help their society fare securely in peace and happiness.

To be truly involved in this education, human beings, especially children and young people, who are the new members of the human race, should acquire the seven fundamental qualities known as the *auroras of a good life*, or the *dawn of education*. These are the guarantees of a life moving toward full human development, to people’s becoming truly noble beings. They are:

1. *Kalyāṇamittatā* (having a “good friend” [a person or social environment that is helpful to one’s life development]), **seeking out sources of wisdom and good examples**. This is to live with or be close to good people, beginning with one’s parents as good friends in the family; to know who to associate with and to socialize with good people who will influence and encourage each other to betterment in conduct, mentality and wisdom. It is especially [that association which encourages one to] learn and develop communication and relations with fellow human beings through goodwill, to have the faith to follow

good examples, and to know how to utilize external resources, be they people, books, or other communications media, for seeking knowledge and virtue for one's life development, problem solving and constructive action.

2. *Sīla-sampadā* (perfection of morality), **having discipline as a foundation for one's life development.** This is to know how to organize life-style, activities, work, and environment so that they provide opportunities for personal growth; at least to have a basic level of morality; that is, to have proper conduct in one's relationship with the social environment by living helpfully and not exploitatively with one's fellow beings, and in one's relationship with the material environment by using the four necessities [food, clothing, shelter and medicine] as well as technological appliances and equipment in a way that supports the quality of one's life and is favorable to one's education, to constructive action and to the state of balance in nature.

3. *Chanda-sampadā* (perfection of aspiration): **having a heart that aspires to learning and constructive action.** This is to be one who is driven by desire for knowledge, goodness, action, constructiveness, achievement and excellence, by the desire to

help all the things and people one meets or is involved with to attain to a good state; not obsessively thinking only of getting what one wants and seeking pleasure through consuming, which only drags one into the whirlpool of heedlessness and contention. Instead, one knows how to use one's faculties, such as the eyes and ears, in learning, and to derive joy from learning and doing good things, by using one's brain and hands for constructive ends.

4. *Atta-sampadā* (perfection of oneself): **dedicating oneself to training for the realization of one's full human potential.** This is to always bear in mind the truth that human beings by nature are beings that can be trained, and must be trained, and that once trained are the most excellent of beings; then to resolve to train oneself so that one views difficulties, hardships, obstacles and problems as training grounds to test and develop one's intelligence and abilities; to pay heed to one's continuing improvement toward the realization of one's full potential through a comprehensive development that encompasses behavior, mentality and wisdom.

5. *Diṭṭhi-sampadā* (perfection of view): **adhering to the principle of conditionality, seeing things according to cause**

and effect. This is to be established in good and reasoned principles of thought and belief; at least adhering to the principle of conditionality, a principle leading to consideration, investigation and research as the way to wisdom development, and believing that action is the most powerful determinant of one's fate; it is also having behavior and mental states that are under the control of reason: even though one aspires to the highest achievement and excellence, one realizes what is possible within the limitations of the causes and conditions that exist and that one has created; in success, one does not forget oneself, and in failure, one is not despondent; one maintains one's mental clarity and independence, not being impulsive, overreactive or petty, and also not allowing oneself to drift along the stream of public hysteria and values.

6. *Appamāda-sampadā* (perfection of heedfulness): **establishing oneself in heedfulness.** This is to be aware of impermanence, to realize the instability, unendurability and insubstantiality of life and all things around one, which are constantly changing according to causes and conditions, both internal and external. Thus one sees that one cannot afford to be complacent. One sees the preciousness of time and strives to learn about, prevent and rectify the causes of decline and bring

about the causes of growth and prosperity, using all one's time, night and day, to the greatest benefit.

7. *Yonisomanasikāra-sampadā* (perfection of wise reflection): **thinking wisely so as to realize benefit and see the truth.** This is to know how to think, to know how to investigate, to be able to see all things as they really are within the system of causes and conditions, by intelligently examining, investigating, tracing, analyzing and researching to see the truth of a given situation, or to see the perspective that will enable one to benefit from it. By so doing one is also able to solve problems and do things successfully through intelligent methods that allow one to be self-reliant and at the same time become a refuge to other people.

(s.v. 29-31)

6.2 The Ideal Person

(An exemplary member of the human race)

The ideal person, or perfect human being, who can be counted as a truly valuable member of the human race, and who can be called a complete person, able to lead his community and society to peace and well-being, is one who possesses the following seven qualities:

1. *Dhammaññutā*: **knowing principles, knowing causes**; he knows the underlying principles and laws governing the things with which he must deal in the process of everyday life, in performing his duties and carrying out his tasks; he knows and understands according to reason what he must do. For example, he understands what duties and responsibilities are involved in his post, his status, his occupation and his work. He knows the principles involved therein and he knows how to apply them so that they become factors for the successful completion of those duties and responsibilities. At the highest level, *dhammaññutā* means knowing fully the natural laws or truths of nature so that one can deal correctly with life and the world, with a mind that is free and not enslaved by them.

2. *Atthaññutā*: **knowing objectives, knowing results**; he knows the meaning and objectives of the principles he abides by; he understands the objectives of the task he is doing; he knows the reason behind his actions and his way of life and the objective to be expected from them. [He knows] the aim behind a duty, position or occupation. He knows what may be expected in the future from the actions he is doing in the present; whether, for example, they will lead to a good or a bad result. At the highest level, *atthaññutā* means understanding the implications

of the natural course of things and the benefit that is the real purpose of life.

3. *Attaññutā*: **knowing oneself**; he [or she] knows as they are the current extent and nature of his [or her] status, condition, sex, strength, knowledge, aptitude, ability, virtue, etc., and then acts accordingly, does what is needed to produce results, and rectifies and improves himself or herself so as to grow to greater maturity.

4. *Mattaññutā*: **knowing moderation**; he knows the right amount in such areas as consumption and spending; he knows moderation in speech, work and action, in rest and in all manner of recreation. He does all things with an understanding of their objectives and for the real benefits to be expected, by acting not merely for his own satisfaction or to accomplish his own ends, but rather to achieve a proper balance of supporting factors that will produce the beneficial result as revealed to him by wisdom.

5. *Kalaññutā*: **knowing occasion**; he knows the proper occasion and the proper amount of time for actions, duties and dealings with other people; he knows, for example, when what should be done and how, and he does it punctually, regularly, in time, for the right amount of time and at the right time.

Kalaññūtā includes knowing how to plan one's time and organize it effectively.

6. *Parisaññūtā*: **knowing company**; he knows the locale, he knows the gathering and he knows the community. He knows what should be done in a given locale for community, thus: "This community should be approached in this way and spoken to thus; the people here have these rules and regulations; they have this culture or tradition, they have these needs; they should thus be dealt with, helped, served and benefited in this way."

7. *Puggalaññūtā*: **knowing persons**; he knows and understands individual differences; he knows people's greater or lesser temperaments, abilities and virtues and knows how to relate to them effectively; he knows, for example, whether they should be associated with, what can be learned from them, and how they should be related to, employed, praised, criticized, advised or taught.

These seven qualities are known as the Sappurisa-dhamma, the qualities of a good or genuine person, one who has the qualities of a complete human being.

(A.IV.113)

6.3 The Attainer of the Dhamma

(A liberated one)

Just as a drop of water does not cleave to the lotus leaf, or water to the lotus flower, a sage does not cleave to sights seen, sounds heard or experiences cognized.

(Sn.812)

Attainers of the Dhamma do not pine over things done and gone or dream about things not yet come. They attend to the present: thus are they radiant.

Those who are still weak in wisdom spend their time day-dreaming about things not yet come and pining over things done and gone, so they become haggard, like fresh reeds uprooted and left in the sun.

(S.1.5)

One without the defilements which cause the concern of “mine” and “theirs” does not have to contend with the notion of “mine” and is thus without the sorrow of not having. He is not agitated by longing, he has no obsessions, he is not perturbed; he is constant in all situations. Since he is unperturbed, his

insight is clear and he is free from all kinds of mental concoctions; he has abandoned brooding and bemoaning and sees only ease in all places.

(Sn. 951-953)

He who has attained the Dhamma and extinguished the defilements is always at ease; he who is not attached to sensuality is cool and at peace; within him no foothold for the defilements can be found.

When all attachments are cut off, all anxiety driven from the heart, and the heart is at rest, peace and happiness are attained.

(A.I.138)

Question: Monk, don't you have any suffering, don't you have any fun, aren't you bored sitting by yourself?

Answer: Great One, I do not have any suffering and neither do I have fun; even though I sit all alone, I am not bored.

Question: Monk, how is it that you do not have any suffering, how is it that you do not have any fun and how is it that you are not bored sitting on your own?

Answer: Only those who suffer have fun, and only those who have fun suffer. The monk is free of both fun and suffering. This is how it is; understand it thus.

(S.I.54)

Irritation does not exist in the mind of the noble one who has transcended [the concern with] being or not being this or that; he is free of fear and has only happiness, no sorrow. Even the devas cannot perceive his mind.

(Ud.20)

He who has attained the Dhamma has no task to do, as his task has been accomplished. As long as he has not obtained a foothold, the swimmer must strive to his utmost, but when he has found a place to rest his feet and gone up to dry land, his striving is over because he has crossed to the further shore.

(S.I.48)

While alive he is untroubled, and when he dies he is not sorrowful; a sage who has seen the goal lives unsorrowfully even in a sorrowful world.

(Ud.46)

Wherever I go I am unafraid; wherever I sleep, I am unalarmed. The nights and days do not burn me. I see nothing in this world that is to be lost; therefore my heart dwells in good will and kindness to all beings until I fall to sleep.

(S.I.110)

Gāme vā yadi vāraññe ninne vā yadi vā thale
Yattha arahanto viharanti taṃ bhūmirāmaṇeyyakam

Be it a village or forest, in lands low or high,
wherever enlightened ones dwell, that is a place of delight.

(Dh.98)

คำสั่งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ที่ ๓๘/๒๕๕๖

เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ
“คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา”

เพื่อเป็นการเสริมสร้างความมั่นคงให้แก่สถาบันศาสนา ตลอดจนสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ประชาชน อาศัยอำนาจตามคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรีที่ ๓๔๑/๒๕๕๕ ลงวันที่ ๒๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๕ เรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ จึงแต่งตั้งคณะกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือ “คำถาม-คำตอบเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา” โดยมีองค์ประกอบและอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑. องค์ประกอบ

๑.๑ พระพรหมชิรญาณ		อนุกรรมการที่ปรึกษา
๑.๒ นายเสฐียรพงษ์	วรรณปก	ประธานอนุกรรมการ
๑.๓ นายสำรวย	สารัตถ์	อนุกรรมการ
๑.๔ นางอำไพ	สุจริตกุล	อนุกรรมการ
๑.๕ นางสุนน	อมรวิวัฒน์	อนุกรรมการ
๑.๖ นายอดิศักดิ์	ทองบุญ	อนุกรรมการ
๑.๗ นายชูศักดิ์	ทิพย์เกษร	อนุกรรมการ
๑.๘ นายสนั่น	ไชยานุกุล	อนุกรรมการ
๑.๙ นางสุจิตรา	อ่อนค้อม	อนุกรรมการ

๑.๑๐	นางเบญจมาศ	กาญจน์วิโรจน์	อนุกรรมการ
๑.๑๑	นางอัจฉพรรณ	บุญเจริญ	อนุกรรมการและ เลขานุการ
๑.๑๒	นางดรุณี	เรืองมณี	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ
๑.๑๓	นางณัฐวรรณ	ชีพเป็นสุข	อนุกรรมการและ ผู้ช่วยเลขานุการ

๒. อำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

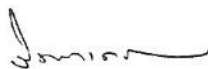
๒.๑ พิจารณาจัดทำ ดำเนินการ และรวบรวมข้อมูลความรู้เกี่ยวกับ พระพุทธศาสนาในรูปของคำถาม-คำตอบ เพื่อจัดพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษ (เล่ม ๔) เพื่อเผยแพร่ไปยังองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับต่างประเทศ และผู้ที่จะเดินทางไป ต่างประเทศ

๒.๒ กำหนดกลุ่มเป้าหมายเพื่อการเผยแพร่

๒.๓ ดำเนินการอื่นๆ ตามที่คณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ มอบหมาย

ทั้งนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๕

สั่ง ณ วันที่ ๓๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๖

(นายวิษณุ เครืองาม)

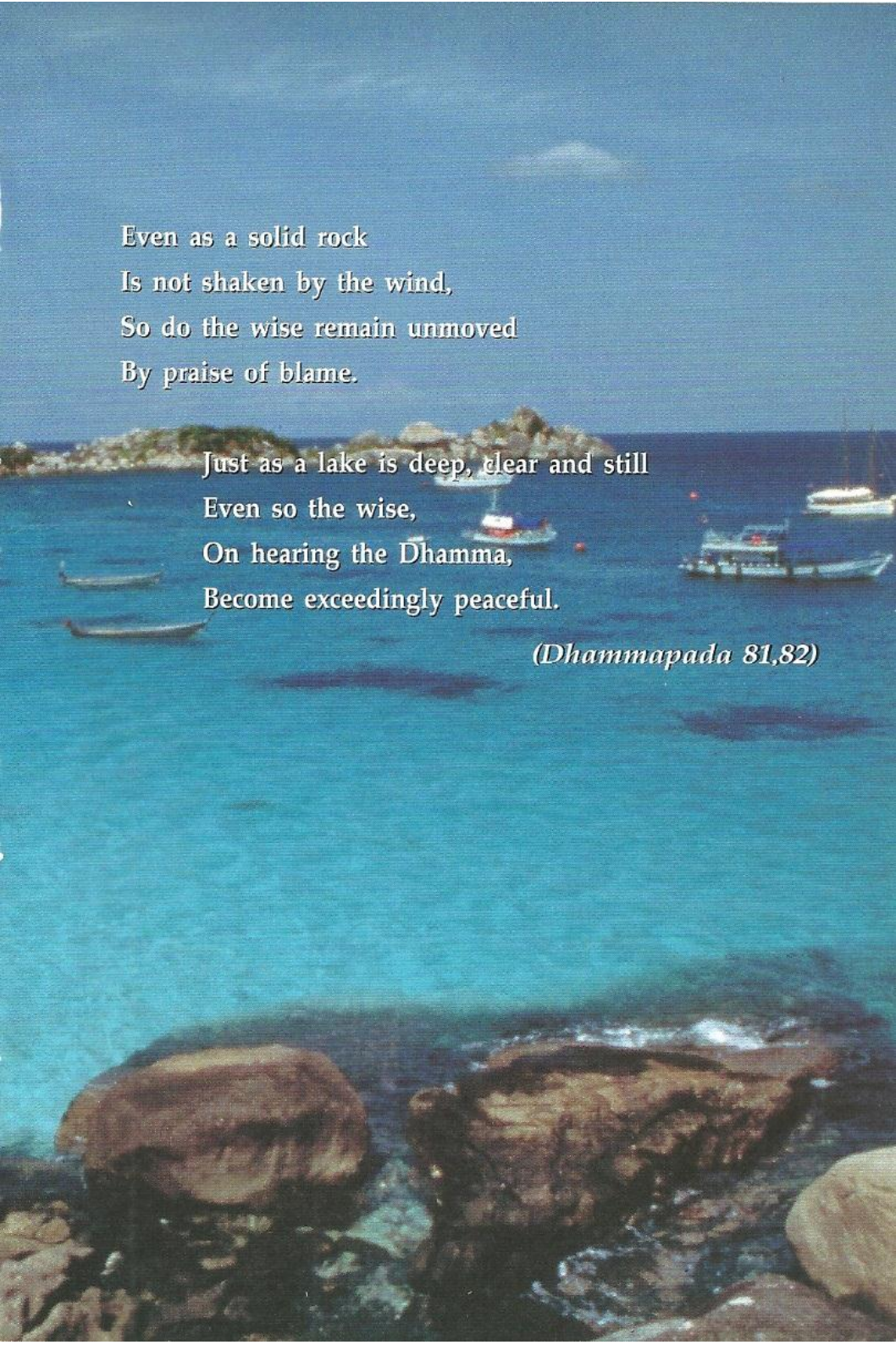
รองนายกรัฐมนตรี

ประธานกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ

ขุนเขาไม่สะเทือน
เพราะแรงลม ฉันทไฉ
บัดนี้ตกไม่หวั่นไหว
เพราะนิทานหรือสรรเสริญ ฉันทนั้น

ห้วงน้ำลึก
ใสสะอาด สงบ ฉันทไฉ
บัดนี้ตกไปธรรมแล้ว
ย่อมมีจิตใจสงบฉันทนั้น

A scenic view of a tropical coastline. The foreground shows dark, jagged rocks at the water's edge. The water is a vibrant turquoise color, transitioning to a deeper blue further out. Several boats are visible: two small wooden boats on the left, a larger white boat with a red stripe in the center, and a white ferry-like boat on the right. In the background, a rocky island or headland is visible under a clear blue sky with a few wispy clouds.

Even as a solid rock
Is not shaken by the wind,
So do the wise remain unmoved
By praise or blame.

Just as a lake is deep, clear and still
Even so the wise,
On hearing the Dhamma,
Become exceedingly peaceful.

(Dhammapada 81,82)

ภาพประกอบ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

ผู้พิมพ์ : บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ (๑๙๗๗) จำกัด

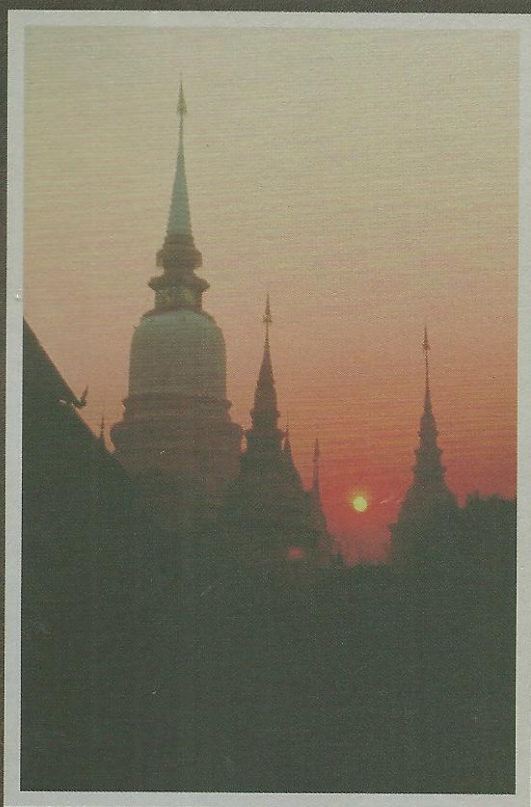
๓๗ วชิรธรรมสาธิต ๓๗, ถนนสุขุมวิท ๑๐๑/๑ แขวงบางจาก
เขตพระโขนง กรุงเทพฯ ๑๐๒๖๐

โทรศัพท์. ๐-๒๗๔๖-๓๑๓๐-๔, ๐-๒๗๔๓-๕๐๐๐

แฟกซ์. ๐-๒๗๔๖-๓๓๘๗, ๐-๒๓๕๘-๗๐๗๓

จำนวนพิมพ์ : ๕,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-9545-52-4

ยอดแห่งมรรคา คือ อัษฎางคิกมรรค
ยอดแห่งสัจจะ คือ อริยสัจสี่ประการ
ยอดแห่งธรรม คือ ความปราศจากราคะ
ยอดแห่งมนุษย์ คือ พระผู้เห็นแจ้ง

Best of paths is the Eightfold Path.
Best of truths is the Four Noble Truths.
Best of conditions is Passionlessness.
Best of men is the Seeing One.

(*Dhammapada* 273)